Eur.
240. 4

Eur. 240 h

Ekstrateia

Κ" 68

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΦΡΑΝΤΖΕΖΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΡΩΣΣΙΑΝ

κατὰ τὸ 1812 ἔτος

προσετέθησαν

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

ἐν καιρῷ τῦ πολέμυ

ἐκδοθεῖσαι.

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ.

Ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Τυπογραφίᾳ παρὰ τῷ πολιτικῷ Συμβούλῳ Ἰωακεὶμ Δανιλόβσκῃ.

1813.

БИБЛІОТЕКА
КЕГЛА
МОНАСЕНСІС

Печатать позволяется

съ тѣмъ, чтобъ по напечатаніи, до выпуска изъ Типографіи, представлены были въ Цензурный Комитетъ одинъ экземпляръ сей книги для Цензурнаго Комитета, другой для Департамента Министерства Просвѣщенія, два экземпляра для ИМПЕРАТОРСКОЙ публичной Библіотеки и одинъ для ИМПЕРАТОРСКОЙ Академіи Наукъ. Санктпетербургъ. Августа 11 дня 1813 года.

Цензоръ Коллежскій Совѣтникъ и Кавалеръ
Григорій Яценковъ.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΙΥΓΛΕΣΗΝ

Σ. ὁ Δασέυης

Ἡ Εὐγενεία σας ἐφιλοτιμήθητε νὰ ἐκδωθῇ εἰς φῶς τοῦτο τὸ συγγραμμάτιον, ἵνα μὴν μείνῃ καὶ τὸ γένος μας ἀνήκοον τῶν μεγάλων συμβάντων τοῦ παρελθόντος ἔτους. Λοιπὸν εἶναι δίκαιον νὰ προσφωνηθῇ αὐτὸ εἰς Ἐσᾶς, ὡς εἰς ζηλωτὴν τῆς Δόξης τῆς Ῥωσσίας, ὡς εἰς φιλόπατριν καὶ φιλόμουσον Ἕλληνα.

Gallia vicisti, sparso turpiter auro:
Armis pauca, dolo multa, jure nihil

Α'ιχρᾶς χρυσὸν σπορπίζσα ἐνίκησας, Γαλλία!
Ὅπλοις ὀλίγα, πάμπολλα δόλῳ, ἐδὲν δικαίοις.

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΦΡΑΝΤΖΕΖΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΡΩΣΣΙΑΝ

κατὰ τὸ 1812 ἔτος.

Vis consilii expers molle ruit suâ;
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In majus....

Η ἐκστρατεία τοῦ Ξέρξου εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ τέλος αὐτῆς, ἐνομίζετο ἕως τώρα τὸ ἐλεεινότερον ἀπ' ὅλα τὰ θεάματα ὅσα μᾶς παρασαίνουσιν αἱ τῶν ἐθνῶν ἱστορίαι. Ἑπτακόσιαι χιλιάδες Πέρσαι καὶ τριακόσιαι σύμμαχοι, ὡς δὲ ἄλλοι μαρτυροῦσι, δύο μιλλιόνια ἀνθρώπων, ἐφοβέριζαν νὰ ὑποτάξωσιν, ὄχι τὴν Ἑλλάδα μόνην, ἀλλὰ τὸν κόσμον ὅλον. Τόσον πλῆθος στρατιωτῶν ἐξήραινε βρύσεις καὶ ποτάμια· τὰ βέλητων ἐσκότιζαν τὸν ἥλιον· ἡ Ἑλλὰς μόλις ἐχώρει αὐτό. Ὅμως τί ἴδεν ὁ κόσμος? ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ Φρόνησις μικρᾶ

ἔθνος, τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχωντων, ὃ μόνον ἀντεκάθη κατὰ τῶν μυρίων [μυριάδων ἐχθρῶν, ἀλλὰ τὸς ἔτρεψε, τὸς ἐνίκησε κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τέως, ἐντὸς ὀλίγω, τὸς ἐξολόθρευσεν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. μέρος αὐτῶν ἔγινε θυσία τῆς ἐνδικητικῆς μαχαίρας τῶν Ἑλλήνων, μέρος ἀπώλετο ἀπὸ τὴν πίναν. Οἱ ἱσορικοὶ συμφώνως ὁμολογῶν, ὅτι τόσον πολλυάριθμον στράτευμα ἠφανίθη ὄχι ἀπ' ἄλλο, πάρεξ ἀπὸ ἔλλειψιν ἀξίω στρατηγῶ.

Ἤλπιζέ τις εἰς τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα, εἰς τὸν αἰῶνα, τὸν πρὸ πάντων τῶν πρώην, ὡς ᾄδεται, πεφωτισμένον, νὰ ἰδῇ τὰ ἴδια ἐκεῖνα δεινά? ἤλπιζέ τις, ὅτι ἔθνος, ὄχι ἀμαθὲς καὶ ἀπαίδευτον ὡς οἱ πάλαι Πέρσαι, ἀλλ' εὐφυέστατον, ἀγχινόστατον καὶ μᾶλλον πάντων πεπαιδευμένον, ὄχι δεσποζόμενον ἀπὸ τινα τρισβάρβαρον καὶ ἀνόητον Ξέρξην, γεννημένον καὶ ἠυξημένον εἰς τὰς τρυφὰς καὶ εἰς τὸν ὄγκον, διεφθαρμένον ἀπὸ τὴν μαλακίαν καὶ πολακίαν, ἀλλ' ἡγεμονευόμενον ἀπὸ τὸν μέγαν ἥρωα καὶ θαυμάσιον στρατηγὸν τῶ αἰώνος μας, τὸν (δικαίως ἢ ἀδίκως) παραβαλλόμενον τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ Καισαρι, ἤλπιζε τις, λέγω, ὅτι τοιοῦτον ἔθνος ἠθελ' ἀναγνώσει ἐκείνας τὰς Φοβερὰς τραγῳδίας, τὰς ὁποίας ἀναγινώσκων εἰς τὰς ἱσορίας, δὲν ἐδύνετο νὰ μὴν Φρίττῃ?

Ἐάν τις σοχαζόμενος τὰ πάθη καὶ τὰς δυσυχίας, ὅσας οἱ Γάλλοι ὑπέφεραν εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἔδιδεν ἄδειαν εἰς τὸν κάλαμὸν τω νὰ περιγράψῃ τὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ἐγέ-

ρσιν ἐν αὐτῷ, βέβαια ἤθελ' εἰπεῖ πράγματα ἠθικώτατα, καὶ ἐπωφελῆ καὶ περιεργα· ἀλλ' ὁ σκοπὸς μσ δὲν εἶναι ἄλλος, παρὰ νὰ δώσω εἰς τὰς μὴ εἰδότας ὁμογενεῖς μσ λεπτὴν τινα ἰδέαν τῆς ἀρχῆς, τῆς προβάσεως καὶ τῦ τέλσς τῆς τῶν Γάλλων ἐκστρατείας εἰς τὴν Ῥωσσίαν, μὴ πως μένωσι μόνοι αὐτοὶ ἀνήκοοι τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἀντηχῶσι εἰς τὰ ὦτα τῦ κόσμσ ὅλσ, καὶ ἵνα λάβωσιν ἐκ τύτσ ἰδέαν, τὶ ἄνθρωποι εἶναι οἱ Γάλλοι, καὶ τὶ ἀπ' αὐτὰς πρεπει νὰ ἐλπίζῃ τὸ ταλαίπωρον γένος μας, ἄν ποτε καταντήσῃ εἰς τὰς χεῖρας των.

Διὰ νὰ κάμω τὸ συγγραμμάτιον τῦτο ἐπωφελέσερον, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ παρασήσω ἐν βραχυλογίᾳ τὰ ἄιτια τῆς ἔχθρας δύο μεγάλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα μ' ὅλον ὅτι ἡ Φύσις τόσον ἐξεχώρισε καὶ ἐξεμάκρυνεν ἀπ' ἀλλήλα, ἡ ἔρις καὶ ἡ ζηλία ἐπλησίασεν εἰς ἀμοιβαῖον αὐτῶν ὄλεθρον.

Ὅταν ἡ ἀσέβεια καὶ αἱ παρανομίαι τῶν Φραντζέζων, μεθυσθεῖσαι ἀπὸ τὰ βασιλικὰ ἅιματα, ἀνέτρεψαν τὴν θεολατρείαν καὶ ὅλα τὰ δίκαια, καὶ κορυφέμεναι, ἐφοβέριζαν νὰ καταβυθίσωσι τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ βαρβαρότητα, ἡ Ρωσσία, διὰ τὴν παλαιὰν Φιλίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε μὲ τὴν Αὐστρίαν, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἡγεμονείας της, παρεκινήθη νὰ σείλῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν τὰ στρατεύματά της. Καθεὶς ἰξεύρει ὅτι εἰς τρεῖς μῆνας ὁ μέγας ἐκεῖνος Σουβόροβ τὴν ἐκαθάρισεν ἀπὸ τὰς Φραντζέζας καὶ εἰς βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἐπέστρεψε τὰς προπατορικὰς των θρόνας.

Η' Ῥωσσία τότε, καθῶς καὶ ἔπειτα, ἐθυσίασε γενναίως τὸ ἅιμα τῶν τέκνων της· ὅμως ὁ Φθόνος καὶ ἡ ἀχαρισία ἐκείνων, διὰ τὰς ὁποίας τὸ ἔχυνε, τὴν ἐβίασε νὰ τὰς παραιτήσῃ, ἀφ' ἧς καὶ τὰς ὠφέλησε πολλὰ, συντρίβοντας ὄχι ὀλίγον τὴν δύναμιν τῶν Φραντζέζων καὶ δίδωντας παράδειγμα πῶς νὰ πολεμῶν μὲ αὐτὰς,

Ὅταν κατὰ τὸ 1805 ἔτος ἐκυρίχθη· ὁ πόλεμος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀσσρίας, ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας δὲν ἔκρινεν ἔυλογον ν' ἀφήσῃ τὸν σύμμαχόν τα, ἤδη ἀδυνατισμένον μετὰ τοσάτας δυσυχεῖς πολέμας, νὰ παλεύῃ μόνος μὲ ἀνταγωνισὴν ἔυρωσον καὶ συνιθησμένον εἰς τὸ νὰ νικᾷ τὰς Γερμανὰς. Η' Πρασία ἔμενε θεατὴς τῶν συμφορῶν τῆς Αὐσρίας. Αλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Αλέξανδρος ἐκίνησε τὰ ὅπλα τα εἰς βοήθειαν αὐτῆς. Ο' πόλεμος μόλις ἄρχησε καὶ 30 χιλ. Αὐσριακὸν σράτευμα παρεδώθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὰς Φραντζέζας δίχως ἀντίσασιν. Η' ἀνανδρεία τᾶ Μὰκ ἐσάθη ἄιτιον τῆς νίκης τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Οὔγγροι δὲν ἐβοήθησαν τὸν βασιλέα των. Οἱ Ῥώσσοι, ὅιτινες ἤλπιζαν νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὰς Γερμανὰς καὶ νὰ παλεύσωσιν ὁμᾶ κατὰ τῶν Φραντζέζων, ἐυρέθησαν μόνοι εἰς ξένον τόπον, καὶ μόνοι ἦσαν βιασμένοι ν' ἀνασαθῶσιν εἰς τὸ τροπαιοῦχον σράτευμα τῶν ἐχθρῶν. Τέως οἱ Αὐσριακοὶ μόνοι ἔκαμαν τὴν εἰρήνην. Οἱ Ῥῶσσοι μετὰ μίαν μάχην ἐπεσράφησαν ὀπίσω. Ο' πόλεμος ἐτελείωσεν, ἀλλ' ἡ ἔχθρα μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἄναπτεν εἰς τὰ δὺο ἔθνη.

Δὲν ἀπέρασε χρόνος καὶ ἡ Πρωσία, ἥτις πρότερον μὲ ἀδιαφορίαν ἔβλεπε τὰ πάθη τῆς Ἀυστρίας, ἐχρειάσθη νὰ ὑποφέρῃ τὰ ἴδια καὶ χειρότερα ακαὰ. Η' προδοσία καὶ ἡ ἀπιστία τόσον ἐβοήθησαν τὸν Ναπολέονα εἰς τάτην τὴν ἐκστρατείαν, ὥστε εἰς δύο ἑβδομάδας τὰ στρατεύματα τῆς Πρωσίας ἄνανδρα παρεδώθηκαν ἀιχμάλωτα· τὰ περίφημα κάστρατης ἐδέχθησαν τὸν ἐχθρὸν δίχως καμμίαν ἀντίστασιν· τὸ βασίλειον ὅλον ὑπετάχθη. Ὡς τόσον ἡ τύχη τοῦ Ναπολέονος, ἡ πάντοτε τόσον λαμπρὰ, ὀλίγον ἔλειψε νὰ σκοτισθῇ. Οἱ Ρῶσσοι ἐπλησίαζαν· ἐχρειάσθη νὰ πολεμήσῃ μὲ αὐτὸς, ὄχι δύο ἑβδομάδας, ἀλλ' ἕξ μῆνας, καὶ νὰ ὑποφέρῃ μεγάλον ἀφανισμὸν. Ο' Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, βλέπων ὅτι ν' ἀνασήσῃ τὴν Πρωσίαν εἰς τὸ πρῶτον της ἀξίωμα ἦτον δύσκολον, μὴ θέλων ἀνωφελῶς νὰ χύνεται τῶν ὑπηκόωντο τὸ αἷμα δι' ἄλλος, ὅτινες ἀνάνδρως ἔῤῥιπταν τὰ ὅπλα, ἔκλινεν εἰς συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ὄχι μόνον ἀπέκτησε μέρος τι τῆς Λεχίας, ἀλλ' ἐστήριξεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Βασιλέα τῆς Πρωσίας, καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ πέσῃ ὁλότελα.

Η' συνθήκη, ἡ ἐπωνομαζομένη τοῦ Τιλζίτ, ἦτον ὠφέλιμη διὰ τὴν Ῥωσσίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν Γαλλίαν ἀκόμη περισσότερον, καθὼς τὸ ἀπέδειξαν τὰ ἀκόλουθα. Εὐθύς ὁπου ὁ Ναπολέων ἔμεινεν ἥσυχος ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Βορρᾶ, ἔτρεψε τὰ στρατεύματά του κατὰ τοῦ Νότου. Η' δυσυχὴς Ἱσπανία μὲ τὰ πλέτη της ἐξύπνησε τὴν ἀχορτασίαν του. καὶ ἀπὸ τότε ἀκόμη ἕως

τώρα τυραννεῖται ἀδίκως ἀπὸ ἀυτὸν, πλέσα εἰς τὰ ἄιματα.

Πόσον ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἦτον σερεός εἰς τὰς συνθήκας τε, τὸ ἀπέδειξεν ὁ πόλεμος τῶν 1809, ὅτε οἱ Αὐσριακοὶ, παρὰ ποτὲ γενναίως πολεμήσαντες, ὀλίγον ἔλειψε νὰ ὑπεριχύσωσι. Τὰ Ῥωσσικὰ σρατεύματα ἐνίνησαν, ὄχι πλέον κατὰ τῶν Φραντζέζων, ἀλλ' εἰς βοήθειαν ἀυτῶν κατὰ τὰς συνθήκας καὶ σπονδὰς. Τόσον γενναία καὶ Φιλική βοήθεια, εἰς περισάσεις σΦαλερὰς καὶ ἐπικινδύνες, ἤθελε γεννήσῃ ἐυχαρισείαν καὶ ἐυγνωμοσύνην εἰς πᾶσαν καρδίαν. Αλλ' ὁ ναπολὸς Ναπολέων μετεχειρίσθη τὴν γενναιότητα τῆς Ῥωσσίας διὰ νὰ ἀνάψῃ μεταξὺ ἀυτῆς καὶ τῆς Αὐσρίας τὴν Φλόγα τῆς ἔχθρας, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐγείρῃ τὰς Αὐσριακὰς κατὰ τῶν Ῥώσσων.

Διὰ τὴς συνθήκης τὸ Τιλζὶτ ὑπεχέθη ὁ Ναπολέων, νὰ τραβίξῃ ἀπὸ τὰ κάσρα τῆς Πρασίας τὰ σρατεύματά τε, νὰ ἐιάσῃ τὰς Τάρκας νὰ κάμωσιν εἰρήνην μὲ τὴν Ῥωσσίαν. Ἡ Ῥωσσία ὑπεχέθη νὰ καταπείσῃ τὴν Σβεδίαν νὰ διώξῃ τὰς Αγγλας ἀπο τὰς λιμένας της, καὶ τὸ ἔκαμεν. Αλλ' ὁ Ναπολέων, ὄχι μόνον δὲν ἐξέβαλε τὰ σρατεύματά τε ἀπὸ τὴν Πρασίαν, ἀλλ' ἐβασάσε πάντοτε τὰ κάσρα ἐκεῖ, καὶ εἰς τὸ νεοσυσηθὲν μέγα δουκάτον τῆς Βαρσοβίας, καὶ τὰς ὕσερας τρεῖς χρόνας ἤυξηνε τὰς δυνάμεις τε καὶ ἐκαμνεν ἑτοιμασίας πολέμε. Ὄχι μόνον δὲν ἐβίασε τὰς Τάρκας νὰ κλίνωσιν εἰς εἰρή-

νην, ἀλλ' ὡς γινώσκει καθεῖς, δέν ἔπαυε νὰ παρωξύνῃ αὐτὰς νὰ πολεμῶσι πάντοτε κατὰ τῆς Ῥωσσίας.

Ε'δὼ δὲν ἀναφέρω ἄλλα ὄχι ὀλιγώτερον ὑβρισικὰ καὶ εἰκαια ἔργα τᾶ Ναπολέονος καθὼς, τὴν ἕνωσιν τῆς Ο'λάνδας, τῶν ἐλευθέρων ἐμπορικῶν πόλεων, τᾶ Δεκάτε Ο'λδενβέργε, τᾶ ὁποίε ὁ Δέξ εἶναι συμωτινὸς συγγενὴς τᾶ Α'υτοκράτορος τῆς Ρ'ωσσίας, καὶ δίχως νὰ δώσῃ καμμίαν αἰτίαν παραπονήσεως ἐδιώχθη ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τε.

Ω'ς τόσον ὕστερα ἀπὸ τὸ 1807 ἔτος αἱ δύο Α'υτοκρατορίαι δὲν ἔπαυσαν νὰ πολεμῶσι μὲ τὰ πλησιόχωρα ἔθνη. Η Ρ'ωσσία, εἰς τὴν καρδίαν τᾶ χειμῶνος τῶν 1808 ὑπέταξε τὴν Φινλαν· τὰ στρατεύματά της, περνῶντας τὸν κόλπον τὸν Βοθνικὸν ἐπάνω εἰς τὸν πάγον, ἐφοβέριζαν τὴν μητρόπολιν τῆς Σβεκίας, ἡ ὁποία ἔκλινεν εἰς εἰρήνην. Ε'ις τὸν Δάναβιν πολλάκις ενίκησε τὰς ἀντιπάλας, ἐκυρίευε τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν, ἐσήριζε τὰς Σέρβας. Ε'ις τὴν Α'νατολὴν ἐκράτει τὰς Πέρσας εἰς τὰ ὅριάτων· τοιστωτρόπως εἰς βορρᾶν καὶ μεσημβρίαν ἦτον τροπαιοῦχος καὶ νικηφόρος.

Α'λλ' ἡ ἄυξησις τῆς Γαλλίας εἰς τὸ διάστημα τᾶ αὐτᾶ χρόνε ἐσάθη ἐξαίσιος. ὑπέταξεν αὐτὴ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς Ἱσπανίας τὴν ὁποῖαν ἐλαφυρολόγει. Α'φᾶ ἐνίκησε τὴν Α'στρίαν τὸ 1809 ἔτος ἐλαφυρολόγησε καὶ αὐτὴν καὶ τὴν ὑστέρησε τρία μιλιώνια λαᾶ· ὡς ἄνω ἠρέθη, ἤνωσε τὴν Ο'λάνδαν καὶ ἄλλας χώρας, καὶ ἐφορολόγει σχεδὸν ὅλην τὴν Γερμανίαν. Ο' γά-

μος τε Ναπολέονος μὲ τὴν Α'ρχιδύκισσαν τῆς Α'υσρίας τὸν ἠσφάλιζεν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος περισσότερον ἀπὸ τὰ κὰτρα τε Ρ'ήνε. Ε'ις τὴν Σβεκίαν ἐδυνήθη νὰ βάλλη διάδοχον τε θρόνε ἕνα τε στρατηγὸν. Η' Δανία ἦτον ἕτοιμη νὰ ὑπακόσῃ τὰς προσαγάς τε· ἡ Ἰταλία ὑποταγμένη ὅλη. Μέγα μέρος τῆς Λεχίας ἤκε τὰς νόμες τε· μὲ τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας ἔκαμε συνθήκας καὶ συμμαχίαν. Τοιστοτρόπως κατὰ τύτην τὴν ἐποχὴν, ὅλα τῆς Ε'υρώπης τὰ βασίλεια, ἐκτὸς τῆς Ρ'ωσσίας, τῆς Α'γγλίας, τῆς Τερκίας καὶ μέρες τῆς Ἱσπανίας, ἦτον ὑπήκοα ἢ σύμμαχα τῶν Φραντζέζων. Ποτὲ εἰς τὴν Ε'υρώπην δὲν ἐφάνη δυνατωτέρα Η'γεμονεία, ὕσερα ἀπὸ τὴν τῶν Ρ'ωμαίων. Η' Ρ'ωσσία, δυνατὴ μὲν καὶ τροπαιῦχος, ἀλλ' ὑσερημένη συμμαχίας, ἔπαχε νὰ κάμῃ εἰρήνην μὲ ὅλες, ἤυξηνε τὰς δυνάμεις της, ἐπεμελεῖτο νὰ πληθύνῃ τὰ εἰσοδήματα τε βασιλείε, ἦτον ἕτοιμη νὰ Φυλάξῃ τὸν τόπον της, ἀλλὰ νὰ κινήσῃ πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας κατ' ὀδένα τρόπον ἐφαντάζετο, ὀδὲ ἦτον δι' αὐτὴν ὠφέλιμον.

Ο' Ναπολέων, εἰς τόσην δόξαν, εἰς τόσα μεγαλεῖα, νικητὴς χεδὸν τῆς Ε'υρώπης, δὲν ὑπέφερε πλέον ὥσε ἄλλο κανένα ἔθνος νὰ συγκροτῇ μάχας καὶ νὰ νικᾷ νίκας. Η' δόξα τῆς Ρ'ωσσίας τε ἔκαιε τὰ σπλάγχνα ἀπὸ Φθόνον· ἤθελεν αὐτὸς, ὅτι ὅλα τα βασίλεια τῆς Ε'υρώπης νὰ κινῶνται κατὰ τὸ νεῦμα τε καὶ νὰ ὑποτάττονται εἰς αὐτὸν. Καθεὶς ἐξεύρει ὅτι ὁ σκοπὸς τε ἦτον νὰ συνάξῃ στρατεύματα ἀπ' ὅλα τὰ βασίλεια

καὶ νὰ τὰ σείλλῃ εἰς τὴν Ἰνδίαν διὰ νὰ διώξῃ ἀπὸ ἐκεῖ τὲς Ἀ'γγλες. Ἀ'λλὰ πρὸ τέτε ἐχρειάζετο νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ῥωσσίαν, ἥτις μόνη εἰς τὴν σερεὰν ὅλην ἦτον ἔτι δυνατὴ καὶ ἀξιόμαχος. Ε'πιχείρημα μέγα, ὅμως πρακτὸν, ἂν σοχαθῶμεν τὰ ἀριθμητα σρατευματά τε, τὲς θαυμασὲς σρατάρχας, τὰ ὑπερβολικὰ πλάτη, τὸ πλῆθος τῶν ὅπλων τε. Δὲν ἤθελε Φανεῖ παράξενον ἂν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Γάλλων, ὅλων τῶν Γερμανῶν, τῶν Ἰταλῶν, τῶν Λέχων καὶ κατὰ μέρος τῶν Ἰσπανῶν, ὑπέταζε μίαν βασιλείαν, ἥτις ἦτον γυμνὴ ἀπὸ συμμάχες καὶ βοηθὲς, καὶ ἀκόμη ἐπολέμα μὲ τὲς Τέρκες καὶ μὲ τὲς Πέρσας.

Ε'υκατόρθωτον θέλει Φανεῖ τὸ ἐπιχείρημάτε ἔαν σοχαθῇ τις, ὅτι ἡ Ῥ'ωσσία, ὄχι μόνον δὲν εἶχε Φίλες ἐξωτερικὲς, ἀλλ' ἔτρεφε τὲς ἐχθρὲς της εἰς τὰ σπλάγχνα της· Ο'ι Λέχοι, μόλον ὅτι χαίρονται ὑπὸ τὴν ἐξεσίαν τῆς Ῥ'ωσσίας τὰ παλαιά των προνόμοια καὶ διάγεσι ζωὴν ἥσυχην, δὲν ἐλησμόνησαν ἀκόμη τὴν ἀυτονομίαν των. Ο' Ναπολέων ἔσπερνε ζυζάνια μεταξύ των· ἀυτοὶ ἐΦαντάζοντο μόνον νεωτερισμὲς, καὶ ἦσαν Φανεροὶ, ὅτι ἐυρίσκοντες ἐυκαιρίαν ἤθελαν ἐπαναστήσῃ κατὰ τῆς Ῥ'ωσσίας, τόσῳ μᾶλλον ὅτι τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς παλαιᾶς Πολωνίας ἐνωθὲν, ὑπὸ τὲ Ναπολέονος, ἐχημάτιζε τὸ Δεκάτον τῆς Βαρσοβίας, τὸ ὁποῖον, λόγῳ μὲν ὑπὸ τὸ ὄνομα τὲ Βασιλέως τῆς Σαξονίας, ἔργῳ δὲ διωκεῖτο ἀπὸ Φραντζέζες.

Ο' Ναπολέων, ὁ Βασιλέυς τοσότων βασιλέων, καὶ ἡγεμών τόσων ἡγεμόνων, ἐσύναζε τὰ στρατεύματά τε εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ Λεχίαν, δίχως ποτὲ νὰ Φανερώσῃ τὸν ἀληθεινόν τε σκοπὸν, ὁμιλῶντας πάντοτε περὶ εἰρήνης, βεβαιώνωντας ὅτι ἄλλο δὲν ἐπεθύμα. Ὡς τόσον ἡ γνώμη τε ἦτον ἀμετάθετη εἰς τὸ νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ρ'ωσσίαν. Τοιοῦτος δόλος βέβαια δὲν εἶναι ἴδιος καὶ δὲν ἁρμόζει εἰς μεγάλες ἄνδρας· ὅμως ὁ Ναπολέων εἰς τὸν δόλον καὶ τὴν ἀπάτην, περισσότερον παρὰ εἰς τὴν σοφίαν καὶ δικαιοσύνην, σερεώνει τὰ ἐπιχειρήματά τε. Τοῦ Α'υτοκράτορος Α'λεξάνδρα τὰ προβλήματα ἦσαν Φιλάνθρωπα καὶ δίκαια. Καὶ τὶ δικαιότερα ζητήματα ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκβάλλῃ ὁ Ναπολέων τὰ στρατεύματά τε καὶ Φρουρὰς ἀπὸ τὰ κάστρα τῆς Πρωσίας, ὡς ἐξ ἀρχῆς ὑπεχέθη διὰ τῆς συνθήκης, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν Δοῦκα τοῦ Ο'λδεμβέργ, τὸν συγγενῆτε, τὸ μικρὸν δουκάτον τε, νὰ κλινῃ ὀπου οἱ ὑπήκοοι τῆς Ρ'ωσσίας, νὰ ἔχουν τὰς ἀδείας τοῦ ἐμπορίου, καθὼς οἱ ὑπήκοοι τῆς Γαλλίας? Η' Ε'υρώπη ἤλπιζε νὰ εἰδῇ τὴν ἀγρίαν Φιλαρχίαν τοῦ Ναπολέονος ἡμερωμένην ἀπὸ τὴν πραότητα τοῦ Αλεξάνδρου. Πόση εὐτυχία διὰ το ἀνθρώπινον γένος, πόσοι ποταμοὶ αἱμάτων δὲν ἤθελε καταποντίσωσι τὴν γῆν, πόσαι μυριάδες μυριάδων ἀνθρώπων δὲν ἤθελε χάσουν τὸ φῶς μὲ ὀδυνηρότατον θάνατον, ἂν ἡ δύναμις τόπην τὴν σιγμὴν ἤθελ' ἀσπαθῇ τὴν ἀγαθότητα καὶ δικαιοσύνην! Α'λλ' ὁ Ναπολέων εἶπεν: ὅ ἀπεφάσισα, ἀπεφάσισα· τὰ στρατεύματά μου

εἶναι πολυάριθμα, ἠμπορῶ νὰ κατατροπωσω τὴν Ρ'ωσσίαν· λοιπὸν ἂς τὴν κατατροπώσω.

Μὲ τέτοιον βέλημα, θεμελιώμενον εἰς τὴν ἀδικίαν καὶ δυναςείαν, βέβαιος εἰς τὰ εὐτυχῆ ἀποβησόμενα τῶν ἐπιχειρημάτων τε, ὡς ἄνθρωπος πάντοτε βοηθέμενος ἀπὸ τὴν τύχην, δίχως νὰ κυρίξῃ πόλεμον, ἐπειδὴ πολέμε αἰτία δὲν ὑπῆρχεν, ἀιφνηδίως ἐπέρασε τὸν ποταμὸν Νέμεν, ὅς τις χωρίζει μέρος τῆς Ρ'ωσσικῆς Λεχίας ἀπὸ τὴν Πρεσίαν, καὶ εἰσέβαλλεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ρ'ωσσίας, προειπὼν εἰς τὸ ςράτευμάτε, ὅτι ἡ Ρ'ωσσία πλέον εἶναι χαμένη, καὶ ὅτι δὲν θέλει λάβει ποτὲ ἐκείνην τὴν ἰσχὺν, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὸ διάσημα 50 χρόνων. Τὄτο συνέβη τὰς 12 Ἰανίε 1812, ἡμέρα καθ' ἣν ἀρχίζει ἐκείνη ἡ περίφημη ἐκςρατεία, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ ἐςάθη βιαία, ἡ πρόβασις ταχεῖα, τὸ τέλος ἐλεεινὸν καὶ ὀλέθριον.

Τὸ Ρ'ωσσικὸν ςράτευμα ἦτον ὅλον μέσα εἰς τὰ σύνορα (ἐκτὸς ἐκείνε, τὸ ὁποῖον εἶτον ἀκόμη εἰς τὸν Δάναβιν) καὶ διηρεῖτο εἰς τρία σώματα, ἀρκετὰ μακρὰν ἕν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ πρῶτον ςράτευμα, τοῦ ὁποίου ςρατηγὸς ἦτον ὁ Βαρκλάη δὲ Τόλλη, ἐυρίσκετο εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βίλνας. τὸ δευτέρε ςρατηγὸς ἦτον ὁ Πρίγκηψ Βαγρατίων, παρακάτω ἀπὸ αὐτὸ, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὸ Μήνσκε, εἰς Σλόνιμον· τὸ τρίτον ἐυρίσκετο ἀκόμη μακρύτερα πρὸς Νότον εἰς Λάτζκον, ὑπὸ τὴν ἡγεμονείαν τὸ Τόρμασοβ. Τὰ δύο πρώτα ςρατεύματα συνί-

σαντο ἀπὸ 70 ὡς 90 χιλ. τό τρίτον ἦτον μόλις 20 ἢ 25 χιλ.

Ὄχι μόνον τὰ στρατεύματα ἦσαν μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ τὰ διάφορα σώματα κάθε στρατεύματος ἦσαν ὁμοίως χωρισμένα, ἐπειδὴ, ὡς ἄνω εἴπαμεν, κανεὶς δὲν ἐσοχάζετο, ὅτι ὁ μεγαλήτερος Βασιλεὺς τῆς Εὐρώπης ἤθελε κινήσῃ πόλεμον, πρὶν νὰ τὸν κυρίξῃ δημοσίως, καταπατῶντας τοιουτρόπως τὰ δίκαια τῶν ἐθνῶν, καὶ δίχνωντάς εἰς τὸν κόσμον παράδειγμα παρανόμου βαρβαρότητος, εἰς τὴν ὁποίαν, ἀλοίμονον, κοντεύει νὰ βυθισθῇ ἡ Εὐρώπη, χάριτι τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τοῦ αἰῶνος μας.

Τὰ στρατεύματά του, ὅσα ἐμβῆκαν κατὰ πρώτην προσβολὴν εἰς τὰ σύνορα, ὑπερέβαιναν τὰς 400 χιλιάδας. Εἰς τῶ ἅμα διεπέρασαν τὸν ποταμὸν εἰς τέσσαρα διάφορα μέρη· εἰς Γρόδνο, Κόβνον, Ὀλίταν καὶ Μερέτζι. Οἱ στρατηγοὶ ὁποὺ ἐφάνησαν εἰς τὸ πάδιον πρῶτοι, ἦσαν οἱ θαυμασιώτεροι Μαρεχιάλοι, ὁ Νέης, ὁ Δαβὲ, ὁ Οὐδινότ, ὁ Μαγδονάλδος καὶ ὁ Λέχος Πρίγκηψ Πονιατόβσκης. Ἔμειναν ἔτι εἰς τῆς Πρωσίαν ὑπὲρ τὰς 85 χιλ. στρατιῶται, ἕτοιμοι νὰ ἔμβουν, καθὼς καὶ ἐμβῆκαν οἱ περισσότεροι μετέπειτα. Νοτιότερα ἦσαν οἱ Σάξονες καὶ οἱ Αὐστριακοὶ χημιατίζοντες σῶμα ὑπὲρ τὰς 60 χιλ. Συναριθμῶντας 30 χιλιάδας ἱππικὸν, πολυαριθμος πυροτεχνίτας μὲ 1500 πυροβόλα ὅπλα, βλέπεις καθαρὰ, ὅτι ὑπὲρ τὰς

600 χιλιάδας στράτευμα, τότε καὶ ὕστερα ἐμβῆκεν εἰς τὴν Ρ'ωσσίαν.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν τῶν βαρβάρων σαυροφόρων, πότε ἐφάνη στράτευμα, τῦ ὁποίυ ὁ Ἀρχιστράτηγος ἦτον Αὐτοκράτωρ, ὑπ' αὐτὸν, ἁπλοῖ στρατηγοὶ ἦσαν δύο βασιλεῖς (ὁ μὲν τῆς Νεαπόλεως, ὁ δὲ τῆς Βεσθφαλίας) εἷς ὑπο-βασιλεὺς, ὡς δέκα Δύκες καὶ Πρίγγηπες, οἱ αὐτοὶ καὶ Μαρεχιάλοι περίφημοι, ὅλοι ἐξηστημένοι εἰς τὰ τῦ πολέμυ, διὰ τῦ ὁποίυ ἀπὸ τῆς καπρίας ἀνέβησαν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν ἀξιωμάτων, καὶτινες αὐτῶν, ὡς ὁ Ο'υδινάτ, ὀνομάζοντο ἀήττητοι!

Ἄξιον εἶναι νὰ ὀνομάσωμεν καὶ τὰ διάφορα ἔθνη, τὰ ὁποῖα συνίσων τὸ στράτευμα τῶν ἐχθρῶν τῆς Ρ'ωσσίας. Ἐν πρώτοις ἦσαν οἱ Γάλλοι, οἱ ὁποῖοι μόνοι ἐχημάτιζαν τὸ τρίτον μέρος τῦ ὅλυ· μετὰ τύτυς οἱ Ἰταλοὶ, δηλαδὴ Νεαπολιτάναι, Ρ'ωμάνοι, Τοσκάναι, Γενεζοι, Πιεμόντιοι, Βενετοὶ καὶ ἄλλοι· Ο'λανδοὶ, Βεσθφαλοὶ, Σάξονες, Αὐστριακοὶ, Μπάβαροι, Βιρτεμβέργοι, Μπαδενοὶ, Ε'σσενοὶ καὶ οἱ λοιποὶ Γερμανοὶ τῆς Συμμαχίας τῦ Ρ'ήνυ· Λέχοι, Πρύσοι, Δανοὶ, Ε'λβετοὶ, Ἱσπανοὶ, Πορτογάλλοι, καὶ τελευταῖον Οὐγγροι, Ἰλλυροὶ, Δάλματοι, Κροάται.

Ἴσως ἐρωτήσῃ τις, ἀφῦ ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Φραντζέζων εἶχε συναγμένα τόσα στρατεύματα, καὶ ἦτον βέβαιος νὰ καταρθώσῃ τὸν σκοπόν τυ, ἐπειδὴ ἴξευρεν ὅτι αἱ Ρ'ωσσικαὶ δυ-

νάμεις ἐχημάτιζαν μόλις τὸ τρίτον μέρος τῆς ἰδίας τε στρατιᾶς, διατὶ δὲν ἐκύριξε τὸν πόλεμον κατὰ τὰς νόμας τῶν πεπολιτευμένων ἐθνῶν, ἐυρίσκωντας καὶ τινα ἐυλογοφανῆ αἰτίαν, ἀλλ' ἠμαύρωσε καὶ ἐδῶ τὴν δόξαν τε μὲ τόσον ἀνόσιον καὶ μισητὸν κίνημα? Λῦσιν τέτε ἐν πρώτοις ἠμποροῦμεν νὰ ἔυρωμεν εἰς τὴν διεστραμμένην καρδίαν τοῦ ἀνθρώπε, ἡ ὁποία ἐντρέπεται ἐκείνας μόνον τὰς ὁποίας καὶ φοβᾶται, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν συσολὴν ἀπὸ ἐκείνας, τὰς ὁποίας νομίζει ἀδυνάτας, καὶ τὰς ὁποίας καταφρονᾷ. Ποῖον ἐφοβεῖτο ὁ Ναπολέων ἀπὸ τὰ βασίλεια τῆς Ε'υρώπης? ὁλα ἦσαν ὑπήκοα. Δαμάζωντας τὴν Ρ'ωσσίαν, σκορπίζωντας τὰ στρατεύματα αὐτῆς, ποῖος ἤθελε ζητήσει ἀπολογίαν, καὶ τὶς ἤθελε πλέον τολμήσει νὰ ἀναφέρῃ ὅτι ὁ Ναπολέων ἔπραξεν ἔργον παράνομον? Οἱ ἄνθρωποι κρίνεν τὰ πράγματα ἀπὸ τ' ἀποτελέσματα· ὅποιος κερδήσει, ἐκεῖνος ἔχει καὶ δίκαιον.

Δεύτερον· ὁ μέγας καὶ κύριος σκοπὸς τε Ναπολέονος ἦτον, νὰ περικυκλώσῃ ἀιφνηδίως μὲ πολυαριθμοτέρας δυνάμεις τὰ Ρ'ωσσικὰ στρατεύματα, νὰ τὰ χωρίσῃ ἕν ἀπὸ τ' ἄλλο, νὰ τὰ κτυπήσῃ χωρισμένα, νὰ τὰ διάσῃ νὰ παραδωθῶσιν αἰχμάλωτα ἢ νὰ σκορπισθῶσι, καὶ μετὰ τέτο νὰ ἐξαπλωθῇ ἐλεύθερα εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ρ'ωσσίας, νὰ ἐπαναστήσῃ τὸν λαὸν διὰ τῆς παρ' αὐτε κυριττομένης ἐλευθερίας· ἐν ἑνὶ λόγῳ, νὰ φέρῃ ἄνω κάτω τὸ βασίλειον, νὰ τὸ διαμοιράσῃ καὶ νὰ τὸ ὑποδελώσῃ. Μὲ παρόμοια μηχανεργή-

ματα πολλάκις κατόρθωνε τὲς σκοπὲς τε. ἀλλ' ἐδῶ ἠπατήθη, θέλωντας ν' ἀπατήσῃ.

Τὰ σώματα τῦ πρώτε Ρ'ωσσικῦ στρατεύματος ἐυθὺς ὑπεχώρησαν μακρήτερα ἀπὸ τὰ σύνορα διὰ νὰ ἐνωθῶσι μεταξύ των. Τὰ ὀγλήγορα κινήματα καὶ στρατηγήματα τῶν Φραντζέζων δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐμποδίσωσιν ἀπὸ τῦ νὰ μὴν ἐνωθῶσιν τῦτα τὰ σώματα, ἔξ τὸν ἀριθμὸν. Τὰς 27 Γενάε ἐνώθηκαν αὐτὰ ἀβλαβῶς καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ ὀχυρωμένον στρατόπεδον πλησίον τῆς Δρίσας, πέραν τῦ ποταμῦ Δβινὰ. Τὰ μικρὰ καὶ μερικὰ παλαίσματα, ὅσα συνέβησαν μεταξὺ χωρισμένων ταγμάτων, τὰ παρερχόμεθα διὰ βραχυλογίαν, σπεύδοντες εἰς τὰ μεγάλα.

Ἡ τοποθεσία τῆς Δρίσσας ἦτον ἀρκετὰ δυνατὴ. Τὸ δεύτερον στράτευμα εἶχε προσαγὴν νὰ κινηθῇ πρὸς αὐτὴν, νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸ πρῶτον καὶ ν' ἀποκρέσωσι τὸν ἐχθρὸν. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον, φθάνωντας εἰς Δρίσσαν ἔμαθεν, ὅτι ὁ Πρίγκηψ Βαγρατιὼν ἦτον ἀδύνατον νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἦτον ἐμβασμένος εἰς Μίνσκ· ὅθεν ὁ ἀρχιστράτηγος ἀπεφάσησε ν' ἀφήσῃ τὴν τοποθεσίαν τέτην καὶ νὰ τραβιχθῇ παρεμπρὸς, ἀκολουθῶντας τὸν δρόμον τῦ Πολοτσκ καὶ Βίτεψκ.

Αὐτὸ ἔπιασε τὸν τόπον Μπεσενκόβιτζι. Ἡ ὁρὰ αὐτῦ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῦ Πάλεν ἐβασῦσε τὸν ἐχθρὸν, τῦ ὁποίε ἡ πρωτοπορεία ἐυρίσκετο ὑπὸ την ἡγεμονίαν τῦ Βασιλέως τῆς Νεαπόλεως καὶ τῦ ὑπο-βασιλέως Εὐγενείε, καὶ ἐφάνη εἰς

Ο' σρόβναν. Ο' σρατηγὸς τᾶ πρώτα σρατεύματος ἔσειλε κατ' ἀυτῶν τὸν Γενεράλην Κόμητα Ὄσερμαν, διὰ νὰ τραβίξη ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν προσοχὴν τᾶ ἐχθρᾶ καὶ τὴν ὁρμὴν ἀπὸ τὸ δέυτερον σράτευμα. Ο' Ὄσερμαν ἄρχησε νὰ ἐνεργᾷ μὲ τὴν ἀρτηλλερίαν τα κάμποσαις ὡραις μὲ ἀρκετὸν κέρδος. Ο' ἐχθρὸς ἐρρίπτετο κατ' ἀυτᾶ μὲ ὁρμὴν. 17 ὥρας ἐβάσαξεν ἡ μάχη, καὶ ἡ αἱματοχυσία ἦτον Φοβερὴ. Τὴν ἐρχόμενην ἡμέραν ὁ σρατηγὸς ἄλλαξε τὸ σῶμα τᾶ Ὄσερμαν, καὶ ἔσηλεν εἰς τὸν ἴδιον τόπον τὴν πολεμικὴν μοῖραν τᾶ Γενεράλη Κονοβνιτζινε. Τρία σώματα ἐχθρῶν τὸ ἐκτυπᾶσαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τᾶ Νέη, τᾶ Μπεσιέρ καὶ τᾶ Ε'υγενείε. Η' μάχη, ἀγκαλὰ μὲ δυνάμεις ἀνίσες, ἐκράτησε πολλὰς ὥρας. Τρία κανόνια τῶν Ρ'ώσσων τὰ ἐπῆραν καὶ τὰ ἐπέσρεψαν ὀπίσω. Ἡ νύξ ἐχώρησε τὰς μαχομένας. Ο'ι Ρ'ώσσοι ἐτραβίχθησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν κατὰ τὴν προσαγὴν τᾶ ἀρχισρατήγε των.

Ω'ς σότον ἀφ' ἕ τὸ σῶμα τᾶ Δόχτορος ἐνώθη μὲ τὸ σράτευμα, ἀυτὸ ἐτοιμάθη ν' ἀντισαθῆ γενικῶς τᾶ ἐχθρᾶ. Ὁ Ναπολέων ἐσύναξεν ἐδῶ ὅλας τε τὰς δυνάμεις· ἀλλὰ μανθάνωντας ὁ Ρ'ῶσσος ἀρχισράτηγος ὅτι τὸ δέυτερον σράτευμα ἦρε πιασμένον καὶ τὸ Μογιλέβ, καὶ διευθύνθη πρὸ Ρ'ογατζέβ, ἀπεφάσησε νὰ κινήση καὶ ἀυτὸς πρὸς τὸ Σμολένσκον, ὅπε ἦτον ἐλπίδα νὰ ἐνωθῶσι. Η' ἀναχώρησις ἀυτᾶ ἀπὸ Βίτεψκ ἔγινεν ἐνώπιον τᾶ Φραντζέζικε σρατεύματος μὲ τόσην ἐυταξίαν καὶ ἡσυχίαν, ὥσε ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔλαβε καμμίαν ὠφέλειαν

ἀπὸ τὴν ἀναχώρησιν τȣ. Αὐτὸ ἐκινεῖτο εἰς τρεῖς κολώνας· αἱ δύο ἐνώθηκαν εἰς τὸ πολύχνιον Πορέτζιε, ἡ τρίτη εἰς Ρόβνον, τῆς ἐπαρχίας Σμολένσκ.

Τὄτα ἦσαν τὰ κυριώτερα κινήματα τȣ πρώτȣ στρατεύματος· ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον ὁρμᾶσε νὰ ἑνωθῇ μὲ αὐτό.

Κατ' ἀρχὰς αὐτὸ ἐκινεῖτο πρὸς τὴν Δρίσσαν διὰ τȣ Νοβογρόδοκ καὶ Βιλείκας. Ἀλλὰ φθάνοντας εἰς Νοβογρόδοκ ὁ στρατηγὸς ἔμαθεν ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐκινȣντο ἀπὸ Βίλναν εἰς Μινσκ καὶ τȣ ἔκοπταν τὸν δρόμον. Ὀγλήγορα καὶ αὐτὸ τὸ Μὶνσκ ἐκυριεύθη ἀπ' αὐτὰς τὰς 26 Ἰȣνίȣ. Ὁ Μπαγρατιὼν πέρνωντας δεξιώτερα, ἀπεφάσησε νὰ ὑπάγῃ διὰ τȣ Νεσβίζ, Σλτσκ καὶ Μπομπρόϊσκ.

Τὰς 26 Ἰȣνίȣ εἰς τὸν τόπον Καρέλιτζι ἐφάνη ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν ἐρὰν τότε τȣ στρατεύματος, τὴν ὁποῖαν ὅριζεν ὁ περίφημος Πλάτοβ, ἀρχηγὸς τῶν κοζάκων, μὲ τρεῖς κολώνας καβαλαρίας. Ὁ Πλατοβ τὰς ἐτζάκισε καὶ τὰς ἀπεδίωξε. Τὰς 28 τȣ αὐτȣ μηνὸς ὁ βασιλεὺς τῆς Βεσθφαλίας μὲ μεγάλας δυνάμεις ὥρμησε κατ' αὐτȣ, ἀλλ' οἱ κοζάκοι ἐτζάκησαν τὸ ἱππικόντε, τὸ ἐσκόρπισαν καὶ τȣ ἐπροξένησαν μεγάλον χαϊμὸν. Οἱ Φραντζέζοι γράφȣν ὅτι ἐνίκησαν τὸν Πλατὸβ, καὶ τὸν ἐλάβωσαν. Ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι ὁ Ναπολέων τόσον δυσαρεσήθη ἀπὸ τὰς πολλὰς χαϊμὰς τȣ ἀδελφȣ τȣ Βασιλέως τῆς Βεσθφαλίας, ὅς τις εἰς τȣ

το τὸ μέρος ἐνεργᾶσε, ὥσε τὸν ἐπρόσαξε νὰ ἐπισρέψῃ εἰς τὸν τόπον τε.

Κινάμενος ἀπὸ Μπομπράϊσκ εἰς Δάσκοβαν ὁ Μπαγρατίων ἔλαβε την εἴδησιν ὅτι τὸ Μογιλέβ, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπήγενε, ἦτον ἤδη κυριευμένον ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν. Τὰς 17 Ἰελίε πλησίον τῆς Δασκοβκας, τὸ ὑπὸ τὸ Ρ'αϊέβσκη σῶμα ἐβάσαξε τας πολλαπλασίας δυνάμεις τὸ ἐχθρὸ, σρατηγαμένας ἀπὸ τὸν Δαβὸ καὶ Μορτιὲ. Η' μάχη ἐσάθη ἀξιόλογος καὶ ἡρωϊκὴ. Τὸ Ρ'ωσσικὸν σράτευμα ἐτήρησε τὸν τόπον τε σαθερὰ. Πέντε χιλιάδες Φραντζέζοι ἐχάθησαν σκοτωμενοὶ ἢ λαβωμένοι. Ὅτε εἰς τὴν Φλόγα τε πολέμε οἱ Φραντζέζοι ὑπερίσχυσαν καὶ ἐπῆραν κάμποσα κανόνια, ὁ γενναῖος Ρ'αϊέβσκης, βάνωντας ἐκ δεξιῶν τε καὶ ἐξ ἐυωνύμων τε τὲς δύο τε υἱὲς μὲ τὰς σημαιας εἰς τὰς χεῖρας, ἐρρίφθη ὁ ἴδιος ἐμπρὸς, ἐνεψύχωσε τὸ σράτευμά τε καὶ ἐπῆρεν ὀπίσω τὰ κανόνια.

Τέως ὁ Μπαγρατιὼν Φθάνωντας δεξιώτερα ἀπὸ τὸ Μογιλέβ εἰς Ρ'ογατζέβ ἠκολάθησε τὸν δρόμον τε πρὸς Μσισλαβλ, καὶ ὕσερα ἀπὸ πολλὲς κόπες, δυσκολίας καὶ ἀδιακόπες μάχας, τὰ δύο σρατεύματα ἐνώθησαν πλησίον τῆ Σμολένσκε, μακρὰν ἀπὸ τὰ σύνορα χεδὸν 700 βέρσια.

Ὅθεν καὶ ἐδὼ ἐψεύθη καὶ ἐματαιώθη ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐλπὶς τῆ Ναπολέονος, ὅστις ἤθελε νὰ κτυπήσῃ τὰ δύο σρατεύματα χωρισὰ, καὶ εἶπεν εἰς ἕνα ἀξιωματικὸν Ρ'ῶσσον (ὅς τις ἐσάλθη πρὸς ἀυτὸν μετὰ τὴν ἔμβασίν τε εἰς τὰ σύνορα)

τὰ ἀπόλεθα λόγια: „τὰ στρατεύματάσας πλέον δὲν θέλ εἰδῶν „ἕνα τὸ ἄλλο„.

Τοιετωτρόπως οἱ Φραντζέζοι δίχως νὰ νικήσωσι, δίχως νὰ πολεμήσωσιν, ἔγιναν κύριοι ἔξ ἐπαρχιῶν Λεχικῶν καὶ χεδὸν τριῶν μιλλιονίων ἀνθρώπων, ὅιτινες ἐλπίζοντες ν' ἀποκτήσωσι τὴν παλαιὰν των ἐλευθερίαν, ἐδέχθησαν αὐτὲς ἄσμενοι. Ὄχι μόνον τὲς ἔτρεφαν, ἀλλ' ἦσαν βιασμένοι νὰ τὲς δίδωσι καὶ νέα στρατεύματα. Οὕτω τὸ στρατευμα τῶν Φραντζέζων, ἀγκαλὰ εἰς διάφορας μάχας ἔχασε πολλὲς στρατιώτας, ἀλλ' εὐθὺς τὲς ἀνεπλήρωνεν ἀπὸ ἐντοπιες. Ὅθεν ἡ ἀρχὴ τᾶ πολέμε ἐσάθη κατὰ πάντα εὐτυχὴς καὶ λαμπρὰ, καὶ τῆς Ρ'ωσσίας ὁ κίνδυνος καθ' ὥραν ἤυξαινε.

Α'π' ἀρχῆς τὸ στράτευμα τῶν ἐχθρῶν διὰ νὰ δώτη περισσότερον κρότον καὶ νὰ σαλεύσῃ τὸ βασίλειον, ἐμοιράθη εἰς τρία ἄνισα μέρη. Τὸ 'πρῶτον καὶ μεγαλήτερον ἐπινεῖτο πρὸς τὸ Σμολένσκον, ἀναβαίνωντας τὸν ποταμὸν Δβινᾶν, καὶ ἔφθασεν εἰς αὐτὸ τὰς ἀρχὰς Α'υγέσε. Η' Μόχα ἦτον ὁ σκοπὸς τῶν κινημάτων τε. Α'υτὸ συνίσατο κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τριακοσίας χιλιάδας στρατιωτῶν καὶ ἐστρατηγεῖτο παρ' αὐτᾶ τᾶ Ναπολέονος. Τὸ δεύτερον χηματιζόμενον ἀπὸ τρεῖς μοῖρας (διβίζιας) ἤτοι ἀπὸ 45 ἢ 50 χιλ. περνῶντας τὸν ποταμὸν Δβινᾶν εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως Πόλοτζκ, ἐφοβέριζε τὴν Πετρέπολιν, καὶ ἦτον ὑπὸ τὴν ἡγεμονείαν τᾶ Ο'υδινὸτ. Τὸ τρίτον εἰς τὰ ἔχατα τᾶ Δβινᾶ συνισάμενον ἀπὸ 60 χιλ.. ἐ-

πολιόρκει τὴν Ῥίγαν καὶ τὸ κάστρον Δυναμπεργ ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Μαγδονάλδ· καὶ ἡ μὲν Ῥίγα καὶ τὸ Δυναμπεργ ἦσαν καλὰ δυναμωμένα καὶ ἐφυλάττοντο ἀπὸ πολυαριθμους Φρουράς. Διὰ προφύλαξιν δὲ τοῦ δρόμου τῆς Πετρουπόλεως εἰς τὸν δεξιὸν ὄχθον τῆς Δβινᾶς, ἔμεινεν ὁ Κόμης Βιτγενστεῖν μὲ ἕν σῶμα ἀπὸ 20 ὡς 25 χιλ. ἐδῶ δὲν ἀναφέρω τὸ τέταρτον σῶμα τῶν ἐχθρῶν, τὸ ὁποῖον ἐνεργοῦσε εἰς τὴν νότιον Πολωνίαν.

Πρὸς τὰς 17 Ἰουλίου ὁ στρατηγὸς Οὐδινὸτ διέβη τὸν Δβινᾶν πλησίον τῆς Δίσνας, ὁ δὲ Μαγδονάλδ διέβη αὐτὸν πλησιον τοῦ Ἰακοβστὰτ, καὶ ἐκινεῖτο πρὸς Λιουτζὶν. Ὁ σκοπὸς τῶν δύο τούτων στρατηγῶν ἦτον νὰ πιάσωσι τὸν δρόμον τῆς Πσκοβίας ἢ Πετρουπόλεως, καὶ νὰ χωρήσωσιν ἀπὸ αὐτὸν τὸ στράτευμα τοῦ Βιτγενστεῖν. Ἡ καλὴ τύχη τῆς Ῥωσσίας παρέδωκε τὴν Φυλακὴν τῆς Πετρουπόλεως εἰς ἄνδρα ἕως τότε μεν ἄδοξον, καὶ ἀγνώριστον, ἔχοντα δὲ Φρονήματα καὶ βουλὴν μεγάλου ἡγεμόνος. Δίχως νὰ δειλιάσῃ τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν, καὶ πρὶν ἑνωθοῦν τὰ στρατεύματα τοῦ Οὐδινὸτ καὶ Μαγδονάλδ, ἐτράπη πρὸς τὸν πρῶτον, ὡς πλησιέστερον. Ἡ μάχη ἐβάστα τρεῖς ἡμέρας. Οἱ Φραντζέζοι ἐπάλευσαν μὲ μεγάλην ἀνδρείαν, ὅμως ἔτε τὸ πλῆθος των ἔτε ἡ ἀνδρεία δὲν ἐμπόδισαν τὸν Βιτγενστεῖν νὰ τοὺς τζακίσῃ. Αὐτοὶ ἐτραβίχθησαν ὀπίσω ἀτάκτως καὶ ἐπροφυλάχθησαν κρυπτόμενοι εἰς τὰ δάση ἢ διαβαίνωντες μικροὺς ποταμούς, τῶν ὁποίων ἔναιαν

ἡ ἔφθειραν τὰ γεφύρια διὰ ν' ἀργοπορήσεν τὴν ὁρμὴν τῶν Ρ'ώσσων, ὁιτινες τὄς ἐδίωξαν ἕως εἰς Πολοτζκ. ἐσκοτώθησαν δὺο ἀρχηγοί μοιρῶν πολεμικῶν· αἰχμάλωτοι ἐπιάθηκαν 25 ὀφφικιάλοι καὶ 3000 στρατιῶται. Τῶν σκοτωμένων ὁ ἀριθμὸς ὑπερέβαινε τὰς 3 χιλ. ἔτι ἐπῆρχαν οἱ Ρ'ωσσοι δύο πυροβόλα ὅπλα, πολλὰ σεντέκια μὲ πυρικὴν κόνιν καὶ ὅλην τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὰ ἁμάξια τῶν Φραντζέζων ἀρχηγῶν. Τῶν Ρ'ώσσων ὁ χαῖμὸς δὲν ἦτον ὀλίγος, ἀλλ' ἡ νίκη ἐστάθη ἐντελὴς.

Ὡς τόσον ὁ Ο'υδινὸτ δυναμωθείς ἀπὸ νέα στρατεύματα Μπαβαρικὰ καὶ Βιρτεμβεργικὰ, πάλιν ἐκίνησε κατὰ τὄ Ρ'ωσσικὄ στρατεύματος, το ὁποῖον τὸν ἀπήντησε πλησίον τὄ Κοχάνοβ τὰς 29 Ἰουλίου. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἄρχησεν ἡ μάχη καὶ ἐβάσταξεν 8 ὥρας. Οἱ Φραντζέζοι ἔχασαν ἀρκετὰς σκοτωμένους καὶ αἰχμαλωτισμένους, καὶ πάλιν ἐτραβίχθησαν ὀπίσω. Λαμβάνωντας δὲ νέαν βοήθειαν τὰς 5 Α'υγούστου πάλιν ἄρχησαν τὴν μάχην ἥτις ἐβάσταξεν ὥρας 14· ὅμως ἔχασαν 4 χιλιάδας, τῶν ὁποίων τὸ ἥμισυ ἔγινεν αἰχμάλωτον.

Τὰς 6 Α'υγούστου, λαμβάνωντας πάλιν νέα στρατεύματα Μπαβαρικὰ, καὶ ἔχωντας ἤδη 5 μοῖρας πολεμικὰς, ἐκίνησεν ὁ Ο'υδινὸτ κατὰ τὄ Βιτγενστεῖν μὲ μεγάλην ὁρμὴν. Τὸ πεῖσμα καὶ ἡ Α'νδρεία τῶν δύω μερῶν ἦτον ὑπερβολικὴ. Η' ἐυθεῖα νύξ ἐχώρησε νὰ ἐξηγριωμένα στρατεύματα. Οἱ Φραντζέζοι ἐρρίπτοντο εἰς τὰ ὀχυρώματα τῶν Ρ'ώσσων χηματί-

ζοντες κολώνας πολεμικὰς· ὅθεν ὁ χαϊμός των ἐσάθη μεγάλος. Τέτην τὴν ἡμέραν ἐκυβέρνα τὸ στράτευμα ὁ Γενεράλης Γεδιὸν Σεν-Σὺρ, εἰς τόπον τᾶ Ο'υδηνὸτ, ὅς τις ἐλαβώθη τὰς 5.

Τὰς 10 τᾶ αὐτᾶ τὰ κινήματα τῶν Φραντζέζων δὲν ἔλαβαν τέλος εὐτυχέσερον. Τόσοι Γενεράλοι των πληγωμένοι ἀπέδειχναν μὲ πόσην μανίαν ἐπολεμῶσαν· ἀλλ' ἡ Φρόνησις, ἡ ἀνδρεῖα καὶ ἡ τύχη τᾶ Βιτγενσεΐν ἐθριάμβευσε τᾶ πλῆθος καὶ τῆς τόλμης αὐτῶν, ὥστε αὐτοὶ πολλὺν καιρὸν ἦσαν διασμένοι νὰ μείνουν εἰς τὰ ὀχυρώματά των ἄπρακτοι, ἄτολμοι, ὑποφέροντες ἔλλειψιν τροφῆς. Διὰ νὰ σιτολογήσωσιν ἔστελναν εἰς διάφορα μέρη ἀπὸ 60 καὶ 80 ἀνθρώπους, ὅιτινες ἔπιπταν πάντοτε εἰς τὰ χέρια τῶν Ρ'ώσσων.

Α'λλ' ἂς ἀφήσωμεν κατὰ τὸ παρὸν τὸν γενναῖον τᾶτον στρατάρχην διὰ ν' ἀκολουθήσωμεν τὰ κινήματα τῶν μεγάλων στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐνώθησαν εἰς τὸ Σμολένσκον περὶ τας 29 Ἰουλΐου.

Τὰ Ρ'ωσσικὰ στρατεύματα καὶ ἐνωμένα μετὰ βίας ἀντεῖχον κατὰ τῶν δυνάμεων τᾶ ἐχθρᾶ, αἱ ὁποῖαι ὡσὰν νύματα ἐσκορπίζοντο ἀπ' ὅλα τὰ μέρη.

Ο' Ναπολέων μὲ 200 χιλ. ἐπέρασεν εἰς τὸν δεξιὸν ὄχθον τᾶ Δνέπρα διὰ νὰ ὑπάγη μὲ βίαν εἰς τὸ Σμολένσκον καὶ νὰ τζακίση τὸ ἐκεῖ σῶμα τᾶ γενεράλη Νεβερόβσκη. Α'υτὸς ἀντεσάθη γενναίως, ἀγκαλὰ περικυκλόμενος παντοχόθεν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν. Ο' Α'ρχιστράτηγος τᾶ ἔστειλε βοήθειαν τὸ σῶμα

τῦ Ρ'αϊεβσκη, ὅς τις ἐνώθη μὲ τὸν Νεβερόβσκην 6 βέρσια ἔξω τῦ Σμολένσκε. Ο' ἐχθρὸς ἐπλήθυνε τὰς δυνάμεις τε διὰ νὰ ἐξαλείψῃ ὁλότελα τῦτο τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ὡσαύτως ἔλαβε καὶ αὐτὸ νέας δυνάμεις. Η' μάχη ὥραν τὴν ὥραν ἐγίνετο Φοβερωτέρα. Ο' ἐχθρὸς ἤθελεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν δίχως ἄλλο νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν Σμολένσκ, ὅμως ἦυρε μεγάλην ἀντίσασιν.

Τὰς 5 Α'υγέσε τὸ πρωΐ ὁ Ραϊέβσκης ἔπιασε τὴν πόλιν καὶ τὰ ὀχυρώματά της. Τὰ λοιπὰ σώματα τῦ πρώτε στρατεύματος ἔσεκαν εἰς τὸ προάσειον τῦ Σμολένσκε. Τὸ Φραντζέζικον στράτευμα ἐδυναμώθη ἀκόμη μὲ 15 χιλ. τὰς ὁποίας ἔφερεν ὁ Πονιατόβσκης, ὅθεν ἐχημάτιζεν 220 χιλ. Μὲ τόσον ἀξιολόγε δυνάμεις ἔπαχεν νὰ κυριεύσῃ τὸ Σμολένσκον, καὶ ἐν ταὐτῷ νὰ πιάσῃ τὸν δρόμον τῆς Μόχας. Τὸ δεύτερον Ρ'ωσσικὸν στράτευμα ἐκινήθη πρὸς τὸν δρόμον αὐτὸν, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον μὲ 75 χιλιάδες ἀντεσέπετο τῦ ἐχθρῦ.

Τὰς 11 ὥρας τῶν 5 ὁ ἐχθρὸς μὲ σερεὰς πολώνας τὰς ὁποίας ἐσπέραζαν πολυάριθμα πυρόβολα ὅπλα, ἐρρίφθη κατὰ τῦ Σμολένσκε. Τὸ Ρ'ωσσικὸν στράτευμα ἐτραβίχθη ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ ἡ μάχη ἄρχησε μὲ βίαν. Η Φωτια ἦτον Φοβερὴ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ὁ Φόνος ἦτον ὑπερβολικὸς. Ε'ις δύο ἡμέρας ἔπεσαν 20 χιλιάδες Φραντζέζοι, Ρ'ώσσοι ἐχάθησαν ὡς 6 χιλ.

Ὡς τόσον ἡ πόλις ἤδη ἐπάιετο καὶ ἦτον ἔρημη. Τὰ μεσάνυκτα οἱ Ρ'ώσσοι ἐξήλθασιν, καὶ πρὶν νὰ ἐξημερώσῃ ὅλα τὰ χρειαζόμενα ἦτον ἐκβαλμένα καὶ τὸ γεφύρι χαλασμένον. Μέρος τῶν Φραντζέζων διέβησαν τὸν ποταμὸν πλέωντες. ὅμως ὁ γενεράλης Κονοβνίτζιν ἐπιτρέφωντας τὲς ἐβίασε νὰ διαβῶσι πάλιν τὸν Δνέπρον μὲ μεγάλον χαϊμὸν.

Τὰς 6 τὸ στράτευμα ἦτον ἥσυχον καὶ ἕτοιμον εἰς μάχην. Πρὸς τὴν ἑσπέραν ἐτραβίχθη εἰς τόν δρόμον τῆς Μόχας. Ἡ ἐρά τε πάντοτε χέδον ἐυρίσκετο εἰς πόλεμον μὲ τὲς Φραντζέζες. Τὰς 7 Α'υγάστε τὰ δύο Ρ'ωσσικὰ στρατεύματα ἦσαν εἰς Δορογομπάζ καὶ ἕως τὰς 14 ἑκινᾶν το ἐλεύθερα.

Τὰς 15 οἱ Φραντζέζοι μὲ μεγάλας δυνάμεις ἐκτύπησαν τὴν ἐράν των· ἡ μάχη ἠκολαθήσαν 9 ὥρας· ὅμως χάνωντας πολλὲς ἐτραβίχθήσαν, καὶ ὅλα των τὰ κινήματα νὰ περικυκλώσεν τὸ ἀρισερὸν μέρας τῆς ἐρᾶς, δὲν ἔλαβαν καλὴν ἔκβασιν.

Ὡς τόσον ἡ κατάσασις τὲ Ρ'ωσσικὲ στρατεύματος ἦτον πολλὰ ἐπισφαλὴς καὶ κινδυνώδης. Διὰ ν' ἀντισαθῇ εἰς ἐχθρὸν τόσον φοβερὸν ἐχρειάζετο νὰ ἔυρῃ σαθερὰν τοποθεσίαν καὶ νὰ δυναμωθῇ εἰς αὐτὴν· Ὅμως διὰ τὲτο ἐχρειάζοντο κἄν δύο ἡμερόνυκτα καὶ ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔπαυε τὴν ὁρμήν τε. Ε'ν ᾧ τὸ στράτευμα ὀχυρώνετο, ἡ ἐράτε ἦτον ἀναγκαῖον νὰ πολεμᾷ, καὶ ὡς τόσον ὁ ἐχθρὸς ἠμπορέσε εἰς μίαν θέσιν νὰ συναθροίσῃ μεγάλας δυνάμεις καὶ νὰ κτυπήσῃ τὴν ἐράν. Τὰ

πέριξ ἦτον ἐπεταμμέναι πεδιάδες, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἐχθρὸς ἐμπορᾶσεν ἐλεύθερα νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ νὰ περικυκλώσῃ τὲ Ρ'ώσσες· ὅθεν ἀνάγκη ἦτον νὰ τραβιχθῶσιν ὀπίσω, τόσον διὰ νὰ ἔυρωσι δυνατὴν ἐκ Φύσεως τοποθεσίαν, ὅσον διὰ νὰ ἐνωθῶσι μὲ νέας δυνάμεις, αἱ ὁποίαι συνηθροίζοντο ἀπὸ διάφορα μέρη.

Ὡς τόσον ἡ παράδωσις τὲ Σμολένσκ ἐπροξένησε φρίκην καὶ ὀργὴν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ρ'ώσσων, ἀφ' ἧ ἐγινε γνωστὴ ἡ τύχη τέτης τῆς πόλεως. Ο' λαὸς παροξύνθη καὶ εἶδεν ἤδη ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσμένῃ ἄλλο, πάρεξ Φωτίαν καὶ μάχαιραν. Ἕως τότε ὁ Ναπολέων ἐπάτη τὰ χώματα τῆς Πολωνίας, εἰς τὰ ὁποῖα πολλοὶ τὲ ἦσαν παραδωμένοι. Α'λλ' ἐδὼ εἰσέβαλεν εἰς τὴν παλαιὰν Ρ'ωσσίαν, εἰς ἔθνος τὸ ὁποῖον ἑκατὸν χρόνες ἦτον συνηθισμένον νὰ νικᾷ, καὶ εἰς τέτο τὸ διάσημα δὲν εἶδεν εἰς τὸν τόπον τε κατηνὸν τὲ ἐχθρὲ· ὅθεν ἐδὼ ἄλλαξεν ἡ σκηνὴ, καὶ ἠμπορεῖ τις νὰ εἰπῇ ὅτι ἀπ' ἐδὼ ἀρχίζει ἡ κατασροφὴ των Φραντζέζων.

Τὰ Ρ'ωσσικὰ στρατεύματα ἐχωρᾶσαν πρὸς τὴν Μόχαϊ. Ἤδη εἶχαν περάσει τὴν Βιάσμαν, ὅταν τὰς 17 Α'υγέσε ἔφθασεν εἰς αὐτὰ Α'ρχισράτηγος ὁ Πρίγκηψ Μιχαὴλ Κατέζοβ, περὶ τὲ ὁποίε δὲν εἶναι περιττὸν νὰ ὁμιλήσωμεν ὀλίγα, ἐπειδὴ δίχως ἀμφιβολίαν ἐσάθη εἷς ἀπὸ τὲς μεγαλητέρες ἄνδρας τὲ αἰῶνος μας, καὶ ἠμπορεῖ τις νὰ εἰπῇ ὅτι ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ ἐμφανῆ σημεῖα τῆς εὐνοίας τὲ Θεὲ πρὸς αὐτὸν.

Ο' Κατέζοβ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας (15 χρονῶν) ἐδέλευεν εἰς τὰ πολεμικὰ. Η' ἀνατροφήτε ἐσάθη σπεδαῖα. Η' μελέτη καὶ ἡ πρᾶξις, βοηθέμεναι ἀπὸ βαθύνοιαν καὶ Φρόνησιν Φυσικὴν, τὸν ἀποκατέσησαν ἄξιον τῆς προσοχῆς καὶ ἀγάπης τῶν συγχρόνων τε μεγάλων ἀνδρῶν. Ο' Σεβόροβ ἔλεγε περὶ αὐτε, ὅτι πανένας ἐχθρὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἀπατήσῃ ἀδὲ νὰ τὸν νικήσῃ. Ε'ις τὴν πολιορκίαν τε Ἰσμαὴλ τὸν ὀνόμαζε δεξιόν τε χέρι. Ὄχι μόνον ἐυρέθη ὁ Κατέζοβ ἀπὸ τὲς 1760 εἰς ὅλες χεδὸν τὲς πολέμες μὲ τὴν Τερκίαν, μὲ τὴν Πολωνίαν καὶ μὲ τὲς Φραντζέζες, ἀλλ' ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ σημεῖα ἀνεξάλειπτα τᾶς ἀνδρείας τε. ὁ θάνατος διέβη διὰ μέσε τῆς κεφαλῆς τε, ἀλλὰ δὲν ἔγγιξε τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, τὴν ὁποῖαν ἡ Πρόνοια διετήρησεν διὰ νὰ σώσῃ τὴν Ρ'ωσσίαν. Ἕνα βόλι τεφενίε ἐπέρασεν ἀπὸ πρόταφον εἰς πρόταφον ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὄμματά τε καὶ μόνον τὸ ἔβλαψε ὀλίγον τὸ ἕνα. Ο'ι ἰατροὶ ἀπορᾶν, πῶς τὸ βάλημα τᾶτο ἐσάθη τυχηρὸν καὶ δὲν τὸν ὑσέρησε τῆς ὁράσεως ἢ δὲν τὸ ἔβλαψε τὸν μυελόν.

Ο' ὕσερος πόλεμος μεταξὺ Ρ'ωσσίας καὶ Τερκίας ἐθάσα 5 χρόνες, ὅταν ὁ Κατέζοβ ἐσάλθη πληρεξέσιος στρατηγὸς εἰς τὸν Δάναβιν κατὰ τὸ 1811. Φαίνεται ὅτι καθὼς εἶναι Φρονήματα Φύσει πειθαρχικὰ καὶ τότε δρασήρια, ὅτε ὁδηγᾶνται ἀπ' ἄλλες, ἔτως εἶναι καὶ Φρονήματα αὐτοκρατῆ, διὰ νὰ εἰπῶ, καὶ τόσον Φύσει ἐνεργὰ καὶ ἄρισα, ὥσε τότε μόνον ἐυπραγᾶσιν, ὅτε εἶναι πάντι αὐτοπροαίρετα καὶ

ἐλεύθερα. Ο' Κατέζοβ ἐδοξάθη εἰς ὅλας τὰς πολέμας, ἀλλ εἰς μόνον τὸν πόλεμον τῶν Τερκῶν ἐστρατήγει πληρεξόσιος, καὶ ἐδῶ εἰς ὀλίγας μῆνας, μὲ πολλὰ ὀλίγας δυνάμεις, κατεστρατήγησε τὰς Τέρκας, τὰς ἐνίκησε πολλάκις, τὰς ἔβιασε νὰ κλίνωσιν εἰς εἰρήνην εἰς τέτοιον καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Ναπολέων εἶχεν ἐλπίδα μεγαλην εἰς τὴν συνέργειαν καὶ συμμαχίαν αὐτῶν. Ὅθεν εἰς τόν Κατέζοβ ἀνήκει ὁ στέφανος, ὄ μονον τῆς πολεμικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς, διότι κατέπεισε τὰς Τέρκας νὰ δεχθῶσι τὴν εἰρήνην εἰς ἐκεῖνας τὰς δεινὰς διὰ τὴν Ρ'ωσσίαν περισάσεις.

Τὰ κατορθώματα τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς, τὰ ὁποῖα θέλει ἰδοῦμεν μετέπειτα, ὑπερβαίνουσιν ὅλα τὰ πρῶτα. Πολλοὶ τὸν ὠνόμασαν Φάβιον, ἀλλὰ τὸ δρασήριον καὶ ἐνεργὸν τοῦ Κατέζοβ πολλὰ ὑπερβαίνει τὴν παντοτεινὴν μέλλησιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου Ρ'ωμαίου. Ο' ἐφευρετικὸς τις νοῦς ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ βέβαια μὲ τὸν πολυμήχανον Θεμιστοκλῆ. Δὲν ἠμπορῶ νὰ παρέλθω τὴν παρατήρησιν τοῦ σοφοῦ Πλατάρχου περὶ τῶν μονοφθάλμων στρατηγῶν. Α'υτὸς λέγει, ὅτι ἐκείνοι οἱ στρατηγοὶ, ὅιτινες ἐκατόρθωσαν μεγάλα πράγματα, ὄχι τόσον μὲ τὴν ἀνδρείαν, ὅσον μὲ παναργίαν καὶ πονηρίαν, καθὼς ὁ Α'ντίοχος, ὁ Φίλιππος, ὁ Α'ντίοχος, καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ ἱστορούμενος Σερτώριος, ἦσαν μονόφθαλμοι. Ε'ις τὸν χορὸν τούτων τῶν ὀλίγων ἐνδόξων ἀνήκει καὶ ὁ ἔνδοξος Πρίγκηψ τοῦ Σμολένσκου Μιχαὴλ Κατέζοβ, ὅς τις περιστότερον ἐλπίζοντας εἰς τὴν σο-

φλὰν παρὰ εἰς τὴν ἀνατάσατον τύχην, ποτὲ δὲν ἐσάθη βι-
ψοκινδυνος, ποτὲ δὲν ἔχασε μιὰν μάχην (ἐν ᾧ ἦτον, λέγω,
στρατηγὸς ἀυτεξέσιος.)

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ὅλων των Φιλοπατριδῶν, ὁ Κατέζος
ἐσάλθη εἰς τὸ στράτευμα, ὅπα καὶ ἔφθασε τὰς 16 Α'υγέσα.
ἡ παρεσία τα ἐγέμισε θάρσας καὶ καλῶν ἐλπίδων τὸ στρά-
τευμα, καὶ ἐντὸς ὀλίγα ἄλλαξε τήν μορφὴν τῶν πραγμάτων.

Ο' τόπος εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ἦυρε δὲν ἦτον ἁρμόδιας νὰ δώ-
σῃ γενικὴν μάχην. Α'πὸ τὴν πόλιν Γζάτσκον ἐτραβήχθη
πρὸς τὸ Μοζάϊσκον, καὶ ἐσάθη 12 βέρσια μακρὰν ἀπὸ ἀυτὰ
εἰς τὸ χωρίον Μποροδινὸν, 111 βέρσια ἀπέχον τῆς Μόχας
Ε'δὼ ἀπεφάσισε νὰ βασάξῃ τὴν ὁρμὴν τῶν πολυαριθμων δυ-
νάμεων τα ἐχθρᾶ, ἢ κἄν νὰ τὸν ταπεινώσῃ καὶ νὰ τὸν
παύσῃ τῆς μεγαληγορίας τα καὶ ναυχήσεως, ὅτι διχως νὰ
δώσῃ μεγάλας μάχας ἐκόντευε νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν Μόχαν.

Τὸ δεξιὸν κέρας καὶ τὸ κέντρον ἦσαν Φυσικὰ δυναμωμένας
ἀπὸ μίαν χαράδραν καὶ βαθὺν ῥύακα· ἀλλὰ τὸ ἀριστερὸν ἦτον
ἀδύνατον· ὅθεν τὸ ἐδυνάμωσε μεταχειριζόμενος τὸν κανόνας
τῆς ὀχυρωματικῆς τέχνης.

Τὰς 24 Α'υγέσα παρατηρῶντας ὁ ἐχθρὸς τὴν Φαινομέ-
νην ἀδυναμίαν τα ἀριστερᾶ, ἐρρίφθη μὲ ἄκραν ὁρμὴν εἰς ἀυ-
τὸ, ἀλλ' ἦυρε δυνατὴν ἀντίσασιν. Ο' πόλεμος ἐβάσαξε ἀπὸ
τὰς 2 ὥρας μετὰ τὸ μεσημέρι ἕως τα μεσάνυκτα. Τέσσα-
ρες Φοραῖς ἐκυρίευσε τὰ ὀχυρώματα καὶ τοσάκις ἐβιάθη νὰ

τ' ἀΦισῃ. Τέως ὑπεχώρησε μὲ μεγάλον χαϊμὸν ἀνθρώπων
καὶ ὅπλων.

Τὰς 26 τὰ ἐξημερώματα, ἐν ᾧ πυκνὴ κατεκνιὰ ἐσκέπα-
ζε τὴν γῆν, ὁ Ναπολέων ἐρρίΦθη ἐκ δευτέρε εἰς τὸ ἀρισε-
ρὸν κέρας· τὸ στρατευμά τε ὅλον ἐκινήθη, καὶ ἡ μάχη ἔγινε
γενικὴ εἰς ὅλα τὰ μέρη. Οἱ Φραντζέζοι πολλαῖς Φοραῖς
ἐκυρίευσαν τὰς μπαταρίας τῶν Ρ'ώσσων, καὶ πάλιν ἦσαν
βιασμένοι νὰ τὰς ἀΦήσωσι, θεριζόμενοι ὡσὰν στάχυες ἀπὸ
τὰ πυροβόλα ὅπλα τῶν Ρ'ώσσων. Η' αἱματοχυσία ἦτον
Φοβερὴ. Τά δύο μέρη ἐπολεμέσαν ὄχι ὡς ἀνδρειωμένοι, ἀλλ'
ὡς μανιώδεις καὶ ἔκΦρονες. Ε'δὼ εἶδε τις πράγματα Φρικτὰ
καὶ ἄπισα· οἱ στρατιῶται εἰς τὸ τέλος βίπτοντες τὰ ὅπλατων
κατὰ γῆς, ὡσὰν νὰ μὴν ἠμποροῦσαν μὲ αὐτὰ νὰ ξεθυμάνωσι
τὴν λύσσαν των, ἐπιανοντο μὲ τὰ χέρια, ἐπάλευαν, ἐξέ-
χιζαν ἀλλήλας, ἔδαιναν μήτας, αὐτία, ἔπιπταν κατὰ γῆς
πνέωντες περισσοτέραν ὀργὴν παρὰ ζωὴν. Ω'ς τριάκοσιαι
χιλιάδες ἀνθρώπων ἢ μᾶλλον θηρίων ἐξηγριωμένων ἐπο-
λεμοῦσαν ἀπὸ τὰς 4 ὥρας μετὰ τὰ μεσάνυκτα, ἕως τὸ
σπέρι. Υ'πὲρ τὰ χίλια πυροβόλα ὅπλα ἐρεύγοντο θάνατον.
Ε'ις ἕνδεκα ἥμισυ ὥρας ἡ Φωτία καὶ τὸ σίδηρον ἐξωλόθρευ-
σαν 75 χιλιάδας ἀνθρώπων καὶ 35 χιλ. ἀλόγων. Τὰ κανόνια
ἀνάπτωντας ἀπὸ τὴν συχνὴν Φωτίαν, ἄνοιγαν καὶ ἔσπαζαν μὲ
Φοβερὸν κρότον, σκοτώνωντα ἐκείνες, ὅιτινες τὰ μετεχειρίζοντο.
Οἱ Φραντζέζοι βεβαρημένοι ἀπὸ δύο ἥμισυ μηνῶν ἄπαυσά κι-

γήματα, μεταξὺ μεγάλων κόπων, σερόμενοι τροφῆς καὶ τῶν ἀναγκαίων, ἤθελαν νὰ ἔυρωσι τέλος ἢ τῆς ζωῆς ἢ τῆς δυσχίας των, ἐλπίζοντες ὅτι νικῶντες, κυριεύσι τὴν Μόσχαν καὶ ἐν αὐτῇ ὅλα τ' ἀγαθὰ, ὅσα ὑπέχετο ὁ Ναπολέων. Ὡς τόσον ἔτε ἡ μανιώδης αὐτῶν ἀνδρεία, ἔτε τὸ πλῆθος, ἔτε ἡ τέχνη τὲ ἡγεμόνος των, δὲν ἐβίασαν τὲς ὀλίγες, ἀλλὰ σαθερὲς Ρ'ωσσες νὰ σαλεύσωσιν ἀπὸ τὴν τοποθεσίαν των. Οἱ ἐχθροὶ δὲ μὲ μεγάλον χαϊμὸν ἐτραβίχθησαν εἰς τὰ ὀπίσω ὡς 11 βέρσια ἢ περισσότερον. Ε'άν τὸ Ρ'ωσσικὸν σράτευμα ἦτον ἰσάριθμον τὲ τῶν Φραντζέζων, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὸ Μτοροδινὸν, ὡς εἰς σκάπελον, ἤθελε κατασυντριφθῇ ἡ δύναμις καὶ ἡ τόλμη τῶν Φραντζέζων· ἀλλ' ὄν ἀδυνατώτερον, δὲν ἦτον πλέον εἰς καταίσασιν νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐχθρὸν. Η' μάχη αὕτη συναριθμεῖται μὲ τὲς Φριτωτέρας, ὅσαν εἶδεν ὁ κόσμος. Α'πὸ τὰ χαρτία ὁπὲ μετέπειτα ἔπεσαν εἰς τὰ χέρια τῶν Ρ'ώσσων, σκοτωμένες, λαβωμένες καὶ σκλαβομένες, ἔχασεν ὁ Ναπολέων τέτην τὴν ἡμέραν 60 χιλιάδας σρατιώτας τῶν ὁποίων ἀ. 40 ἦσαν βέβαια σκοτωμένοι. Ο'ΦΦικιάλοι ἐσκοτώθησαν ὑπὲρ τὲς 1300· σρατηγικὲ ἀξιώματος 40 ἄνδρες. Ὅθεν ἡ μάχη τέτη ὀνομάζεται καὶ ἀπὸ τὲς Φραντζέζες, μάχη τῶν γενεραλέων. Ὅλον τὸ Φραντζέζικον σράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐπολέμησε, συνίσατο ἀπὸ 200,000 τὸ Ρ'ωσσικὸν ἀπὸ 120,000.

Τὴν μάχην τέτην, οἱ μὲν Ρ'ωσσοι ὀνομάζεσι μάχην τὲ Μτοροδινὲ, οἱ δὲ Φραντζέζοι τὲ Μοζαϊσκ ἐξ αἰτίας

τῆς πολεως Μοζάϊσκ ἢ μάχην τῆς Μοσκόβας διὰ τὸν ποταμὸν. Αὐτοὶ κατὰ τὸ συνηθὲς τῶν γράφειν ὅτι ἐνίκησαν, καὶ εἰς ἀπόδειξιν ἔχασι τὰ ἐπακολουθήσαντα συμβάντα, δηλαδὴ τὴν ἔισοδον αὐτῶν εἰς τὴν Μόσχαν. Καὶ τῷ ὄντι, καθεὶς βλέπωντας ὅτι ἐξ ἡμέρας μετέπειτα τὸ Ρ'ωσσικὸν στράτευμα παραίτησε την Βασιλέυουσαν πόλιν καὶ τὴν παρέδωκε δίχως ἀντίστασιν εἰς τὲς Φραντζέζες, τί ἄλλο ἠμπορεῖ νὰ στοχασθῇ, πάρεξ ὅτι ἐνικήθη τὰς 26 Αὐγούστ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι καὶ τὰ δύο στρατεύματα ἔδειξαν θαύματα ἀνδρείας καὶ τόλμης καὶ τέχνης, ὅτι τὸ Ρ'ωσσικὸν στράτευμα, πολὺ ὀλιγαριθμότερον τῶ ἐχθρικῶ, ἐβάσαξε τότε τὴν τοποθεσίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπολέμησε, οἱ δὲ Φραντζέζοι ευρέθησαν 11 βέρσια ὀπίσω ἀπὸ τὸν τόπον τῆς μάχης· ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ τῶ Ρ'ωσσικῶ στρατεύματος ὁ χαϊμὸς ἦτον μέγας καὶ οἱ καλήτεροι στρατηγοὶ ἦσαν λαβωμένοι, δὲν ἦτον αὐτὸ εἰς κατάσασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν ἐχθρὸν, ἂν ἤθελ' ἀνανεώσῃ πάλιν τὴν μάχην. Αὐτὸς ἔχων τὰς χεδὸν διπλάσιον στράτευμα, ἐξεχώρισε δύο κολώνας καὶ ταξεπίνησεν ἀπὸ τὰ πλάγια διὰ νὰ προλάβωσι τὴν Μόσχαν, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι, ἀπ' αὐτὴν τὸ Ρ'ωσσικὸν στράτευμα. Αἱ κολώναι ἄυται ἦσαν ἀπὸ στράτευμα ἄγγικτον τὸ ὁποῖον εἰς τὴν μάχην τῶν 26 δὲν εἶχε πολεμήσει. Ὁ Ναπολέων λοιπὸν καὶ νικημένος ἐφαίνετο νικητὴς. Ἕως τώρα οἱ μεγάλοι ἄνδρες, διὰ τῦτο ὀνομάζοντο μεγάλοι, ὅτι μὲ ὀλίγα στρατεύματα ἐνικῶσαν πολυάριθμα.

ἀλλ' ὁ Ναπολέων ἔχει σύσημα, νὰ πολεμᾷ πάντοτε μὲ πολυαριθμότερα στρατεύματα, καὶ νὰ μὴν λυπᾶται ἀνθρώπους. Αὐτὸς ἤθελε τὴν Μόσχαν διά νὰ κυριχθῇ εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἐκυρίευσε τὴν βασιλεύσαν τῆς Ρωσσίας, καὶ ἦτον βέβαια ἀποφασισμένος νὰ θυσιάσῃ ἄλλας ἑκατὸν χιλιάδας στράτευμα, ἵνα ἐπιτύχῃ τὸ ματαιόφρονος σκοπὸ τε. Αἱ ἑκατὸν ἦσαν ἤδη θυσιασμέναι εἰς τὰς μάχας, ὅσαι ἕως τότε ἐδώθησαν, καθὼς τὸ ἀπέδειξαν τὰ χαρτία αὐτὰ τῶν Φραντζέζων.

Ἀλλ' ἡ Ρωσσία ἔδωκε παράδειγμα εἰς τύτην τὴν περίσασιν ἀξιομιμήτε μεγαλοψυχίας. Ἐν ᾧ τόσοι καὶ τόσοι βασιλεῖς εἰς τὰς ἡμέρας μας ἐθυσίασαν τὴν δόξαν τὸ βασιλείε καὶ τὴν εὐτυχίαν τε διὰ νὰ Φυλάξωσι τὴν μητρόπολιν, ὁι Ρωσσία μόνη ἐθυσίασε τὴν μητρόπολιν διὰ νὰ Φυλάξῃ σῶον καὶ ἀπέραιον τὸ ἀνδρεῖον στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἔβλεπε πάντοτε ὡς ἀκρόπολιν τῆς ἐλευθερίας της, καὶ τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ ξαναποκτήσῃ ἤν Μόσχαν, καὶ νὰ ἀφανίσῃ ἀπὸ τὴν ὄψιν τῆς γῆς τὸ στράτευμα τὸ ἐχθρό. Οὕτως ὁι Ἀθηναίοι τὸ πάλαι ἄφησαν τὴν πόλιν ἔρημην εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸ Βαρβάρε Ξέρξου, ὅστις τὴν ἔκαυσε, καὶ καταφεύγοντες εἰς τά καράβια, ἐλύτρωσαν μὲ αὐτὰ καὶ τὴν πατρίδα των καὶ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐξ ἐναντίας ὁι Βασιλεῖς τῆς Κωνσταντινεπόλεως, διὰ τὰ Φυλάξωσιν ἀκίνδυνον τὴν ὡραίαν Βασιλέυσαν, ἐπαράδιδαν ἅνα μετ' ἄλλο τὰ λοιπὰ μέρη τῆς

Αὐτοκρατορίας ἤτις τέως περιορίζετο εἰς μόνα τὰ τείχη τῆς Βασιλευούσης.

Ὅτι τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα ἦτον ἀκόμη εἰς κατάσασιν νὰ δώσῃ μάχην, συμπεραίνεται κἂν ἀπὸ τᾶ, ὅτι εἰς τὸ συμβούλιον τῶν στρατηγῶν, πολλοὶ ἀπ' αὐτὰς, καὶ μάλισα ἀπὸ τὰς καλητέρας, ἔδωκαν ψήφον νὰ μὴν παραδώσωσι τὴν Μόσχαν δίχως πόλεμον· ἀλλ' ἡ γνώμη τᾶ Ἀρχισρατήγᾳ ὑπερίσχυσε. Τὰς 12 Σεμπτεμβρίᾳ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ ἕν μέρος οἱ Ῥῶσσοι ἀπὸ τὴν Μόσχαν, καὶ εἰς ἴδιον καιρὸν ἔμβαιναν ἀπὸ τὸ ἄλλο οἱ Φραντζέζοι, τάς δὲ 4 ὁ Ἀρχισράτηγος Κουτούζοβ ἐδηλοποίει τὴν ἀποφασίν τε, καὶ ἔγραφε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὰ ἀκόλουθα λόγια, τὰ ὁποῖα μὲ τὸ νὰ ἦναι τρόπῳ τινὶ προφητικά, τὰ ἀναφέρω κατὰ λέξιν: „Δὲν ὑπετάχθη ἡ Ῥωσσία ἐπειδὴ ἐμβῆκεν εἰς τὴν Μόσχαν ὁ ἐχθρός. „Ἐγὼ μὲ τὸ στράτευμα κινάμαι πρὸς τὸν δρόμον τῆς Τούλας, „Μὲ τὸ κίνημα τοῦτο σκεπάζω τὰς ἑτοιμασίας ὁποῦ ἔχομεν „εἰς τὰς εὐκαρπωτέρας τᾶ Βασιλείᾳ ἐπαρχίας. Ἂν ἐκινάμαν „ἀλλέως, ἤθελε χωρισθῶ ἀπ' αὐτάς. Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι ἡ „κυρίευσις τῆς Βασιλευούσης πόλεως, εἶναι πληγὴ βαθυτάτη, „ὅμως ἡ ὠφέλεια, ἡ ὁποῖα θέλει ἀκολουθήσει ἂν τηρήσωμεν „σῶον τὸ στράτευμα, δὲν μὲ ἀφίνει νὰ δισάξω ποσῶς. Πιάνω„τας μίαν γραμμὴν ἀπὸ τον δρόμον τῆς Τούλας καὶ Καλούγας, „ἐγὼ θέλ ἠμπορέσω μὲ χωρισμένα τάγματα νὰ κόπτω τὴν „γραμμὴν τᾶ ἐχθρᾶ, ἥτις ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ Σμολένσκον

„ἕως εἰς τὴν Μόχαν, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίζω νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ
„τὰ ὀπίσω βοήθειαν..... καὶ συνάξωντας ὅλας μὲ τὰς δυ-
„νάμεις, σερεῶς ἠμπορῶ νὰ προσμένω τὸν ἐχθρὸν".

Ε'κβαίνωντας ὁ Κατάζοβ ἀπὸ τὴν Μόχαν, καθὼς τὸ διαλαμβάνει ἡ ἄνωθεν εἴδησις, ἐχώρισεν ἕν σῶμα πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς Μόχας, εἰς τὸν δρόμον τῆς Πετρουπόλεως διὰ νὰ σκεπάζῃ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Τβερίας καὶ ἄλλας ἀπὸ τὰς καταδρομὰς καὶ σιτολογίας τοῦ ἐχθροῦ, αὐτὸς δὲ προσποιούμενος ὅτι ἀναχωρεῖ πρὸς τὸν δρόμον τῆς Ρεζανίας δύο διασήματα πολεμικὰ, ἔβηισεν εἰς τὸν ποταμὸν Παχρὰν τὴν Ο'υρὰν τοῦ σρατεύματος καὶ σπασδασικῶς ἐκινήθη πρὸς τὸ πολύχνιον Ποδόλσκον. Τὰς 6 Σεπτεμβρίου ἡ ἐρὰ κρυφίως ἠκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ σρατεύματος, ἀφήνωντας μερικὰς κοζάκους, ὅιτινες πλασῶς ἐκινοῦντο πρὸς τὴν Κολόμναν, ὡσὰν ὅλον τὸ σράτευμα νὰ ἐπήγενε ἐκεῖ· ἀλλ' αὐτὸ τας 7 Σεπ. μὲ Φρόνησιν μεγάλην, ἔκαμεν ἓν κίνημα παράλληλον μὲ τὴν Μόχαν πρὸς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καλύγας, ἕτως ὥσε ὁ Κατάζοβ ἐυρέθη τρόπῳ τινὶ εἰς τὰς πλάτας τοῦ Ναπολέονος, καὶ σέλνωντας, ὡς προεῖπε, μικρὰ τάγματα, ἔκοπτε τὸν δρόμον τοῦ Σμολένσκ. Η' τοποθέσια, τὴν ὁποῖαν ἔκλεξεν, ἦτον πολλὰ δυνατὴ, καὶ ἐν αὐτῇ ἠμποροῦσε μὲ βεβαιότητα νὰ προσμένῃ τὸν ἐχθρὸν, τόσῳ μᾶλλον, ἀφοῦ ἔλαβε καιρὸν νὰ συνάξῃ νέα σρατεύματα. Βέβαια ἡ σοφία ἡ ἰδία δὲν ἐγίνετο νὰ κάμῃ κίνημα ἐπωφελέσερον τέτε. Ο' ἐχθρὸς κατ' ἀρχὰς ἔτε ὑπόπ-

τευε παρόμοιον στρατήγημα, ἐπειδὴ ὁ Κατάζοβ μετεχειρίσθη ὅλα ὅσα ἐδυνήθη μέσα διὰ νὰ τὸν ματαστρατηγήσῃ, καὶ ποτὲ μὲν ἔδειχνεν ὅτι ἐκινεῖτο πρὸς τὴν Κολόμναν, ποτὲ δὲ πρὸς τὴν πόλιν Σερπαχοβ, ὥστε ὁ ἐχθρὸς δὲν ἠμπόρεσε κατ' ἀρχὰς νὰ ἐννοήσῃ τὸν βαθύν σκοπὸν τοῦ Ρ'ώσσε. Τὰς 22 Σεπτεμβρίε ὅλον τὸ στράτευμα ἐμβῆκεν εἰς τὸ στρατόπεδον πλησίον τοῦ χωρίε Ταρατινοῦ εἰς τὸν δεξιὸν ὄχθον τοῦ ποταμοῦ Νάρα, εἰς τὸν δρόμον τὸν Φέροντα ἀπὸ Μόχαν εἰς Καλάγαν. Διάφορα τάγματα σκορπισμένα ἔπιασαν τὸν δρόμον τοῦ Σμολένσκε, καὶ ἔφθαναν ἕως εἰς τὸ Μοζαϊσκον καὶ Γζατσκον δηλαδὴ εἰς τὴν γραμμὴν τὴν ὁποῖαν ἐκράτη ὁ ἐχθρός. Ὅλα τὰ χρειαζόμενα διὰ τοὺς Φραντζέζους τόσον ζωοτροφίαι ὅσον καὶ τὰ πρὸς πόλεμον, ἔπιπταν εἰς τὰ χέρια τούτων τῶν ταγμάτων ἢ παρτίδων· πολλοὶ ταχυδρόμοι τῶν ἐχθρῶν ἀπὸ Μόχαν εἰς Σμολένσκον καὶ ἀπὸ Σμολένσκον εἰς Μόχαν ἔπιπταν εἰς τὰ χεριάτων· ὥστε ὁ νικητὴς τῆς Μόχας, εἰς τὴν Μόχαν τρόπῳ τινὶ ἐπολιορκεῖτο.

Ἀλλ' ἂς ἔλθομεν εἰς αὐτὸν τὸν ἥρωα τοῦ αἰῶνος μας, εἰς τὸν Ναπολέωνα ὅς τις εἰσέβη τροπαιοῦχος εἰς τὴν Μόχαν καὶ διεκωδώνησεν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὅτι τέως καὶ ἡ ὑπερήφανος Ρ'ωσσία ὑπέκλινε τὸν αὐχένα εἰς τὸν ζυγόν του. Εἰς Παρίσιον ἔκαμναν χαρὰς· καὶ κανεὶς, ἐκτὸς τοῦ Κατάζοβ, δὲν ἤξευρε τότε, ὅτι ἡ Μόχα θέλει εἶναι ὁ τάφος τῶν Φραντζέζων.

Ἐν πρώτοις ἐμβῆκεν ἡ πρωτοπορεία (ἀβαγγάρδια) εἰς τὴν μεγαλόπολιν τέτην, ἡ ὁποία ὁμοίαζεν ἔρημη. Δὲν ἐφαίνετο μία ψυχή εἰς τὲς δρόμες. Διάφορα τάγματα ἔτρεχαν ἔνθεν κἀκεῖθεν διὰ νὰ εἰδῶσι κανένα ἄνθρωπον. Ὁ Ναπολέων ἔμενεν ὡς τόσον ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐπρόσμενε Δεπετάτες, νὰ τὸν συγχαρῶσι μὲ τὸν καλόν τε ἐρχομὸν. Δὲν ἤρχετο κανεῖς. Βαρεθεὶς νὰ προσμένη, ἔστειλεν ἕνα γενεράλην Λέχον νὰ ἔυρη τὲς Δεπετάτες καὶ τὰ τές σείλλη. Ὁ γενεράλης πολὺν καιρὸν ἐξέταξε νὰ ἔυρη τὲς ἄρχοντας καὶ διοικητὲς τῆς πόλεως, καὶ τέως ἐβεβαιώθη ὅτι τὸ Σενάτον, τὰ Ἀρχεῖα, τὸ ἱερατεῖον, οἱ ἄρχοντες δὲν ἦσαν πλέον εἰς τὴν Μόχαν. Ὅλοι οἱ βασιλικοὶ ἄνθρωποι, ὅλοι ὅσοι εἶχαν κατάσασιν, εἶχαν Φύγει εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, πέρνωντες μαζύτων ὅ,τι νὰ πάρωσιν ἐδύνοντο· πολλοὶ ἄφησαν καὶ οἰκείας καὶ ὑπάρχοντα καὶ πλάτη καὶ πρετίμησαν γυμνοὶ νὰ Φύγωσιν ἀπὸ τὴν βασιλεύσαν, πάρεξ νὰ εἰδῶσιν ἐν αὐτῇ τὸν ὑπερήφανον ἐχρὸν. Φαινεται, προαιθάνοντο ὅλοι τὰς συμφορὰς, μὲ τὰς ὁποῖας ὁ ἥρως ὁ Φραντζέζος Φιλεύει ἐκείνες, οἱ τινες τὸν δέχονται καὶ τῷ ὑποτάττονται.

Ὁ γενεράλης ἐπεσράφη καὶ ἀνήγγειλεν ὅ,τι ἴδεν. τόσον ἀπροσδόκητος δεξίωσις ἐτάραξε τὸν Ναπολέονα. Δὲν τὸν ἐδέχθη μὲ τοιῦτον τρόπον ἡ Βιέννα, τὸ Μπερλίνον· αὐταὶ τε ἔστειλαν τὰ κλειδία των, ἐζήτησαν τὸ ἔλεός τε, εἶπαν ἐγκώμια τῆς σοφίας τε καὶ ἀνδρείας, καὶ τελευταίον ἤνοιξαν τὲς θησαυ-

ρὰς των. Τὴν ἐρχόμενην ἡμέραν μετὰ τὸ μεσημέρι ἐμβῆκεν εἰς τὴν πόλιν δίχως καμμίαν παράταξιν (τὰς 3 Σεμπτ, ἡμέρα τρίτη).

Ὅμως τὴν νύκτα πρὸ τέτης τῆς ἡμέρας ἐΦάνη Φωτία εἰς τρία διάΦορα μέρη, καὶ ὥραν τὴν ὥραν περισσότερον ἐξαπλώνετο. Τὴν τετράδην ἐσηκώθη ζάλη μεγάλη, καὶ ἡ πυρκαϊὰ ἤυξανεν ὑπερβολικὰ. Ἐδὼ οἱ ἀνδρείοι Φραντζέζοι, μεταβαλλόμενοι εἰς λησὰς, ἄρχησαν νὰ ἐνδύωσι, νὰ ἁρπάζωσι, νὰ κτυπῶσι, νὰ σκοτόνωσι. Οἱ ἄθλιοι ἐγκάτοικοι, Φεύγοντες τὴν Φωτίαν, ὑπαντῆσαν τὰ ἄγρια τέτα θηρία τὰ ὁποῖα τὰς ἐγύμνωναν ἀπὸ κεΦαλῆς ἕως ποδῶν, καὶ ἐξεθύμαναν ἐπάνω των ὅλην τὴν λύσσαν τῆς βαρβαρότητος. Ὅλα τὰ εἴδη τῆς κακεργίας καὶ παρανομίας ἐΦάνησαν ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ἐμόλυναν τὴν γῆν. Δὲν ἔΦθανε τὰς Φραντζέζας ἡ ἁρπαγὴ καὶ ἡ ἀσέλγεια· αὐτοὶ συνερίζοντο μεταξὺ των ποῖος νὰ καμῃ περισσότερον κακὸν. Ἀ'Φ' ἓ εἰς ἕναν ὁσπήτιον διήρπαζαν ὅ,τι ἠμπορῆσαν, ἐξερχόμενοι ἀπ' αὐτὸ ἐτζάκισαν τὰς πόρτας, τὰ παράθυρα καὶ ὅλα, ὅσα μαζύτων δὲν ἠμπορῆσαν νὰ πάρωσι. Ἀ'λλ' ἡ βαρβαρότης ἦτον τόσῳ Φοβερωτέρα, ὅσῳ ταπεινωτέρα· ἡ ἁρπαγὴ διὰ προσαγῆς τᾶ Αὐτοκράτορος ἄρχισεν τὴν πρώτην ἡμέραν ἀπὸ τὰς παλαιὰς σωματοΦύλακας· τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀκολαθῆσαν οἱ νέοι σωματοΦύλακες· χορταίνοντες τέτοι, διεδέχοντο τὴν τέχνητων τὰ τάγματα τᾶ Δαβὲ καὶ τῶν λοιπῶν· ὥστε ὅλα μὲ τὴν ἁράδατων ἐμβῆπαν εἰς

τὴν Μόχαν καὶ τὴν ἐλαφυρολόγησαν. Αὐτὰ ἐστρατοπέδευαν ἔξω τῆς πόλεως, ἀλλ' ἤρχοντο μέσα διὰ νὰ λεηλατῶσι καὶ νὰ λάβωσι μέρος τῶν ὑποχέσεων τῦ γενναίυ των Αὐτοκράτορος, ὅς τις εὐθὺς ὁπῦ ἴδε τὺς ὑψηλυς πύργυς τῆς Μόχας ἀπὸ μακρὰν, τὺς ἔδειξε τοῖς στρατιῶτας, λέγων. Ἰδὲ τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας σας! Οὐ μόνον οἱ ἁπλοῖ στρατιῶται ἀλλὰ καὶ οἱ ὀφφικιάλοι ἦσαν ὅλοι δοσμένοι εἰς ἁρπαγὴν, καὶ ὁμῦ μὲ τὺς στρατιώτας, ἐμολύνθησαν μὲ τὰ πλέον αἰσχρὰ καὶ ἀτιδχνὰ ἔργα, καὶ οἱ γενεράλοι μὲ κάποιας προφάσεις εὐλογοφανεῖς μετέφεραν εἰς τὰ ὀσπήτιὰ των ὅσα τοῖς ἤρεσκαν. Διὰ τὰς ἐκκλησίας ἔγινε τάξις διαφορετικὴ. Ὁ Ναπολέων ἐσύσησε ἕν συμβάλιον, τὸ ὁποῖον διώριζεν τὰ ὑποκείμενα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ τὰς ἐκδύσωσιν ἀπὸ ὅλα των τὰ ἀκριβὰ σκέυη. Οἱ ἀπόστολοι τότε τῦ ἱεροσύλυ συμβαλίυ ἔμβαιναν εἰς τὰς ἐκκλησίας, βάζωντες στρατιώτας εἰς τὰς πόρτας, καὶ συνάζωντες τὰ ἀκριβώτερα πράγματα, τὰ εἰσέφεραν εἰς τὸ θυσαυροφυλάκιον τῦ Αὐτοκράτορος. Ἔπειτα ἔμβαιναν μέσα οἱ στρατιῶται, διήρπαζαν τα ὅσα απέμνεσκαν καὶ ἀκολάσαιναν ἐλευθέρως.

Τῶρα ἐρωτῶ, ὄχι τὺς Ρ'ώσσυς, ὄχι τὺς ἀλλογενεῖς, ἀλλὰ τὺς ἰδίυς Φραντζέζυς, τὸ ἔθνος τὸ πλέον πεφωτισμένον τῦ κόσμυ, ὡς αὐτοὶ περὶ ἑαυτῶν βοῦσι, κατὰ ποῖον λόγον, κατὰ ποῖον δίκαιον, κατά ποίυς νόμυς μία πολυάνθρωπος βασιλεύσα ἤτις παρεδώθη δίχως πόλεμον, ἤτις δὲν ἔκαμε παραμικρὰν ἀντίσασιν, ἔγινε θυσία

στρατιωτικῆς ἀχορτασίας πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ Αὐτοκράτορος των, καὶ Αὐτοκράτορος ὀνομαζομένε μεγάλε ἀνθρώπε? Πῦ εἶναι ἡ Φιλανθρωπία, πῦ τὰ δίκαια τὸ πολέμε καὶ τῶν ἐθνῶν? Πῦ εἴδαμεν παρόμοιον παράδειγμα, ἢ μὴ εἰς τὰς ἱστορίας τῶν βαρβαρωτέρων καὶ ἀνομοτέρων ἐθνῶν τὸ κόσμε? Δὲν φθάνει ἡ ἁρπαγὴ (τὴν ὁποίαν, τρόπῳ τινὶ, ἠμπορῦσε τις νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἕνα στράτευμα ἀνυπόδητον, καταξεχισμένον καὶ χεδὸν γυμνὸν καὶ πινασμένον) ἀλλ' εἰς τὴν ἁρπαγὴν καὶ λεηλασίαν προσίθεται ἡ ὕβρις, ἡ ἐπιθυμία, ἡ ὄρεξις καὶ ὁ σκοπὸς τὸ κακοποιεῖν· ὅ,τι δὲν ἠμπορῦν νὰ πάρωσι, τὸ τζακίζυν, τὸ καταπομματιάζυν, τὸ καίυν· τῶν μεγαλοπρεπῶν οἴκων τὰ τείχη, τὰ ὁποῖα ἡ Φωτία δὲν ἐδύνετο νὰ καταναλώσῃ, οἱ Φραντζέζοι τὰ τζακίζυν μὲ τὰ βόλια τῶν κανονίων. Ἀκόμη τὰ σημάδια Φαίνονται, καὶ οἱ Φραντζέζοι τολμῦν νὰ κυρίττωσι ὅτι τὴν Μόχαν δὲν τὴν ἔκαυσαν αὐτοί, ἀλλ' οἱ ἐντόπιοι?

Δὲν ἐμπορῦμεν ν' ἀποκρύψωμεν ὅμως, εἰς τιμὴν τῶν Μοχοβιτῶν, ὅτι μερικοὶ ἔβαλαν μόνοι Φωτίαν καὶ ἔκαυσαν τὰ ὑπάρχοντά των, διὰ νὰ μὴ πέσωσιν εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν. Μεταξὺ τούτων δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴν ἀναφέρω τὸν Κόμητα Ρασοπτζιν, τὸν τότε ἔπαρχον τῆς Μόχας, ἀληθῆ πατριώτην, ὃς τις μόνος ἔβαλε Φωτίαν καὶ ἔκαυσε τὸ ἔξω τῆς Μόχας (ὡς 7 βέρσια) εἰς χωρίον ὀσπητιὸν τε, μὲ τούτην τὴν ἀειμνησον ἐπιγραφήν: „εἰς τὸ διάσημα 8 χρόνων εἰς τὰς

„ἀγκάλας τῆς Φαμηλίας μὲ ἐχάρηκα ἐυτυχισμένην ζωὴν μέ-
„σα εἰς τὄτο τὸ ὀσπήτιον, τὸ ὁποῖον τώρα καίω μόνος, διὰ νὰ
„μὴν μιανθῇ ἀπὸ τὴν παρεσίαν τῶν Φραντζέζων!“ Λέγεται
πρὸς τέτοις ὅτι κάποιοι ἔπαιχναν νὰ καύσωσι τὸν Ναπολέωνα
ζωνταυὸν, ὅμως ἀπέτυχαν.

Α'Φ' ἐχόρτασαν ἁρπαγὴν, ὕβρεις καὶ Φόνον, οἱ Φραντ-
ζέζοι ἐσοχάθησαν νὰ βάλωσιν εἰς τάξιν την πόλιν. Ἔπεισαν
ἢ ἐβίασαν κάποιες ἐγκατοίκες νὰ γίνωσι μέλη τῆς διοικήσεως.
Ε'δώθη προσαγὴ νὰ παύσωσι τὰ κακὰ· ὅμως οἱ σρατιῶται,
πινασμένοι καὶ γυμνοὶ, δὲν ἔπαυαν νὰ κακοποιῶσι τὰς πολί-
τας ἕως τέλος, ἐπειδὴ ἡ ἐυταξία πρὸ πολλοῦ εἶχε διωχθῇ
ἀπὸ τὸ σράτευμά των. Ὄχι μόνον δὲν ἤρχοντο ἀπ' ἔξω οἱ
ἐγκάτοικοι, ἀλλὰ οἱ ἔσω καθ' ἡμέραν ἔφευγαν, διότι ἡ πί-
να καὶ ἡ τυραννία τῶν Φραντζέζων ἦσαν κακὰ ἀνυποφόρητα.
Ἔμεινεν ὅμως εἰς τὴν πόλιν τοῦ ὄχλου τὸ πλέον πτωχὸν καὶ
κακοποιὸν μέρος, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον δίχως πατριωτισμὸν,
ἀλλ' ἔσπευδεν ἄνεργον εἰς τὸ νὰ βλάπτῃ τοὺς ἐχθρὰς, ἀλλὰ τοὺς
ἐπεβουλεύετο, τοὺς ἔσκαπτε λάκκον, καὶ πολλοὺς ἐσκότωνε
κρυφίως.

Ε'ις τὰ περίχωρα τῆς Μόσχας, εἰς κάποια θέματα τοῦ
Σμολένσκ, ἀκολουθοῦσαν ἄλλαι τραγῳδίαι. Οἱ χωριάται ἁρ-
ματόνοντο θελληματικῶς μὲ ῥάβδας μὲ κοντάρια, με πτυάρια,
μὲ πελέκεις, μὲ δρέπανα, μὲ ὅλα τὰ ὄργανα, μὲ τὰ ὁποῖα
ἐγεωργοῦσαν τὴν γὴν, συναθροίζοντο δύο ἢ τρεῖς χιλίαδες, ἔκλε-

γαν ἀρχηγὸν καὶ μέρος πεζοί, μέρος ἱππεῖς, ἐρρίπτοντο εἰς τὰ μικρὰ τάγματα τῶν ἐχθρῶν, τὰ ὁποῖα ἐσκορπίζοντο διὰ νὰ συνάζωσι ζωοτροφίας, ἐσκότωναν καὶ ἐσκλάβωναν τὰς στρατιώτας, ἔπερναν τὰ ὅπλα των καὶ τὰ κανόνια, καὶ τὰ ἔφερον εἰς τὸ Ρ'ωσσικὸν στράτευμα. Α'Φ' ἓν μίαν καὶ δύο φοραῖς ἐπέτυχε τὸ ἐπιχείρημά των, ἢ τόλμητων δὲν εἶχε πλέον ὅρια. Οἱ ἄνθρωποι εἰς παρόμοιας περισάσεις ἀγριεύουν, γίνονται ἐκδικητικοὶ καὶ ἔχουν δίκαιον νὰ εἶναι τοιοῦτοι. Οἱ Φραντζέζοι ἐλάμβαναν ἀπὸ τότε τὰς σοβαρὰς καὶ ἁπλὰς ἀνθρώπως τὴν παιδείαν τῶν κακεργιῶν των, γευόμενοι μυρίων εἰδῶν θανάτως, πνιγόμενοι εἰς τὰ ποτάμια, εἰς τὰ πηγάδια, εἰς τὰς λίμνας· θαπτόμενοι ζῶντες, ἐνίοτε ζῶντες καιόμενοι. Η' ἀνθρωπότης Φρίττει ἀπὸ τοιαῦτα ἔργα, ἀλλ' οἱ Φραντζέζοι δικαίως ἐτιμωρῶντο. Ὄχι μόνον ἥρπαζαν τὸ ψωμί, τὰ βόδια, τὰ ἄλογα, τὸ χορτάρι, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχαν χρείαν, ἀλλ' ἠτίμαζαν γυναῖκας καὶ παρθένας, καὶ, μόλον ὅτι δὲν ἐλάμβαναν παρὰ τότε καμμίαν ὠφέλειαν, ἔδειχναν μεγάλην καταφρόνησιν εἰς τὰ ἱερὰ, μετέβαλλον τὰς ἐκκλησίας εἰς ἱπποστάσια (ἀχέρια), ὕβριζαν τὰς ἁγίας εἰκόνας, τὰς ἐτζάκιζαν καὶ ἔβραζαν μὲ αὐτὰς τὸ φαγί των, ἀγκαλὰ καθεῖς ἰξεύρει πόσον ἡ Ρ'ωσσία εἶναι πλουσία ἀπὸ ξύλα. Ο'μως ὁ σκοπὸς ἦτον νὰ ὑβρίσωσι καὶ νὰ περιπέξωσι τὰ ἅγια. Μὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια τῶν ἱερέων ἐνδύνοντο οἱ στρατιῶται ἢ διὰ περγελον ἢ καὶ διὰ νὰ σκεπάσωσι τὴν γύμνωσίν των. Δὲν

εἶναι παραὸδοξον᾽ ὰν περιεγελᾶσαν καὶ ὕβριζαν τὰς ὀρθοδόξες, ὰφ᾽ ἧς εἰς τὴν ὁμόπιστον ὰυτῶν Ἱσπανίαν ἔκαμναν τὰ ἴδια. Ἔκπαλαι ὁι Γάλλοι καταφρονηταὶ τῶν θείων. Οἱ ἱστορικοὶ ὰυτῶν καὶ ὁι Βυζάντιοι μαρτυρᾶσιν ὁμοφώνως, ὅτι ὁι Φραντζέζοι ἐμίαναν τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐν Κωνσαντινοπόλει πίνοντες, κωμῶντες καὶ χορεύοντες μέσα, τὸν καιρὸν ὅτε ὁι Σταυροφόροι ὑπέταξεν ὰυτὴν τὴν βασιλεύσαν.

Δὲν εἶναι παράδοξον ὰν ὁ Ναπολέων ἦυρε τόσες γενναίες ὰντιπάλες εἰς ἕν ἔθνος ἁπλᾶν, εὐλαβὲς, πιστὸν εἰς τὸν βασιλέα, σεβεὸν εἰς τὰ παλαιάτα ἤθη, φύσει ὰνδρεῖον καὶ μισὸν τὰς Φραντζέζες, ὡς ὰλλοπίστες καὶ ἅρπαγας· ὰλλ᾽ εἶναι θαυμάσιον ὄντως ὅτι ὁι ἄσπονδοι ἐχθροὶ τᾶ Ναπολέονος ἦσαν ὁι ὑποχείριοι τῶν ὰρχόντων. Ὁ Ναπολέων τοῖς ἐκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν, ἐκεῖνο τὸ μαγικὸν σύμβολον, μὲ τὸ ὁποῖον ὑπέταξε Ἰταλὰς καὶ Γερμανὰς, ὰνθρώπες, ὅιτινες πρῶτα χρεῖαν ἐλευθερείας δὲν εἶχαν· ὰλλ᾽ ὁι ἁπλοὶ ἔτοι καὶ ὰμαθεῖς, ἐγνώρισαν τὰς σκοπὰς τᾶ Ναπολέονος κάλλιον ὰπὸ τὰς πεφωτισμένες λαὰς τῆς Εὐρώπης. Κανεῖς δὲν ἐπλανέθη ὰπὸ τὰς ὑποχέσεις τε. Δὲν ἐφάνη κατὰ τᾶτο τὸ ἔτος εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἔτε Γαλλομανία, ἔτε προδοσία, ἔτε ὰνυποταξία. Ὅλαι ὰι κατασάσεις τᾶ βασιλέα ἔδειξαν παράδειγμα καθαροτάτε καὶ ὰξιομιμήτε πατριωτισμᾶ, εἰς ὰιῶνα τόσον διεσραμμένον καὶ ἐγωϊστικὸν, καθ᾽ ὅν ἡ Γερμανία καὶ Ἰταλία ὑπεδαλώθησαν, ὄχι τόσον μὲ τὰ ὅπλα, ὅσον μὲ τὰ λόγια καὶ μὲ τ᾽ ὰργύρια.

Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν ἀκριβῶς πόσους ἔχασεν ὁ Ναπολέων εἰς τὸ διάσημα ἓξ ἑβδομάδων, ὁπου ἐπάθητο εἰς τὴν Μόχαν ἥσυχος καὶ ὁ πολεμῶν· ἀλλὰ κατὰ συμπερασμὸν, ἂν ἐλάβῃς καθ' ἡμέραν τὸλάχιστον 500 ἀνθρώπους σκοτωμένους ἢ σκλαβωμένους, ὑποθέττεις μεσαῖον ἀριθμὸν. Ὁ χαϊμός τε πολὺ ὑπερέβαινε τὰς 20 χιλιάδας.

Ἀλλ' αὐτὸς καθήμενος πέντε ἢ ἓξ ἑβδομάδας εἰς τὰ ἐρύπια τῆς Μόχας, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν Δεσπότην τῆς οἰκουμένης, ἀγαλλόμενος εἰς τὸ θέαμα τῆς πυρκαϊᾶς, τὴν ὁποίαν ν' ἀνάψῃ ἦλθεν ἀπὸ τὰ ἄκρα τῶς Δύσεως μὲ 500 χιλιάδας στράτευμα, διαβαίνωντας 620 γαλλικὰς λέβας. Φαίνεται ἐλπίσμόνησεν ὅτι ἦλθε νὰ νικήσῃ τὸ στράτευμα τῶν Ρ'ώσσων καὶ ὄχι νὰ καύσῃ τὰς πόλεις. Δὲν εἶναι εὔκολον νὰ καταλάβῃ τις διατὶ ἔμεινεν ἄπρακτος τόσον καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ στράτευμά τε ἀδυνατῶσε καὶ ὀλιγόστευε, τὸ δὲ Ρ'ωσσικὸν ἤυξανε καὶ ἐδυνάμωνε, τὸν περιεκύκλωνεν ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, τῶ ἔκοπτε τὰς ζωοτροφίας, τὸν ἐμπόδιζε νὰ λαμβάνῃ νέαν βοήθειαν, ἠχμαλώτιζε καὶ ἐσκότωνε τὰς στρατιώτας τε. Ἀὐτὸς πάντα ἐμπρόσμενεν, ὅτι ἡ ἀυλὴ θελει σείλει πρέσβεις νὰ τῶ προβάλῃ εἰρήνην (*). Νὰ μείνῃ εἰς τὴν Μόχαν

(*) Ἂν ὁ Ναπολέων ἤλπιζε νὰ κάμῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Μόχαν καθὼς τὸ κηρύττωσιν ὅλοι, ἔσφαλε μεγάλως, ἰδὲ ἕν δίλημμα. Τὴν Μόχαν ἔκαυσαν οἱ Φραντζέζοι ἢ οἱ Ρ'ώσσοι. Ὁ Ναπολέων λέγει, ὅτι οἱ Ρ'ώσσοι· οἱ Ρ'ώσ-

ὅλον τὸν χειμῶνα ἦτον ἀδύνατον, ἐπειδὴ ἔλειπαν ἀι τροφαὶ, τὸ στράτευμά τε ἐπινᾶσε· τὰ ὁσπήτια ἦσαν καμμένα. Λοιπὸν ἐχρειάζετο ἢ εὐθὺς νὰ ὑπάγῃ κατόπι τῶν Ρ'ώσσων, καὶ νὰ τὰς κτυπήσῃ, ἢ νὰ παλινδρομήσῃ εὐκαίρως, πριχᾶ ἀρχήτωσι τὰ κρύα. Τὸ πρῶτον, ὡς Φαίνεται, ἦτον ἀδύνατον, ἐπειδὴ οἱ μεγάλοι κόποι, ἡ μάχη τᾶ Μοροδινᾶ καὶ ἡ ἔλλειψις ζωοτροφίας, κατήντησαν εἰς κακὴν κατάσασιν τὸ στράτευμά τε· τὸ πρῶτον, μόλον ὅτι ἐπονείδισον καὶ αἰσχρὸν διὰ νικηφόρον ἄνδρα, ἂν εἶχε τὸ ἀποφασήσῃ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρὶε καὶ ὄχι τὸν Ὀκτώμβριον ἤθελ' εἶναι πλέον ἔνδοξον δι' αὐτὸν.

Η' ἀπραξία τᾶ Ναπολέονος εἰς τὸ διάσημα τόσων ἑβδομάδων, τί ἄλλο ἐλέγχει πάρεξ τὴν ἀδυναμίαντε? Δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι τόσον μεγάλος νᾶς νὰ μὴν ἔξευρεν, ὅτι τὰ Ρ'ωσσικὰ στρατεύματα ἐλάμβαναν νέας δυνάμεις καὶ ὅτι διὰ προσαγῆς τᾶ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρε ἀπὸ τὰς 6 Ἰουλίε εἰς τὰς περισσοτέρας ἐπαρχίας τᾶ Βασιλείε οἱ Εὐγενεῖς συνηθροίζοντο καὶ προσέφεραν ἄσπρα καὶ στρατιῶτας εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πατρι-

---

σοι ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ναπολέων. Αὐτὸς ὅμως ἠξεύρη καλήτερα ἀπ' ὅλες τὸ ἀληθὲς. Ἂν τὴν ἔκαυσαν οἱ Ρ'ώσσοι, ὁ Ναπολέων ἔπρεπε νὰ συμπεράνῃ, ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἀπεφασισμένοι κάλλιον ν' ἀφανισθῶσι παρὰ νὰ τῷ ὑποταχθῶσι· ἂν τὴν ἔκαυσεν αὐτὸς, τὶ ἔπρεπε πλέον νὰ προσμένῃ ἀπὸ τὴν Ρ'ωσσίαν, τῆς ὁποίας ἐξευδένωσε τὸ καλήτερον σόλισμα? Μίσος καὶ ἐκδίκησιν.

δος. Εἶχι γνωστὸν ὅτι αἱ περισσότεραι ἐπαρχίαι τῆς Ρ'ωσσίας ἔχαν ἀπὸ 400 ἕως 500 χιλιάδας ἄνδρας, καὶ περισσότερον, ἐνίοτε δὲ καὶ διπλάσιον· ἐπαρχίας δὲ ἡ Ρ'ωσσία περιέχει 52. Καθε μία εἰς περίστασιν τόσον ἐπείγασαν, ἠμποροῦσε νὰ στήσῃ 10 ἢ 15 χιλ. ἄνδρας δυνατὲς καὶ τολμηρές. Α'πὸ 15 ἐπαρχίας, κατὰ τὴν προσαγὴν, συνήγοντο 150 ἢ 200 χιλίαδες στράτευμα νέον, τὸ ὁποῖον ἀναπλήρωσε τὸ ἐλλεῖπον τῶν στρατευμάτων. Η' ὑποταγὴ καὶ πειθαρχία τῶν Ρ'ώσσων εἶναι περιβόητος. Α'ν ὁ Βασιλεύς ἔλεγεν ἕνα λόγον, ὅλοι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ χυθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἦτον ἤδη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ βασιλείου· πέντε ἢ ἓξ ἐπαρχίαι ἦσαν ἤδη λεηλατισμέναι· ἡ βασιλεύουσα ἐναίετο. Ο' Ναπολέων, ὅλον τὸ κακον, ὅσον ἐδύνετο νὰ κάμῃ, τὸ ἔκαμεν· περισσότερα νὰ κάμῃ ἦτον ἀδύνατον. Ποῖον λοιπὸν κέρδος ἠμποροῦσε νὰ λάβῃ ἡ Ρ'ωσσία ἂν τώρα ἔκλινεν εἰς εἰρήνην?

Α'φοῦ ὁ Ναπολέων πολλὰς ἡμέρας ἐπρόσμηνε τοὺς πρέσβεις ματαίως, ἐσοχάσθη νὰ σείλῃ ἰδικούς του διὰ νὰ προβάλλῃ τὴν εἰρήνην. Φιλανθρωπίᾳ κινούμενος, ὡς ἔλεγε, καὶ λυπούμενος νὰ χύνεται ἀδίκως τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, ἐβιάσθη νὰ σείλῃ εἰς τὸν Κατάζοβ τὸν γενεράλην Λορισὸν. Α''δεται ὅτι πρέβαλε τὴν εἰρήνην μέ λόγια πολλὰ ἤμερα καὶ συγκαταβατικά. ὑπέχετο ὁ Ναπολέων νὰ τραβιχθῇ 220 βέρσια ἀπὸ τὴν Μάχαν εἰς τὴν Βιάσμαν διὰ νὰ κάμωσιν ἐκεῖ τὴν τελείαν εἰρήνην. Α'λλὰ πόσον ἐξεπλάγη ὅταν ἤκουσεν ἀπὸ τὸν Κατάζοβ

ὅτι ὁ πόλεμος τωρα μὸνον ἀρχινᾷ διὰ τὲς Ρ'ώσσες, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη γίνεται τότε, ὅτε οἱ Φραντζέζοι περάσωσι τον ποταμὸν Βίσολαν!

Παράδοξον πῶς δὲν ἐντράπη νὰ προβάλῃ εἰρήνην εἰς καιρὸν, καθ' ὃν ἐυρίσκετο εἰς τόσον κακὴν κατάσασιν· ὅμως ἰξεύρομεν ὅτι καὶ ἄλλας Φοραῖς εἰς ὁμολας περισάσεις ἐζήτησεν εἰρήνην καὶ τὴν ἔλαβε, μεταχειριζόμενος τὸ τὲ Λυσάνδρε, ἔςτις ἐνεδύετο τὴν ἀλωπεκὴν ὅταν δὲν ἔΦθανεν ἡ Λεοντὴ.

Ὡ'ς τόσον ἡ ἔλλειψις ζωοτροΦιάς ἤυξανε· ὁ γογγυσμὸς τῶν σρατιωτῶν ἐπλύθαινε· ὁ χειμὼν, ὁ μόνος σύμμαχος τῶν Ρ'ώσσων, συνοδευμένος ἀπὸ λάσπαις, χιώνια, παγετὲς, γλίστρας, ἐκρεμετο ἐπὶ κεΦαλῆς, καὶ τώρα μόνον ὁ Ναπολέων ἔιδε καὶ ἐνόησε εἰς ποιαν ἄβυσσον ἐρρίΦθη. Πριχὲ νὰ ἐξέλθῃ ἀπο τὴν Μόχαν, μὲ τὴν συνειθισμένην τε μεγαλιγορίαν ἔιπεν εἰς τὲς σρατιώτας τε· „ἐγὼ θέλει σᾶς ὑπάγω εἰς τὰς χειμάδια. ἐάν ἀπαντήσω τὲς Ρ'ώσσες, θέλει τὲς κτυπήσω· ἂν δὲν τὲς ἀπαντήσω, τόσῳ καλλήτερον διὰ αὐτες".

Ο' μανιώδης Ναπολέων ἐξῆλθε λοιπὸν τῆς Μόχας μὲ σκοπὸν νὰ περάσῃ εἰς τὰ νότια μέρη τῆς Ρ'ωσσίας, τὰ ὁποῖα ἐΦύλαττε τὸ Ρ'ωσσικὸν σράτευμα, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἤλπιζε νὰ ἔυρῃ κἂν ζωοτροΦίας. Τὸ πειθανὸν ὅμως ἦναι, ὅτι κινήμενος κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ δείχνωντας, ὅτι θέλει νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν Καλήγαν, δὲν εἶχεν ἄλλο ἐθέλημα, πάρεξ νὰ τρέψῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τὴν προσοχὴν τῶν Ρ'ώσσων καὶ ἐν

τῷ μεταξὺ νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ τραβιχθῇ εἰς τὸ Σμολένσκον.

Διὰ νά βεβαιώσῃ τὸν κόσμον (ὡς φαίνεται) ὅτι διὰ προσαγῆς τε ἔκαυσαν τὴν Μόχαν, καὶ διὰ ν' ἀφήσῃ αἰώνιον ἐνθύμησιν τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τε, ἔδωσε προσαγὴν εἰς τὸ στράτευμα, ὁπὸ ἐκεῖ ἔμενεν, εὐθὺς ὁπὸ οἱ Ρ'ώσσοι τὸ ἤθελε διάσαν ν' ἀναχωρήσῃ, νὰ βάλλῃ φώτιαν εἰς τὰ ὑπόγεια τὸ Κρέμλιε τὸ ὁποῖαν εἶναι ὅλον ἐκκλησίας, νὰ τὸ ἐγκρέμνισῃ καὶ ἀνατρέψῃ εἰς θεμελίων. Τὰς 11 Οκτωμβρίε ἐμβῆκαν οἱ Ρ'ώσσοι εἰς τὴν Μόχαν· οἱ Φραντζέζοι μὴν ἔχωντες δυνάμεις νά ἀντισαθῶσι, ἐξῆλθαν, ἐκπληρόνωντες τὴν προσαγὴν τὸ Α'υτοκράτορός των. Η' πόλις ὅλη ἐσείετο, ὡς ἀπὸ σεισμὸν. Βαθεῖα ταραχὴ ἀσικώνετο ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς· οἱ πύργοι καὶ τὰ παμπάλαια κτήρια τὸ Κρεμλίε ἄρχησαν νὰ πίπτωσι. Α'υτη ἡ ὡραία καὶ περίφημοι ἀκρόπολις, τὴν ὁποῖαν δὲν ὑπέταξαν ποτὲ οἱ Ταρτάροι, καὶ τὴν ὁποῖαν οἱ Λέχοι ὀλίγον καιρόν ἐκυρίευαν, ἀλλὰ δὲν ἐσάθησαν τόσον βάρβαροι ὥσε νὰ κατα τὴν καύσωσιν, ἤθελε σκαφθῇ ἐκ θεμελίων, ἂν ἡ ἐξ ὕψε βοήθεια δὲν τὴν ἐφύλαττε, σελασα ῥαγδαιωτάτην βροχὴν, ἥτις ἔσβυσε τὴν φωτίαν, πριχὸ ν' ἀναποδογυρίσῃ ὅλας τὰς ἱερὰς, ναὰς.

Ο' νόμοι τὸ πολέμε συγχωρῶν εἰς ἕνα ἐχθρὸν, ὅστις ἐμβαίνει ἀπὸ κάτρον, νὰ τό ἐγκρεμνίσῃ, διὰ νὰ μὴν πέσῃ ἀκέραιον εἰς τὰς χεῖρας τὸ ἐναντίε καὶ ὠφεληθῇ ἀπ' αὐτό.

Τὸ Κρέμλι ἦτον πάτρον ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπολεμῶσαν οἱ Ρ'ώσσοι μὲ τὲς Ταρτάρους καὶ δὲν ἐνεργῶσαν ἀκόμη τὰ κανόνια. Τὴν σημερον, σολὴ τῆς πόλεως, περιεῖχθ ἐκκλησίας, μοναστήρια καὶ βασιλικὰ παλαιὰ παλάτια. Δὲν σημαδεύεται λοιπὸν ἀπανθρωπία καὶ βαρβαρότης νὰ φθείρῃ τις πράγματα ἀθῶα καὶ ἀπόλεμα?

Εἶναι γνωστὸν ἀκόμη, ὅτι ἦτον δοσμένη προσαγὴ, νὰ κόψωσιν ὅλες τὲς ἐγκατοίκες, πριχῶ ἐμβεν οἱ Ρ'ῶσσοι. Α'λλ' ἡ ὁρμὴ μὲ τὴν ὁποῖαν ἐμβῆκαν, ἐβάσαξε τὴν μιαίφονον χεῖρα ἀπὸ τῶ νὰ ἐκτελέσῃ τόσον βάρβαρον καὶ ἄνοσιον σκοπὸν. Γδὲ πῶς φωτία, σεισμοὶ καὶ σφαγαὶ καὶ ἐρύπια ἦτον τὰ ἴχνη τῶν Φραντζέζων εἰς τὴν Ρ'ωσσίαν. Α'λλ' ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ πολεμικὰ κινήματα.

Τὰς 6 Ο'κτωμβρίε ἓν σῶμα Φραντζέζικον ὑπο τὴν ἡγεμονίαν τῶ Βασιλέως τῆς Νεαπόλεως συνισάμενον ἀπὸ 50 χιλιάδας, ἐυρίσκετο εἰς τὸν δρόμον τῆς Καλέγας. Ο' γενεράλης Μπενιγσὲν μὲ τόσην ἐυταξίαν ἐκινήθη κατ' ἀυτῶ, ὥστε τὸ ἐκτύπησε, τὸ ἔτρεψεν εἰς Φυγὴν, τῶ ἐπῆρε 2000 αιχμαλώτες 37 πυροβόλα ὅπλα, 40 σεντάκια μὲ πυρικνὴν κόνιν, ὅλην τὴν ἀποσκενὴν τῶ στρατεύματος καὶ τῶ βασιλέως, ὅστις ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ καὶ ἀυτὸς αἰχμάλωτος.

Ε'ν τάτῳ ὁ Ναπολέων ἐκινεῖτο εἰς τὸν δρόμον τῆς Καλέγας πρὸς τὸ πολύχνιον Μάλοϊ-Γ'αροσλάβετζ. Ο'λίγον ἔλειψε νὰ τὸν διαπεράσῃ, ὅμως ἐπρόφθασεν ἓν σῶμα Ρ'ωσσικὸν καὶ

τὸν ἐβάσαξε. Τὰς 12 Ὀκτωμβρίκ μέρη τῶν δύο στρατευμάτων ἐπολέμησαν μὲ μεγάλην ὁρμὴν καὶ αἱματοχυσίκν, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ ἐστέκοντο παρατηρῶντα ἕν τ' ἄλλον: Τὸ Μιλοϊ-Γαροσλάβετζ ἐπάρθη ὁπτὼ Φοραῖς ἀπὸ τὰ δύο μέρη. Ὁ Ναπολέων βλέπων ὅτι χάνει στρατὸν ἄπειρον, δίχως ἐλπίδα νὰ σαλέυσῃ καὶ νὰ διαπεράσῃ ποτε τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα, ἤδη δυνατὸν, πολυάριθμον καὶ γεμάτον ἐλπίδων χρησῶν, ἀπεφάσισε ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὰ ὀπίσω. Ἀγγαλὰ κυρήττασιν οἱ Γάλλοι ὅτι εἰς τὸ Μιλοϊ-Γαρόσλαβετζ ἐνίκησαν κατὰ κράτος τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα, καὶ ὅτι ὑπέταξαν τὴν Καλέγαν, τὴν πλησίαν καὶ καρποφόρον, ὅμως ἡ ἐναέρια νίκη τάτη δὲν τὰς ἐβάσαξε νὰ πάρωσι τὰ ὀπίσω καὶ νὰ ὑπάγωσι διὰ τᾶ δρόμα, δι' ἃ δὲν ἤθελαν, ἀισχρότατα καὶ ἀτιμώτατα.

Ἡ ἀναχώρησις, ἢ μᾶλλον νὰ εἰπῶ, ἡ Φυγή, ἄρχησε τὰς 14 Ὀκτωμβρίκ. Τὸ Φραντζέζικον στράτευμα διευθύνθη διὰ τῶν πολιχνίων Βερεΐκς, Μπορόβσκ καὶ Μοζάϊσκ πρὸς τὸ Σμολένσκον. 20 χιλιάδες ποζάκων ὑπὸ τὴν Ἡγεμονίαν τᾶ Ἰππάρχα Πλάτοβ, καὶ δύο σώματα πεζικὰ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τᾶ Μιλοράδοβιτζ, τὰς ἠκολαθᾶσαν ἀδιακόπως. Τὸ μεγάλον στράτευμα τὸ Ῥωσσικὸν ἐπινεῖτο ἀριστερότερα πρὸς τὴν ἐπαρχίαν τᾶ Σμολένσκα ἀπὸ δρόμου ἰσότερον καὶ ἀκολάθως πλησιέστερον, καὶ ἀκόμι ἀλεκλάτιστον, ἐν ᾧ οἱ Φραντζέζοι ἐχρειάζετο νὰ κάμωσι μίαν γραμμὴν κυρτὴν, ἐπάνω εἰς δρόμον ἀπ' αὐτὰ

ἠΦανισμένον καὶ ἐρημασμένον, καὶ τὸ χειρότερον δίχως ζωοτροΦίας.

Α'ι ἀποθήκαι των (μαγαζία) ἦτον εἰς τὸ Σμολένσκον, τὸ ὁποῖον ἀπέχει ἀπὸ τὸ Μάλοϊ-Γαροσλάβετζ 350 βέρσια, δηλαδὴ ἑπτὰ ἡμερῶν δρόμον. Ε'χρειάζετο δίχως ψωμὶ, δίχως χόρτον διὰ τ' ἄλογα, νὰ ἀπεράσῃ στράτευμα πολυάριθμον τόσον μακρὺν δρόμον, καὶ ἐν ταυτῷ νὰ πολεμᾷ μὲ τὰς κατόπιν ποζάκας. Βέβαια ἂν ὁ Ναπολέων εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξαλείψῃ ἐξεπίτηδες ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ὅλον τε τὸ στράτευμα, δὲν ἐμπορεῖσε νὰ ἔυρῃ καλήτερον τρόπον. Η' πίνα ἄρχησε νὰ βασανίζῃ τὰ σώματα, τὰ ἐξηθενισμένα ἤδη ἀπὸ τὰς κόπας. Τὰ ἄλογα ἐψοΦῶσαν χιλιάδες. Διὰ νὰ μὴ πέσωσιν εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν ἀι ἀποσκευαὶ μὲ τὰ πολεμικὰ πράγματα, ὁι Φραντζέζοι τὰς ἔκαιαν, τὰ δὲ πυροβόλα ὅπλα τὰ ἔῤῥιπταν εἰς ποταμὰς ἢ τὰ ἔθαπταν εἰς τὴν γῆν. Παρόμοιαν ἀναχώρητιν δὲν βλέπομεν εἰς τὰς νεοτέρας ἱσορίας. Ο'ι ἄνθρωποι ἄρχισαν ν' ἀποθνήσκωσι· ἀλλὰ τοῦτα ἦσαν μόνον λαλέδια τῶν μελλόντων κακῶν.

Τὰς 22 Ο'κτωμβρίου πλησίον τοῦ πολυχνίου Βιάσμας ἔγινε μάχη μεγάλη. Ε'δῶ ἐυρίσκετο τὸ σῶμα τοῦ Μαρεχιάλου Δαβοῦ καὶ μέρος τοῦ τετάρτου σώματος. Ο' γενεράλης Μιλοράδοβιτζ τὸ ἐκτύπησε μὲ μεγάλην ὁρμὴν. Ο'ι ἐχθροὶ ἔχασαν ἓξ χιλιάδας σκοτωμένους καὶ λαβωμένους, δύο χιλιάδες πεντακόσιοι

ἀιχμαλωτίσθησαν· πολλὰ πυροβολα ὅπλα καὶ ἀμάξια ἔμειναν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ρ'ώσσων.

Ω'ς τόσον ἄρχησε νὰ ἐνεργᾷ καὶ τὸ κρύον. Κάθε νύκτα ἐπάγωναν ἀρκετοὶ ἄνθρωποι. Ὅλος ὁ δρόμος ἦτον σειρὰ νεκρῶν σωμάτων διαφόρων ἐθνῶν. Οἱ στρατιῶται ἦσαν κακοφορεμένοι καὶ χεδὸν γυμνοι. Ἀγκαλὰ τὴν πίναν καὶ τὸ κρύον, ὅταν φθάσωσιν εἰς τὴν ἀκμὴν, ὅμοια τὴν ἀισθάνονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅμως οἱ γεννημένοι εἰς τὰ νότια κλίματα, καὶ συνηθισμένοι νὰ τρώγωσι καὶ νὰ πίνωσι καλὰ, βέβαια ἠφθάνοντο τὸ κακὸν διπλάσια ἀπὸ τὲς ἐντοπίες τῆς Ρ'ωσσίας.

Τὰ ἄλογα τῶν Φραντζέζων τόσον ἀδυνάτισαν, ὥστε οἱ Καβαλάροι ἐξεπέζευσαν· δώδεκα ἄλογα μόλις ἠμποροῦσαν νὰ τραβίξωσιν ἕνα κανόνι. Πλησίον τὲ Δορογομπέζ τὸ τέταρτον σῶμα τῶν Φραντζέζων ἐβιάθη ν' ἀφήσῃ ἑκατὸν κανόνια, δηλαδὴ ὅλην τὲ τὴν ἀρτιλλερίαν. Τὸ ἴδιον ἔκαμε τὸ πρῶτον καὶ τρίτον, ὥστε πριχὲ νὰ φθάσωσιν εἰς Σμολένσκον οἱ Φραντζέζοι ἔχασαν ὑπὲρ τὰ 400 κανόνια. Τὰς 26 Ὀκτωμβρίε οἱ κοζάκοι τόσον δυνατὰ ἐκτύπησαν τὸ σῶμα τὲ Ἀντιβασιλέως τῆς Ἰταλίας Εὐγενείε, ὥστε τὲ ἔκοψαν πλῆθος στρατιωτῶν καὶ τὲ ἐπῆραν 60 κανόνια.

Ἐν τέτῳ τὸ μεγάλον Ρ'ωσσικὸν στράτευμα ἐκινεῖτο ἀπὸ ἄλλον κοντήτερον. δρόμον πρὸς τὸ πολύχνιον Κρὰσνοϊ, μὲ σκοπὸν νὰ πιάσῃ αὐτὸ πριχὲ ἔλθῃ ὁ ἐχθρὸς, νὰ τὸν ὑπαντήσῃ καὶ νὰ κατακόψῃ κἄν μέρος τὲ στρατεύματός τε. Οὔτε

ὁ Ναπολέων, ὅτε ἄλλος ἀπὸ τὰς στρατηγὰς τε ὑπόπτευε τὸ τὸ σοφὸν κίνημα τῦ Κατάζοβ, ὅστις τὰς 4 Νοεμ. ἐσάθη πλησίον τῆς πόλεως Κράσνοϊ ὡς 5 βέρσια.

Ο' Δαβὰ μὲ τὸ στράτευμά τε ἐπροχωρᾶσε πρὸς τὴν πόλιν τάτην, καὶ μὲ ἄκραν τε ἔκπληξιν εἶδε, πριχᾶ καλὰ νὰ σοχαθῆ, τὸ στράτευμά τε περικυκλωμένον ἀπὸ διάφορα μέρη ἀπὸ τὰς Ρ'ώσσας, τὰς ὁποίας ἐνόμιζεν ὀπίσω τε. Αὐτὸς ἑτοιμάθη εἰς μάχην καὶ παρετάχθη. Αλλ' αἱ μπαταρίαι τῶν Ρ'ώσσων καὶ αἱ μπαϊονέτται ἐνεργᾶσαν μὲ τόσην βίαν, ὥστε εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐσπόρπισαν τὰς ἐχθρὰς, τῶν ὁποίων ὁ στρατηγὸς ἐρρίφθη εἰς Φυγὴν. Ο' Ναπολέων ἔβλεπε μὲ τὰ ὀμματιάτε τὸν ἀΦανισμὸν τάτε τῦ πολυαριθμε τάγματος, καὶ πριχᾶ νὰ εἰδῆ τὸ τέλως, δίχως νὰ πράξη τίποτε σωτήριον, ἐτράπη εἰς ὀγλήγορον Φυγὴν. Τὸ σῶμα τῦ Δαβᾶ διεσπεδάθη εἰς τὰ δάση ἀτάκτως· ὅμως οἱ κοζάκοι καὶ οἱ πολεμικοὶ κυνηγοὶ, δὲν τᾶ ἔδωσαν καιρὸν νὰ σωθῆ. Ε'κτὸς τῶν Φονευμένων οἱ Ρ'ώσσοι αἰχμαλώτησαν 2 στρατηγὰς, 58 ὀΦφικιάλας καὶ 9170 στρατιώτας· ἐπῆραν 70 πυροβόλα ὅπλα, 3 σημαῖας, καὶ τὸ ἡγεμονικὸν σκῆπτρον τῦ Δακὸς καὶ Μαρεχιάλε Δαβᾶ.

Κατόπιν τάτε ἤρχετο ἡ ἀρὰ τῦ στρατεύματος, τὴν ὁποίαν ἦγεν ὁ Μαρεχιάλος Νέης, ὅστις εὐρὼν καὶ αὐτὸς ἀνελπίστως τὰς Ρ'ώσσας ἐμπροσθέν τε, ἀπεΦάσισε νὰ τὰς διαπεράση δίχως ἄλλο· ὅμως 40 κανόνια τὸν ὑπήντησαν, Φονεύωντάς τε

πλῆθος στρατιωτῶν. Μόλον τοῦτο ἡ ἀνδρεία τῶν Φραντζέζων καὶ ἡ ἀπελπησία ἦτον τόση, ὥστε ἐρρίπτοντο ὡς ἔκφρονες ἐπάνω εἰς τὰ κανόνια· ἀλλ' ἀπὸ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἄρχησε νὰ ἐνεργᾷ τὸ πεζικὸν καὶ νὰ τοὺς καρφώνῃ μὲ μπαϊονέττας. τὸ τάγμα ὅλον ἐσκορπίσθη καὶ αὐτὸ εἰς τὰ δάση· ὅμως μετὰ κάμποσας ὥρας, σχηματίζοντες οἱ ἐχθροὶ στρατευτικὰς κολώνας, ἐρρίφθησαν μὲ σαθερὸν σκοπὸν ἢ νὰ διαπεράσωσι τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα, ἢ ν' ἀποθάνωσιν ὅλοι· ἀλλὰ τὰ κανόνια ἀπ' ἐμπρὸς, ἡ καβάλλα, ἡ ὁποία τοὺς ἐκτύπα ἀπ' ὀπίσω, τοὺς ἐβίασαν νὰ ζητήσωσι τὸ ἔλεος τῶν νικητῶν. Δώδεκα χιλιάδες Φραντζέζοι παρεδόθηκαν ζωντανοί. Ὅλα τὰ ὅπλα, ἡ ἀποσκευὴ καὶ τὰ πλέτη τῶν ἐχθρῶν ἔγιναν λάφυρα τοῦ Ῥωσσικοῦ στρατεύματος. Ὁ Νέης λαβωμένος ἐσώθη φεύγων.

Εἰς τόσον μικρὸν καιρὸν καὶ τόπον διάστημα τὸ στράτευμα τῶν Φραντζέζων παρέδωκεν αἰχμαλώτους 40 χιλιάδας καὶ 27 στρατηγοὺς, 500 κανόνια, 31 σημαῖαν καὶ ἄπειρον πλῆτος, ὅσον ἥρπαξε καὶ ἔπλεψεν ἀπὸ ὅλας τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τὴν συμφορὰν τῆς Μόσχας. Τὸ στράτευμα ὀλιγόστευσεν καὶ ἔγινε 30 χιλιάδες· κανόνια ὅλα ὅλα εἶχε 25· ἱππικὸν δὲν εἶχε καθόλου.

Οἱ σωματοφύλακες τοῦ Ναπολέονος, ὄντες καλλήτερα θρεμμένοι καὶ ἐνδυμένοι, ἐπρόφθασαν νὰ διαβῶσι τὸν Δνέπρον. Πρὸς τὰς 8 καὶ 9 Νοεμβρίου ἐπέρασαν τὴν Ὅρσαν καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὸ Κοχάνοβον, πάντοτε διωκόμενοι ἀπὸ τὸν

Μιλοράδοβιτζ καὶ Πλάτοβ. Τὸ δὲ μεγάλον Ρ'ωσσικὸν στράτευμα ἐβάσταξε τὴν ὁρμήν τ8 προτμένοντας τὰς ζωοτροφίας.

Ε'δὼ οἱ Φραντζέζοι δὰ ὀλίγας σιγμὰς ἀνάσταναν. Ε'ν πρώτοις ἤλπιζαν νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὸ στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὁ Μαρεσχάλος Βικτὼρ, μὲ τὰ ἀπομεινάρια τ8 Ο'υδινὸ, μὲ τὸ τάγμα τ8 Λέχ8 Δαμπρόβσκη. Ο' κυρὸς ἐμαλάκωσε· τὰ μαγαζῖα των ἦσαν κοντὰ, καὶ τέως ἐμβαίνωντας εἰς τὴν Λεχίαν ἐλυτρώνοντο ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ ἐκδίκησιν τῶν χωριατῶν τῆς Ρ'ωσσίας. Α'λλ' ἐδὼ ἄλλαι δυσκολίαι μεγάλαι τὲς ἐπρόσμεναν. Δύο στρατεύματα δυνατὰ καὶ νικηφόρα, τὸ ἕν ἀπὸ τὸ δυτικὸν, τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸ Βόρρειον μέρος ἐπλησίαζαν νὰ ἑνωθῶσι. Ε'δὼ ἐυρίσκομεν τὸν ἀνδρειώτατον Βιτγενσεϊν, τὸν ὁποῖον ἀφήσαμεν τὰς 15 Α'υγέστ8, καὶ τὸ στράτευμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν Τ8ρκίαν ἦγεν ὁ Α'ρχιθαλάσσιος Τζιτζαγὸβ.

Α'πὸ τὸ ἥμισυ Α'υγέστ8 ἕως τὸ τέλος τ8 Σεπτεμβρίου τὰ δύο στρατεύματα, ἀδυνατισμένα ἀπο τόσας μάχας, δὲν ἐπεχειρίζοντο τίποτε. Ο' Κόμης Βιτγενσεϊν ἐυχαρισεῖτο μόνον νὰ περικυκλώνῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ τ8 κόπτῃ τὲς ζωοτροφίας. Α'λλὰ τὲς ἀρχὲς Οκτωμ. λαμβάνωντας βοήθειαν στράτευμα νεοσύλλεκτον, ἐυρέθη εἰς κατάσασιν νὰ βιφθῇ εἰς τὰ ὀχυρώματα τ8 Πόλοτζκ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐδίωξε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τ8 ποταμ8. Πολλαὶ χιλιάδες ἔπεσαν ἀπὸ τὰ δύο μέρη. 6 χιλιάδες Φραντζέζοι ἐπιάθησαν αἰχμάλωτοι καὶ 100 ἀξιωματικοὶ. Τὰ κανόνια καὶ αἱ ἀποσκευαὶ

ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ρ'ώσσων. Περισσότερον ἀπ' ὅλες τὲς Συμμάχες τῶν Φραντζέζων ὑπέφεραν ἐδὼ οἱ Μπάϐαροι, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν ὅλας των τὰς σημαίας. Ο' Μαρεχιάλος Σεν-Συρ λαϐωμένος ὢν, παρέδωκε τὴν ἡγεμονίαν εἰς ἄλλον.

Τὄτο τὸ κατατζακισμένον στράτευμα, ἀφ' ἑτραϐίχθη ἕως τὲ Λεπέλ ἐνώθη μὲ νέαν μοῖραν 15 χιλιάδων, ἀπὸ τὸ στράτευμα ὁπὲ ἦγεν ὁ Βικτὼρ ἀπὸ τὴν Πρωσίαν. Ο' Κόμης Βιτγενσεΐν διὰ τὄτο δὲν ἔσησε τὴν ὁρμὴν τε. Ε'δίωξε τὰς ἐχθρὰς ἀπὸ ὅλας των τὰς τοποθεσίας, φονεύωντας καὶ αἰχμαλωτίζωντως πολλὰς. Ο' Βιτγενσεΐν ἐνήργησε πάντοτε, ὡς ἀστραπὴ, ἰσχυρὰ καὶ γρήγορα. Μετὰ τάτας τὰς νικας οἱ Ρ'ώσσοι ἐμϐῆκαν καὶ εἰς τὸ Βίτεψκον.

Πρὸς τὰς 2 Νοεμϐρίε ὁ Μαρεχιάλος Βικτὼρ μὲ ὅλας τε τὰς δυνάμεις ἐκινήθη κατὰ τὲ Βιτγενσεΐν εἰς τὸ χωρίον Τζάσνικι· ἡ μάχη ἐστάθη κρατερὴ, ἀλλ' ὁ Βιτγενσεΐν τόσον συνήθησε τὸ στράτευματε νὰ νικᾷ τὰς Φραντζέζας, ὥσε καμμία δὺναμις δὲν ἠμπορᾶσε νὰ τὸν καταϐάλλη. Ο' Βικτωρ ἔστρεψεν ἄπρακτος, ἀφ' ἔχασε πολλὰς στρατιῶτας καὶ ἀξιωματικὰς.

Κατεδίωκε τὰς δύο Φεύγοντας Μαρεχιάλας ὁ Βιτγενσεΐν ἐπλησίαζεν εἰς τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ὁ Ναπολέων ἐϐάσα μὲ τὰ λείψανα τῆς μεγάλης τε στρατιᾶς, τῆς ὁποίας ὁ Βιτγενσεΐν ἐκτύπα τὸ δεξιὸν, ὁ Πλάτοφ καὶ Μιλοράδοϐιτζ τὰς ὤμας, καὶ ὁ Τζιτζαγὸφ τὸ ἀριστερόν.

Εἶναι καιρὸς νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα λόγια καὶ περὶ τοῦ στρατεύματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἤρχετο ἀπὸ τὴν Τουρκίαν καὶ μόνον ἔπρεπε νὰ στήσῃ τὴν ὁρμητικὴν Φυγὴν τοῦ Ναπολέονος.

Αὐτὸ κατ' ἀρχὰς ἐμπόδιζε τοὺς Ἀστριακὰς καὶ Σάξονας νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰς νοτίας λεχικὰς ἐπαρχίας τῆς Ῥωσσίας καὶ νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὸν Ναπολέονα. Τὸ στράτευμα τὸ Ἀστρο-Σαξονικὸν συνίστατο ἀπὸ 40 χιλιάδας, τὸ δὲ Ῥωσσικὸν, ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Τόρμασοβ, ἀπο 20. Ὁ στρατηγὸς ἔτος μετὰ βίας ἀντεῖχε κατὰ τοσοῦτος πλήθος ἐχθρῶν· ἡ Ποδολία καὶ Βολινία ἤθελον πέσῃ καὶ αὐταὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐχθρῶν ἐάν εὐκαίρως δὲν ἔφθανε τὸ στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἕως τότε ἐνεργοῦσε κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν. Αὐτὸ συνίστατο ἀπὸ 40χιλιάδας στρατιωτῶν καὶ εἶχε 300 πυροβόλα ὅπλα. Ἀφοῦ ἐνώθη μὲ ἐκεῖνο τοῦ Τόρμασοβ ἄλλο δὲν ἐζήτα παρὰ νὰ συγκρούσῃ μάχην μὲ τὸν ἐχθρὸν, ὅστις δὲν ἐτόλμα πλέον ν' ἀντιπαραταχθῇ, ἀλλ' ὑπέφευγεν ἐμπρὸς του. Τὸ στράτευμα τοῦτο, ὁ μόνον ἐδίωξε τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ῥωσσίας, ἀλλὰ προχωρὸν εἰς τὰ πρόσω ἐλεηλάτει τὰ περίχωρα τῆς Βαρσοβίας καὶ ἔφθειρε τὰς ἀποθήκας τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Τζάπλιτζ, εἷς τῶν στρατηγῶν τούτου τοῦ στρατεύματος, ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως εἰς τὴν πόλιν Σλόνιμον, ἠχμαλώτησεν ὅλους τοὺς νεοσυσταθέντας λεχικοὺς σωματοφύλακας τοῦ Ναπολέονος, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν Λέχον Κανόπκαν τὸν στρατηγὸν των.

Ο' Α'ρχιναύαρχος Τζιτζαγὸϐ, ὅστις ἡγεμόνευε τ̃ετο τὸ στράτευμα, ἀφήνωντας παρὰ τὴν ὄχθον τ̃ ποταμ̃ Μπάγ το ἥμισυ τ̃ στρατεύματος, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς Α'σιριακὰς νὰ προχωρήσωσιν ἐμπρὸς, μὲ 25 χιλιάδας ἐκινήθη πρὸς τὸ Μίνσκ. Η' προτοπορείατ (ἀβανγάρδια) ἦτον ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τ̃ θαυμασ̃ στρατηγ̃ Λαμϐέρτ, ὅστις πλησιάζων εἰς τὴν ῥηθεῖσαν πολιτείαν, ἐνίκησε τὸν στρατηγὸν Κοζέλσκην, καὶ ἐπῆρεν ὅλον τ̃ τὸ τάγμα αἰχμάλωτον, τό ὁποῖον συνίσατο ἀπό 3 χιλιάδ̃ς στρατιωτῶν.

Οἱ Ρ'ῶσσοι ἐμϐάντες εἰς τὸ Μίνσκ ἦραν μεγάλας ἀποθήκας, τὴν ἀποσκευὴν τῶν Φραντζέζων, πολλὰς στρατιώτας καὶ πολλὰ εἴδη λαφύρων. Τὰς 4 Νοεμϐ. ἡ πρωτοπορεία ὥρμησεν ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ Φραντζέζοι ἤθελαν νὰ σκεπάσωσι τὴν γέφυραν τ̃ Μπορίσοϐ. Ὕστερα ἀπὸ μεγάλον φόνον καὶ αἱματοχυσίαν ὁ Λέχος Δαμπρόϐσκης ἐτράπη εἰς Φυγήν· αὐτὸς ἔχασε 2 χιλιάδας σκοτωμένους, δύο χιλιάδας αἰχμαλώτους καὶ ὀκτὼ πυροϐόλα ὅπλα. Τὸ στράτευμα τ̃ Λαμϐέρτ συνίσατο ἀπὸ 7 χιλιάδας, τὸ τ̃ Δαμπρόϐσκη ἀπὸ 10, καὶ ἠσφαλίζετο ἀπὸ χάρακας καὶ τείχη. Εἰς τὸ διάσημα 8 ἡμερῶν ἐπῆραν οἱ Ρ'ώσσοι 11 χιλιάδας αἰχμαλώτους, ὧν πολλοὶ ἦσαν ἀθενεῖς, καὶ 24 πυροϐόλα ὅπλα.

Μετὰ τ̃το, ὅλον τὸ στράτευμα ἔφθασεν εἰς Μπορίσοϐ. Ο' Ναπολέων ϐλέπων εἰς τὰ πλάγια, ἀπ' ἐμπρὸς καὶ ἀπ' ὀπίσω ἐχθρὲς, μετεχειρίσθη Φρόνιμην πανεργίαν. Προ-

σεποιήθη ὅτι διευθύνει τὸν δρόμον τȣ εἰς τὰ νότια μέρη πρὸς τὸ Μίνσκ, διὰ νὰ σρέψῃ ἐκεῖ τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν τȣ, ἐν ᾧ αὐτὸς ἄλλο δὲν ἐφρόντιζε παρὰ νὰ τρέξῃ τ' ὀγληγορότερον εἰς Βίλναν καὶ νὰ σώσῃ τὴν ζωήν τȣ. Ὅλοι ἐξοχάζοντο ὅτι ὁ δρόμος τȣ Μίνσκ τȣ ἦτον ἀρμοδιώτερος, ἐπειδὴ ἠμπορȣσε νὰ ἔυρῃ τροφὰς, ὁ δὲ δρόμος τῆς Βίλνας ἦτον ὁλότελα ἠφανισμένος. Ὡς τόσον αὐτὸς ἐξεπέσειλε τὸν Οὐδινὸ μὲ σράτευμα ἐκλεκτὸν διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Τζιτζαγὸβ, ὅστις ἐτραβίχθη εἰς τὸ πέραν τȣ̃ ποταμȣ̃, καὶ νομίζωντας ὅτι ἀληθεύȣσιν αἱ πανταχόθεν εἰδήσεις, ὅτι ὁ Ναπολέων κινεῖται πρὸς νότον, ἐξέκλινε τȣ̃ Μπορίσοβ μιᾶς ἡμέρας δρόμον, ὅμως ἄφησε τὸν Τζάπλιτζ πρὸς τὸ βόρειον μέρος μὲ 4 χιλιάδες σρατιῶτας διὰ νὰ κατασκοπεύῃ τὰ κινήματα τȣ̃ ἐχθρȣ̃.

Τὴν ἀκόλȣθον ἡμέραν ἔλαβεν εἴδησιν ὅτι ὁ Ναπολέων ἐγγίζει τὴν ὄχθην τȣ̃ ποταμȣ̃, 13 βέρσια μακρὰν ἀπὸ τὸ Μπορίσοβ πρὸν Βορρᾶν, καὶ ὅτι κατασκευάζει γέφυρας διὰ ν' ἀπεράσῃ τὴν Μπερέζιναν. Ὅθεν ἐβρίφθη πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος μὲ ὅλον τȣ τὸ σράτευμα. Τὸ 18 Νοεμβρίȣ ἔγινε μάχη φοβερὴ. Τὸ Ρ'ωσσικὸν σράτευμα ἐδῶ μόλις ἐχημάτιζε τὸ τέταρτον μέρος τȣ̃ ἐχθρȣ̃· τὰ ἄλλα σρατεύματα ἦσαν μακρὰν καὶ δὲν ἐμπορȣσαν νὰ τῷ δώσωσι βοήθειαν. Τὸ περισσότερον μέρος τῶν Φραντζέζων διαβάντες τὸν ποταμὸν ἐσρατοπέδευσαν εἰς τὰ δάση, διά ν' ἀναπληρόσωσι μὲ τὸ δύσβατον καὶ ἀπρόσιτον τῆς τοποθεσίας, τὴν τελείαν ἔλειψιν τȣ̃ ἱππικȣ̃

(καβάλλας). Α'πὸ τὰ δύο μέρη ἔπεσαν πολλοί· ἀλλὰ τέλος πάντων εἰς τὸ ἀντιπρινὸν μέρος τᾶ ποταμᾶ ἐφάνησαν ὁ Βιτγενσείν καὶ ὁ Πλάτοβ, καὶ ὥρμησαν κατὰ τῆς ἀρᾶς τᾶ ἐχθρᾶ, ὅστις ἐπέραινε διὰ τῆς γεφυρας τὴν ἀποσκευὴν, τὰς ἁμάξας καὶ τὰ ὑπολείποντα λάφυρα, ὅσα δι' ἁρπαγῆς καὶ ἱεροσυλίας εἶχε συνάξει.

Α'λλ' ἐδὼ ἐφάνη τὸ ἐκπληκτικώτατον καὶ τρομερώτατον θέαμα ἀπ' ὅσα ἐφάνησαν ἕως τότε εἰς τὸν κόσμον· ἐδὼ ἀρχινᾷ ἡ τελευταῖα ἐποχὴ τῆς ἐκστρατείας τῶν Φραντζέζων. Α'υτοὶ ὥρμησαν Φύρθην καὶ ἀτάκτως εἰς τὸ γεφύρι· πεζοὶ ὁμᾶ καὶ καβαλάροι, ἁμάξια καὶ πυροβόλα ὅπλα, συνετρίβοντο, ἀμπώχνοντο· οἱ ἄνθρωποι ἐσκοτώνοντο, ἐκαταπατζανίζοντο ὑπὸ τᾶς τροχᾶς τῶν ἁμαξίων, ἔπιπταν εἰς τὸν ποταμὸν. Τέως ἡ γέφυρα διεσπάθη, ὁ πάγος ἐλύθη ἀπὸ τὸ βάρος· πλῆθος ἄπειρον ἀνδρῶν, γυναικῶν (ἐπειδὴ ἦσαν καὶ γυναῖκες μετὰ τῶν Φραντζέζων, οἱ ὁποῖοι ἤλπιζαν νὰ μείνωσι διὰ πάντα εἰς τὴν Ρ'ωσσίαν), παιδίων, ὅπλων, ἁμαξων, παντοίᾳ εἴδας λαφύρων ἐσκέπαζαν τὰς ὄχθας τᾶ ποταμᾶ, ὅστις ἐγεφυρώθη ἀπὸ σώματα συμπαγωθέντα μὲ τὸ νερὸν, καὶ ἀπὸ ἀποσκευὰς. Τὰ πέρυξ ἀντηχᾶσαν ἀπὸ φωνὰς καὶ γόας ἀνθρώπων ἀπηλπισμένων, πνιγομένων, ζητώντων βοήθειαν καὶ ἐλεεινῶς ἀπολλυμένων.

Ο' Βιτγενσείν πλησίαζων καὶ σενεύων τὸν ἐχθρὸν, ἐχώρησε τὸ ἥμισυ τῆς ἀρᾶς τᾶ Μαρεχιάλε Βίτωρος καὶ ἀφε

ἐσκότωσε πολλὰς, ἔβλασεν ὑπὲρ τὰς 7 χιλιάδας νὰ παραδωθῶσιν ἀιχμάλωτοι μὲ 184 ἀξιωματικὰς, μὲ ὅλα τὰ πυροβόλα ὅπλα, μὲ τὰς σημαίας, μὲ ὅλην τὴν ἀποσκευήν.

Γενικῶς εἰς τὸ πέρασμα τοῦτο ἔχασεν ὁ ἐχθρὸς ὅλην τὴν ἀποσκευήν τε, ὅλα τ' ἀμάξια, ὅλα τὰ συναγμένα λάφυρα, πολλὰ μιλλιόνια χρυσᾶ καὶ Φραντζέζικα ἔπεσαν εἰς τὰ χέρια τῶν Ρ'ώσσων. Τὰ ἀμάξια, Φορτωμένα παντοίᾳ εἴδες λαφύρων, ἐσκέπαζαν τὸ διάσημα ἑνὸς ἥμισυ βερσὶᾳ τετραγωνικᾶ. Στρατιῶτας τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔχασαν οἱ Φραντζέζοι 25 χιλιάδας, ἀπὸ τὰς ὁποίας 13 ἀιχμάλωτοι, οἱ λοιποὶ σκοτωμένοι ἢ πνιμένοι.

Τὸ διάβημα τῆς Μπερέζινας, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ, μεγαλοπρεπῶς περιγράφονται ἀπὸ τὸν Ναπολέονα. Εἰς τοῦτο τὸ λαμπρὸν ἔργον αὐτὸς ἐνίκησε τὰς Ρ'ώσσας καὶ τὰς ἐπῆρε 20 χιλιάδας ἀιχμαλώτας, δηλαδὴ ὅλον τὸ στράτευμα τοῦ Τζιτζαγοῦ, (τό ὁποῖον ὅμως τὸν κατεδίωξεν ἀπὸ τὴν Μπερέζιναν ἕως τὴν Βίλναν). ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὐτὸς εἶχε τότε ἀπόμη 7ο χιλιάδας στράτευμα καλόν· μ' ὅλον τοῦτο ἂν οἱ Αὐστριακοὶ δὲν ἐμπόδιζαν τὸν Τζιτζαγὸβ νὰ ἐλθῃ προτήτερα, ἤ ἂν ἦτον δυνατὸν τὰ Φέρῃ εἰς τὴν Μπερέζινα ὄχι 20 μόνον χιλιάδας, ἀλλ' ὅλον τε τὸ στράτευμα, τό ὁποῖον ἦτον ἐκλεκτὸν, τότε ἡ Μπερέζινα ἤθελ' εἶναι ὁ τάφος ὅλου τοῦ Φραντζέζικου στρατεύματος, ὅλης τῆς δόξης καὶ Φιλαρχίας τοῦ Ναπλέονος, ὅστις εἰς ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ Φυ-

γῆς δὲν ἔδειξε κανένα 'κατόρθωμα ἄξιον τῆς Φήμης τε καὶ τῦ νοός τε. ἀλλ' ἀνελεημόνως ἔβλεπε μυριάδας μυριάδων ταλαιπόρων Φραντζέζων νὰ χάνονται, ἐν ᾧ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων ἔπαιχεν αἰσχρῶς νὰ σώσῃ τὴν ζωήν τε, καὶ μέρος τῶν σωματοΦυλάκων τε. Πρὶ τῶν λοιπῶν δὲν εἶχε καμμίαν Φροντίδα. Ὅλα τὰ τάγματα, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ὀπίσω, αὐτὸς τὰ ἄΦηνε νὰ γίνωσι θυσία τῆς ὀργῆς τῶν Ρ'ώσσων Ε'ν ᾧ οἱ Ρ'ώσσοι τὰ ἐκατάκοπταν ἢ ἐσκόρπιζαν ἢ αἰχμαλώτιζαν, αὐτὸς ἐκέρδιζε δρόμον. Τὶς ἐδῶ δὲν ἀναθυμᾶται τὴν ἄσπλαγχνον Μήδειαν, ἥτις διὰ νὰ Φύγῃ μὲ τὸν Ἰάσονα ἀπὸ τὸν διώκοντα αὐτὴν πατέρα, ἔῤῥιπτε τῦ ἀδελΦῦ της τὰ νεκομένα μέλη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· καὶ ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἔσενε διὰ νὰ τὰ μαζώξῃ καὶ δώσῃ εἰς ταΦὴν, ἡ βάρβαρος Μήδεια ἔΦευγεν ἐμπρὸς.

Μετὰ τὸ διάβημα τῆς Μπερέζινας ὁ Ναπολέων ἐκινεῖτο ἢ νὰ εἰπῶ κάλλιον, ἔΦευγε μὲ ὅλην τε τὴν ταχύτητα, διωκόμενος νύκτα καὶ ἡμέραν ἀπὸ τὲς Ρ'ώσσες. Α'πὸ τὴν Μπερέζιναν ἕως τὴν Βίλναν παρέδωκεν ἀκόμη πολλὰ κανόνια, πλῆθος ἀνθρώπων καὶ πολλὲς στρατηγητικῦ ἀξιώματος. Οἱ Φραντζέζοι πλέον δὲν ἔκαμναν καμμίαν ἀντίσασιν. Τὸ μεγάλον κρύον καὶ ἡ πίνα τὲς ἀπενέκρωσε.

Ε'ις τὸ διάσημα τῦτο ὅ,τι συνέβη δὲν εἶναι ἄξιον νὰ ὀνομαθῇ πολεμικόν, ἀλλὰ κυνηγετικόν. Ε'ις τὴν καρδίαν Φοβερωτάτε χειμῶνος, ὅταν τὸ κρύον ἔΦθανεν ἕως τὲς 20

βαθμὸς καὶ ἐθέριζεν ἀδιακόπως, οἱ ταλαίπωροι ἦτοι ἄνθρωποι, τὰ σφάγια τῆς Φιλαρχίας, δίχως ὑποδήματα, περικυκλώνοντες τὰ πόδιάτων μὲ κομμάτια πανίκ ἢ πετζί, σκεπαζώμενοι μὲ δέρματα ἀλόγων, μὲ ψάθας ξεχισμένας, μὲ γυναικείκς ἱματίσκκς ἢ μὲ τὰ κλεμμένα ἱερὰ ἄμφια, ἐκινοῦντο ὄχι τόσον ὡς ἄνθρωποι, ἀλλ' ὡς σκιαὶ ἀνθρώπων, μὲ σαυρωμένα τὰ χέρια, καλύπτωντες τὸ πρόσωπον, μαῦροι, καπνισμένοι, ἀξύριτοι, μὲ μήτας, ἀυτία καὶ μάγκλα παγωμένα. Εὐθὺς ὁποῦ ἔπιπτε τις κατὰ γῆς νεκρὸς ἢ ἡμιθανὴς, οἱ ἀδελφοί τκ τὸν ἔκδυαν καὶ μὲ τὰ Φορέματά τκ ἔπαχαν νὰ σκεπαθῶσι ἢ νὰ ζεσθῶσι. Μαζόνωντας ξῦλα ἀπὸ τὰ ὅσα ἐτζάκιζαν ὁσπήτια, ἄναπταν Φωτίας, ἐκάθοντο τριγύρω εἰς ἀυτὰς, καὶ ὡς τόσον ἔμεναν εἰς τὸν τόπον ἡμισοὶ παγωμένοι, ἡμισοὶ καμμένοι, ξεψυχοῦντες καὶ ἐκπνεοντες εἷς ἐπάνω τοῦ ἄλλκ μὲ σπασμὸς καὶ βάσανα. Πολλοὶ, ἐκΦρονες ἤδη ὄντες, ἐρρίπτοντο μέσα εἰς τὴν Φωτίαν, θαρρῶντες νὰ ζεσαθῶσι, καὶ ἐξέπνεαν ὁλόκαυτοι· συχνάκις ἐκάιοντο μέσα εἰς τὸ ὁσπήτια, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ κακοῦργοι τότοι δὲν ἔπαυαν νὰ βάλλωσι Φωτίαν. Τὰ παγωμένα των καὶ σάπια πόδια ἄρχησαν νὰ γαγγραίνονται. Η' πίνα ἔΦθασεν εἰς τὸ ἄκρον· ἔλειψαν καὶ ἀυτὰ τὰ παγωμένα ψόΦια ἄλογα, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰ κρέατα κάμποσον καιρὸν ἐτρέΦοντο. Ὅθεν εἶδεν ὁ κόσμος ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα τόσον μισοῦ εἰς τὲς ἀγρίκς καὶ θηριώδεις, καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα Φρίττει κάθε ψυ-

χὴ ἀνθρώπε. Οἱ ἄθλιοι Φραντζέζοι, τὸ γένος τὸ τόσον πε-
φωτισμένον, εἰς τὴν μανίαν καὶ λύσσαν τῆς πίνας, ἔκαιαν τὰ
μέλη τῶν συμπατριωτῶν των, τῶν φίλων, τῶν ἀδελφῶν,
καὶ μὲ αὐτὰ ἔπαυαν ὀλίγον τήν φλόγα τῶν ἐντοσθίων των.
Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν λείψῃ κανένα ἀπὸ τὰ κακὰ, ὅσα εἰς ἐκεί-
νην τὴν δυσυχεσάτην περίσασιν ἐχύθησαν ἐπάνωτων δι' ὀργῆς
τῦ Θεῦ, οἱ Φραντζέζοι ἐφάνησαν, ὄχι μόνον ἀνθρωποφάγοι,
ἀλλὰ καὶ αὐτοφάγοι. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτὰς ἔδαναν καὶ ἔτρω-
γαν τὰ δάκτυλά των.

Η' φρίκη τῆς ψυχῆς αὐξάνει, ὅταν σοχαθῇ τις ὅτι με-
ταξὺ τοσέτων μυριάδων ἀθλίων, ἦσαν καὶ γυναῖκες πολλαὶ μὲ
τὰ παιδίατων. Α'υται, ὡς Ε'ρινύες, χλωμαὶ, ἡμιθανεῖς,
αἱματωμέναι, μὲ τὰ μαλλία ἁπλωμένα, θρηνῦσαι, γοῦσαι καὶ
ἐκπνέυσαι, παρεῖχον ἐλεεινότατον καὶ ἀμορφώτατον θέαμα
εἰς τὰς ὁρῶντας.

Φοβερὰ ἡ Κρίσις Κυρίε! Ἀλλὰ δὲν ἦσαν ἄξιοι ἔτοι οἱ
βάρβαροι τῶν, ὅσα ἐπέσκηψαν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των κακὰ?
Ποῖαν πόλιν τῆς Ρ'ωσσίας, καὶ ἀναχωρῆντες δὲν ἔκαυσαν,
ἂν ὁ καιρὸς τὸ ἐσυγχωρῆσε· ποίας ἐκκλησίας δὲν ἐβεβήλωσαν,
ποίας οἰκείας πτωχῶν ἢ πλεσίων δὲν ἐρήμαξαν? πόσας ἄν-
θρώπες ἐφόνευσαν ἀδίκως, πόσας ἔκαυσαν εἰς Μόχαν ζωντα-
νὰς, ἀγαλλόμενοι καὶ χαίροντες.! Ὄχι· ἀφῦ ἐκάθη ὁ κόσμος,
ἀφ' ἧς ὁ ἄνθρωπος ἐυρίσκει ἡδονὴν εἰς τὸ νὰ κάμνῃ κακὸν τῷ

ἀνθρώπε διὰ πολέμε, δὲν ἐφάνη φοβερωτέρα καὶ φριχτωτέρα τέτης τῆς παιδείας.

Α'πὸ τὴν Μπερέζιναν ἕως τὴν Βιλναν ἔχασαν οἱ Φραντζέζοι τριάκοντα χιλιάδας στρατιώτας καὶ 250 πυροβολα ὅπλα. Ο' δρόμος ὅλος ἦτον σκεπασμένος ἀπὸ ἀποθαμένες, ἡμιθανεῖς, ἐκψυχᾶντας καὶ ἀποθνήσκοντας. Ο' Ναπολέων, παραδίδων ἀυτὲς τῇ ἀπωλείᾳ, ἔτε ἐμβῆκεν εἰς Βίλναν, ἦτις ἦτον τὸ κέντρον τῶν ἐνεργειῶντε, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκύριξε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Λεχίας καὶ τὴν ἐξεδένωσιν καὶ ταπείνωσιν τῆς Ρ'ωσσίας, ἀλλ' ἐπέρασεν ἀπ' ἔξω. Α'λλοι δὲ λέγεν ὅτι ἐπέρασε διὰ τὴς πόλεως ἀγνώριτος. Τὸ στράτευμά τε ἔμενεν εἰς ἀυτὴν ἀπὸ τὰς 26 ἕως τὰς 28 δίχως καμμίαν τάξιν, περιγελώμενον καὶ ὑβριζόμενον ἀπὸ τὲς ἐγκατοίκες. Ο'ι στρατιῶται ἀπέθγησκαν καὶ ἐδῶ καθημέραν εἰς τὲς δρόμες. Τὸ τελευταῖον ὄνειδος, ἡ ἄκρα ἀισχύνη καὶ ἀτιμία τῶν Φραντζέζων ἦτον τὰς 28. ὅτε διεδώθη εἰς τὴν πόλιν τὸ Φοβερον ὄνομα: Κοζάκ! Ο'ι Φραντζέζοι ἐρρίφθησαν μὲ βίαν ἀπὸ τα' ὁσπήτια, καὶ ὡς τόσον οἱ ἐβραῖοι, τὸ ποταπὸν καὶ ἄνανδρον γένος, βεβαρημένοι καὶ ἀυτοὶ ἀπὸ τὴν τυραννίαν καὶ ἀταξίαν τῶν Φραντζέζων, ἔτρεξαν νέοι καὶ γέροντες ἐπάνω εἰς τὲς Φεύγοντας σωματοφύλακας τε Ναπολέονος, εἰς τὸ πρῶτον στράτευμα τε ὁσμε, τὸ ὁποῖον ἐτρόμαζεν ἡ Ε'υρώπη, καὶ ἐσκότωσαν ὅσες ἠμπόρεσαν. Ματαῖα ἐσχθη ἡ μετ' ἀπειλὴς προσαγὴ τε Ναπολέονος να' βασαχθῶσιν εἰς τὴν Βίλναν ὀλίγας

ἡμέρας. Ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποῖαν ὁ Τζάπλιτζ ἔφθασε μὲ τὸ ἱππικὸν, ἐσάθη ἡ σωτηρία τότης τῆς πόλεως ἤτις εἶναι ἡ μόνη, τὴν ὁποῖαν οἱ Φραντζέζοι δὲν ἔκαυσαν ἀπὸ τὴν Μόσχαν ἐξελθόντες. Αὐτὸς ἐμβῆκε βιαίως, ἐπυρίευσε ὅ,τι ἄν εἶχαν ἔτι οἱ Φραντζέζοι, ἠχμαλώτησε 5 χιλιάδας καὶ ὅλες τὰς ἐκεῖ ἐυρεθέντας ἀσθενεῖς, ἀρκετὰς τὸν ἀριθμόν.

Ἀπὸ τὸ Κένιγσβεργ εἶχε Φέρει εἰς Βίλναν ὁ γενεράλης Ἀκαζὸν δέκα χιλιάδας Γερμανὰς εἰς βοήθειαν τῶν Φραντζέζων. Εἰς τεσσαρας ἡμέρας αἱ δέκα χιλιαδες ἔγιναν 3 καὶ ἄυται εἰς τὴν Βιλναν μέρος μὲν ἐκόπησαν, μέρος δὲ ἠχμαλωτίσθησαν.

Ἀπὸ τὴν Βίλναν τὸ στράτευμα τῶν Φραντζέζων ἐπῆγεν εἰς Κόβνον. Τὰς 5 Δεκεμβρίε τὸ ἔφθασαν οἱ ποζάκοι, καὶ ἔκοψαν ἀρκετὰς. Ἴσως 25 χιλιάδες ὅλοι ὅλοι ἀπέρασαν τὸν ποταμὸν Νέμεν ἀπὸ τὰς 500 ἢ 550 χιλιάδας, αἱ ὁποῖαι πρὸ πέντε μηνῶν τὸν διέβησαν. Οἱ πρώην τροπαιοῦχοι καὶ Φορτωμένοι λάφυρα Γερμανικὰ, τώρα γυμνοὶ, τετραχηλισμένοι, τρέμοντες ἀπὸ πρύον καὶ Φόβον· οἱ πρώην ἀγαλλόμενοι καὶ ἀλαλάζοντες, τώρα στένοντες καὶ Φριπτὰς ἐκβοῶντες κατάρας κατὰ τῆ αἰτίε τοσότων ἀνηκέστων παθημάτων καὶ αἰωνίε αἰχύνης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ Κόβνον ἀρχήσαμεν τὴν ἱσορίαν, ἐδῶ ἀς τὴν τελειώσομεν.

Ὡς τόσον ὁ Μέγας Ναπολέων, ἀφήνωντας τὸ στράτευμά τε εἰς τὴν προσασίαν τῆ γαμβρῆ τε Βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, πρῶτος ὡς εἴπομεν ἔφυγε, καὶ λαβὼν πὰρ Εὐβραίε τι-

νὸς παλαιὸν ἀμάξι, ἐρρίφθη εἰς ἀυτὸ μὲ τὸν Δέκα τῆς Βιτζέντζας Κολενκὲρ, καὶ, ὡς ἄλλος Ξέρξης ἐν πλοιαρίῳ τὸν Ἑλλήσποντον, μὲ Ἑβραίϊκα Φορέματα διέβη τὰ σύνορα· μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Βαρσοβίαν, καὶ τὰς 20 Δεκεμβρίϊ ἦτον ἤδη εἰς τὸ Παρίσιον.

Οἱ Ῥῶσσοι μὴν ἐυρίσκωντες ἐχθρὸς ἐμπρός των ἐπροχώρησαν ἀνεμποδίσως ἕως τὸν Ἔλβαν. Τὸν Δεκέμβριον ἐμβῆκαν εἰς τὴν Βασιλέυσαν τῆς Πρωσσίας Κένιγσβεργ, τὸν Γαννουάριον εἰς τὴν Βαρσοβίαν, τὸν Μάρτιον εἰς τὸ Μπερλίνον, εἰς τὴν Δρέσδαν, εἰς τὸ Ἀμβέργον.

Ἴσως εἴπῃ τις· διατὶ ἐπαριθμίζεις μόνον τὲς χαϊμὲς τῶν Φραντζέζων, τὲς δὲ τῶν Ῥῶσσων, παρέρχεσαι? Τάχα καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχασαν πολλές? Ἀποκρίνομαι· ὅτι ὁ ἀφανισμὸς τῆς Μόχας μόνος, καὶ δίχως τὸν ἀφανισμὸν τόσων ἐπαρχιῶν, εἶναι μέγα καὶ ἀπλήρωτον κακὸν. Καὶ τὰ Ῥωσσικὰ στρατεύματα ὑπέφεραν πολὺ ἀπὸ τὲς νόπες, ἀπὸ τὰς μάχας, ἀπὸ τὰ κρύα· ὅμως τοῦτο εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀδεὶς στρατιώτης αὐτῶν ἐπάγωσε, οὔτε ἀπέθανεν ἀπὸ πίναν· δὲν ἐπάγωναν, ἐπειδὴ ἦσαν εἰς τὸ κλίματων, εἶναι συνιθισμένοι εἰς τὰ κρύα, εἶναι κράσεως σιδηρᾶς· τέλος ἦτον καλὰ ἐνδυμένοι, ἔπιναν ῥακὶ· δὲν ἀπέθνησκαν τῆς πίνας, ἐπειδὴ κατόπι των ἤρχοντο αἱ ἀποσκευαὶ μὲ ζωοτροφίας. Ἂν ἔμενεν ὀπίσω κανεὶς ἀπὸ ἀσθένειαν ἢ ἀδυναμίαν, οἱ ὁμογενεῖς τὸ ἔδιδαν κάποιαν παρηγορίαν καὶ ἴασιν κατὰ τὸ δυνατόν. Τὸ καλήτερον ἀπ' ὅλα, ἐκεῖ-

νο ὁπῦ τὺς ἐγέμιζε ζωῆς καὶ χαρᾶς, ἦτον νὰ βλέπωσι Φεύγοντας ἀπὸ τὴν ὀργήντων τὺς ἀσπόνδυς [ἐχθρὰς τῆς πατρίδος των. Τὸ στράτευμα τῦ Κυτούζοβ, ὅστις διὰ τὰ μεγάλα τυ κατορθώματα εἰς τὰ περίχωρα τῦ Σμολένσκυ, ἔλαβε τὸν τίτλον τῦ Γαληνοτάτυ Πρίγκηπος Σμολένσκυ, ἀφ' ᾧ αἰχμαλώτησεν ὑπὲρ τὰς 100 χιλιάδας Φραντζέζυς καὶ ἐσκότωσεν ὑπὲρ τὰς 25 (λέγω μόνον δια τὸ στράτευμα τῦ Κυτούζοβ) ἀφ' ᾧ ἐπῆρε πάμπολλα κανόνια καὶ ἄπειρα λάφυρα, ἦτον, ὅτε διέβη τὰ σύνορα τῆς Ρ'ωσσίας, τόσον φοβερὸν καὶ δυνατὸν ὅσον ἦτον τότε, ὅτε ὁ Ναπολέων εἰς τὺς πάμπυς τῦ Μάλοϊ-Ἰαροσλάβετζ τὸ εἶδε, τὸ ἐξεπλάγη καὶ ἀπηλπησμένος νὰ τὸ νικήσῃ, παρεδώθη εἰς αἰχροτάτην Φυγὴν.

Εὑρισκωνταί τινες, οἱ ὁποῖοι θέλυν ὅτι ὁ σΦοδρὸς καὶ ἀσυνήθισος χειμὼν τῶν 1812 ἐσάθη ἡ Σωτηρία τῆς Ρ'ωσσίας. Ἐγὼ συμΦωνῶ, ὅτι ὁ χειμὼν ἐβοήθησε τὺς Ρ'ώσσυς πολλά· ἀλλ' οἱ Φραντζέζοι, ἤ ὁ Ναπολέων, ὁ πανδαίμων καὶ ἀλάθασος ἐκεῖνος νὰς δὲν ἴξευρε τάχα ὅτι εἰς τὴν Ρ'ωσσίαν τὸν χειμῶνα πάμνει κρύον? Ἂν δὲν τὸ ἴξευρε..... Ὅμως ὅλη ἡ Ρ'ωσσία γινώσκει ὅτι τὸ Φθεινόπωρον τῦ ἀπερασμένυ χρόνυ ἦτον μαλακὸν καὶ ξηρὸν, τὸ δὲ κρύον μετριότατον. Ὅλον τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώμβριον ὁ Ναπολέων εἶχε καιρὸν ἢ νὰ δώσῃ μάχην ἢ νὰ τραβιχθῇ (*). Ἐπροτίμησε

(*) Ὅτι τὸ κρύον δὲν ἐσάθη ἡ πρώτη αἰτία τῦ διωγμῦ τῶν Φραντζέζων ἀπὸ τὴν Ρ'ωσσίαν καὶ ἀπολέθως τῦ ἀΦα-

τὸ δεύτερον. Δὲν τὸν μέμφομαι ὅτι ὑπεχώρησεν, ἐπειδὴ ἄλλοι μεγάλοι στρατηγοὶ ὑπεχώρησαν μὲ τιμὴν καὶ δόξαν.

γισμᾶ αὐτῶν, καὶ ὅτι ὁ χειμὼν ἄρχησε ἀργότερα ἀπὸ τὸ συνειθισμένον, ἂν τις δὲν πιστεύῃ εἰς τὰ λόγιάμα, ἂς πιστεύσῃ κἂν τὰ λόγια αὐτῶν τῶν Φραντ-ζέζων καὶ τᾶ Ἀρχηγᾶ των, ὅστις εἰς τὰς πολεμικὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔστελνεν εἰς τὸ Παρίσιον, πάντοτε ἐσημείωνε καὶ τὰ περὶ τᾶ καιρᾶ. Ἔχομεν ὀκτὼ, εἰς τὰς ὁποίας Φανερὰ καὶ ἐξάστρα σημειώνει τὰς μεταβολὰς τᾶ κρύα. ἀπὸ Αὐγουστον ἕως Δεκέμβριον κατὰ τὸ νέον ἔτος.

Εἰδησις 16. Βιάσμα 31 Αὐγούστ 1812 ν. ε. „Ὁ καιρὸς εἶναι ὡραιότατος, καὶ στοχάζονται ὅτι θέλει μείνει ἕως τὰς 10 Ὀκτωμ. λοιπὸν μᾶς μένουν ἀκόμι 40 ἡμέραι νὰ στρατεύωμεν."

Εἰδησις 22. Μόσχα 27 Σεπτεμ. „Ὁ καιρὸς εἶναι χεδὸν τοιοῦτος, ὁποῖος εἶναι εἰς Παρίσιον πρὸς τὸ τέλος τᾶ Ὀκτωμβρίου· ἀρχινᾷ νὰ βρέχῃ, καὶ δύο Φοραῖς ἐφάνη πάχνη. Οἱ ἐγκάτοικοι λέγουσιν ὅτι ὁ ποταμὸς Μοσκοβᾶς καὶ τὰ ἄλλα ποτάμια παγώνουν πρὶν τὰς 15 Νοεμβρίου."

Εἰδησις 24. Μόσχα 14 Ὀκτωμ. „Ὁ καιρὸς ὅλον εἶναι ὡραῖος, Χθὲς πρώτην Φορὰν ἔπεσε χιόνι. Μετὰ 20 ἡμέρας πρέπει νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὰ χειμάδια."

Εἰδησις 25. Νοΐλσκοε (ἄγνωστος τόπος) 20 Ὀκτωμ. „Ὁ καιρὸς εἶναι τῶρα ἐδῶ τόσον εὔμορφος, καθὼς εἰς τὴν Φραγκίαν τὸν Ὀκτώμβριον μῆνα· ἴσως εἶναι καὶ ζεστότερος. Ὅμως τὸ κρύον θέλει ἀρχήσει τὸν Νοέμβριον. Ὅλα

καὶ μία συνετὴ ὑποχώρησις νομίζεται ἔργον ἔνδοξον καὶ ἐπαινετὸν· ἀλλὰ τὸν μέμφομαι, ὅτι ὑπεχώρησεν ἄτακτα, ὄχι μᾶς δείχνουσιν ὅτι πρέπει νὰ συλλογιζόμεθα διὰ τὰ χειμάδια, τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα μάλιστα διὰ τὸ ἱππικόν." (Α'κέις? "Οταν οἱ Φραντζέζοι ἄφησαν τὰν Μόχαν ἦτον ζεσότερος ὁ καιρὸς παρὰ εἰς τὴν Φράντζαν. λοιπὸν δὲν τὲς ἐβιάσε τὸ κρύον νὰ τὴν ἀφήσωσι).

"Ειδησις 26. Πολύχνιον Μπορόβσκ 23 Ο'κτωμ. „Ο' Ἰμπεράτωρ ἔχει σκοπὸν τὰς 24 νὰ ὑπάγῃ πρὸν τὸν Δβινᾶν ποταμὸν καὶ νὰ σαθῇ εἰς τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον θελ' εἶναι 80 μίλια κοντήτερα τῆς Πετρσπόλεως καὶ Βίλνας. Η' ὠφέλεια, ἤτις θέλει προέλθη ἀπὸ τὸ κίνημα τοῦτο, θέλει εἶναι διπλὴ. τὰ λάφυρα καὶ αἱ βοήθειαι θέλει εἶναι 20 μίλια κοντήτερα ἀπ' ὅτι εἶναι τῶρα. Ο'ι ἐγκάτοικοι ἐτῆς Ρ'ωσσίας δὲν ἐνθυμοῦνται τόσον ἔυμορφον καιρὸν (τοῦτο εἶναι ἀληθέσατον) καθὼς ἀπολαθᾷ τῶρα ἐπ' εἴκοσι ἡμέρας. Ο' ἥλιος καὶ αἱ ἡμέραι εἶναι τόσον ὡραῖαι καθῶς εἰς τὸ Φοντενεμπλο τὴν ἡμέραν ὅτε οἱ ἀεροναύται σηκόνονται."

"Ειδησις 27. Βερεϊὰ 27 Οκτωμ. „Ο' καιρὸς εἶναι λαμπρότατος, οἱ δρόμοι ἐξαίρετοι. Τὸ Φθεινόπωρον τελειώνει. Ο καιρὸς ἔτος θέλει βασάξει ἀπόμη ὀκτὼ ἡμέρας, καὶ ἕως τοῦτον τὸν καιρὸν θέλει ἔμβομεν εἰς τὰς νέας μας κατοικείας."

"Ειδησις 28. Σμολένσκον 11 Νοεμβ. „"Εως τας 6 ὁ καιρὸς ἦτον ἐξαίρετος, ἀλλὰ τας 7 ἄρχησεν ὁ χειμὼν, καὶ ἡ γῆ

ὡς ἥρως καὶ Αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ὡς ἀρχηγὸς λησαρχικὸς καὶ κακοσυντάκτα ὄχλε· τὸν μέμφομαι ὅτι ἔβλεπε μὲ ἀσπλαγ-

---

ἐσκεπάθη ἀπὸ χιόνια. Ἀπὸ τας 6 ὁπὸ ἀρχησεν ὁ καιρὸς, ἡμεῖς ἐχάσαμεν 3 χιλ. ἄλογα καὶ 10 μεγάλα ἀμάξια ἐτζακίσαμεν."

Εἰδησις 29. Μολοδετζνο 3 Δεκεμ. "Ἕως τας 6 Νοεμβρίε ὁ καιρὸς ἦτον ἐξαίρετος καὶ τὸ κίνημα τὸ στρατεύματος ἐγίνετο πολλὰ ἐυκολα. Τὸ κρύον ἄρχησε τας 7. Ἀπὸ τὸτον τὸν καιρὸν ἡμεῖς ἐχάναμεν κάθε νύκτα καμποσας ἑκατοστάδας ἀλόγων (περὶ ἀνθρώπων ἀδεὶς λόγος). Τὸ κρύον ἀπὸ τὰς 14, 15 καὶ 16 ἤυξησεν ἕως τὸν 16 καὶ 18 βαθμὸν. Τὸ στράτευμα, τὸ ὁποῖον ἕως τας 6 ἦτον τόσον ὡραῖον, τόσον λαμπρὸν, τὰς 14 ἄλλαξεν εἶδος, ἔμεινε δίχως ἄλογα, δίχως ἀρτηλεριαν, δίχως ἀμαξια."

Λοιπὸν συμπεραίνεται ἐκ τὸτε ὅτι ὁ Ναποτεὼν ἴξευρε ὅτι ἕως τας 10 Οκτωμ. ὁ καιρὸς θέλει εἶναι καλὸς· ἡ καλοκαίρια μάλισα ἠκολούθησεν ἕως τας 14 Νοεμ. κατὰ τὸ νέον ἔτος, καὶ ὅμως ἡμεῖς ἰξεύρομεν ὅτι τὰς 12, τὰς 22, τὰς 26 Ὀκτωμβρίε καὶ τας 4 Νοεμ. (κατὰ τὸ παλαιὸν ἔτος) ἐδούθησαν ἐκεῖναι αἱ Φοβεραὶ μάχαι, αἵτινες κατήντησαν τὰς μεγαλας δυνάμεις τὸ ἐχθρὸ εἰς τὸ τέταρτον μέρος. Ὅμως ἂν καὶ ἄρχησεν ὁ χειμὼν τὰ ἥμισυ τὸ Νοεμβ. δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἦτον τόσον σφοδρὸς, καθὼς θέλει νὰ τὸν παρασήσῃ ὁ Ναπολέων, ἐπειδὴ τας

χνίαν μυριάδας ἀνθρώπων ἀπολλυμένων, καὶ ἄλλο δὲν τὸν ἔμελλε, παρὰ νὰ λυτρώσῃ τὴν ζωήντε. Ὄχι· οἱ Ἀλέξανδροι, οἱ Καισαρες, οἱ Φριδέρικοι δὲν ἦσαν τοιοῦτοι· ἦσαν σκληροὶ, ὅμως ἐλυπῶντο καὶ τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα. Ὁ Ξενοφὼν μὲ 10 χιλιάδας Ἑλλήνων δὲν ἔφυγεν ἕτως ἀπὸ τὴν Περσίαν· ἀλλ' ἀφοῦ ἐνίκησε τὰς Πέρσας τόσαις, ὅσαις ἠθέλησε Φοραῖς, ἀφοῦ ἀπέρασε ἐνὰ, ποταμὸς, ἔθνη βάρβαρα

---

25 τοῦ αυτοῦ ἡ Μπερέζινα δὲν ἦτον ακόμη καλὰ παγωμένη.

Σημείωσον πρὸς τούτοις ὅτι κατὰ τὴν 27 εἴδησιν οἱ ταλαίπωροι Φραντζέζοι ἔμελλε νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ χειμάδια (quartiers d'Hiver) μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, δηλαδὴ τὰς 5 ἢ 6 Νοεμβρίε διὰ νὰ εἶναι ἥσυχοι καὶ ζεσοὶ· καὶ βέβαια ἤθελε γίνει τοῦτο ἂν τὰς ἄφηναν οἱ Ῥῶσσοι. Ὅμως ἡμεῖς βλέπομεν ὅτι οἱ Φραντζέζοι ἔτε τὰς ἀρχὰς, ἔτε τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίε δὲν ἐμβαίνεν εἰς τὰ ὑποχεθέντα χειμάδια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπινοῦντο μὲ τόσην ἡσυχίαν καὶ ἀμεριμνίαν. Τί λέγω? ἦλθε καὶ ὁ Δενέμβριος καὶ αὐτοὶ ὅλον ὑπάγεν ἐμπρὸς! Ὄχι μόνον ἄφησαν τὴν Ῥωσσίαν, ἀλλ' ἀφήνεν καὶ τὴν Πρεσίαν. Στράτευμα τροπαιοῦχον καὶ νικηφόρον ἄλλο δὲν μένει παρὰ νὰ τρέχῃ εἰς τὰ ὀπίσω?

Ὕστερα ἀπὸ τόσον ἀξιοπίστε μαρτυρίας, ὅστις σοχάζεται ὅτι μόνον τὸ ηρύον ἐχάλασε τὸ Φραντζέζικον στράτευμα καὶ τὸ ἐξολώθρευσεν εἶναι, Γαλλομανὴς ἢ ἠλίθιος.

καὶ ἐχθρικὰ μὲ πόνες μεγάλες, τέως ἔφερε σῶον τὸ στρατευμάτε εἰς τὰ παραθαλάσσια τᾶ Εὐξείνε πόντε, καὶ διὰ τᾶτε ἔμεινεν ἀθάνατος.

Ἐβοήθησεν ὁ χειμὼν τὲς Ῥώσσες, ναὶ, ἀλλ' ἂν ὁ Ναπολέων ἦτον νικητὴς, ἄν, ὡς ἔγραφε, τὸ Φοβερὸν Ῥωσσικὸν πεζικὸν τὸ ἐξάλειψεν ἀπό τὴν γὴν, αὐτὸς ἠμπορᾶσε καὶ εἰς τὸ μέσον τᾶ χειμῶνος νὰ ἔυρῃ ὀσπήτια καὶ τροφὰς· ἡ Ῥωσσία εἶναι μεγάλη· τὸν ἐχωρᾶσε καὶ αὐτὸν καὶ τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα· ὅμως ἀγκαλὰ ὁ σκοπὸς τε καὶ ἡ ἐπιθυμία τε ἦτον νὰ ξεχειμάσῃ εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ὁ Κατέζοβ ἐσοχάζετο νά μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἐμφωλεύσῃ ἕως τὴν ἄνοιξιν. Ἀληθῶς δὲν ἐνικήθη ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν Ῥώσσων, ἐπειδὴ στρατεύματα εἶχε διπλάσια καὶ τριπλάσια· ἐνικήθη ἀπὸ τὴν σαθερότητα αὐτῶν, ἀπὸ τὴν Φρόνησιν καὶ σοφίαν τᾶ Κατέζοβ, ὅστις ἐμέτρησε καὶ τὸ πλῆθον τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν ποσότητα τῆς ζωοτροφίας, καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ διάστημα τᾶ τόπε, καὶ ἐκ τέτων ἐσυμπέρανεν, ὅτι ὁ Ναπολέων ἐπιάθη. Ἄν ἄλλοτε ἐλέγετο, ὅτι οἱ Ῥώσσοι πολεμᾶν μόσον μὲ τὴν ἀνδρείαν καὶ τόλμην, τέτην τὴν Φορὰν τὲς ὁδηγᾶσε βέβαια ἡ Φρόνησις καὶ ἡ σοφία. Τὸ ἀρισεῖον τῆς βελῆς καὶ γνώσεως περισσότερον ἐνήκει εἰς τὸν Κατέζοβ, πάρεξ εἰς τὸν Ναπολέονα, ὅστις ἀπέδειξε διὰ τῆς ἐκστρατείας τέτης ὅτι βοηθέμενος ἀπὸ θράσος, βίαν καὶ ὠμότητα κατώρθωσε μεγάλα πράγματα.

Ὡ'ς τόσον ἀπόμη ἡ Γαλλία σέφη τὸν ἥρωά της, ἀπόμη ὁι πόλαπες προτῶν βοῶντες, ὅτι ἄυτη ἡ ἐπρατεία εἶναι ἡ πομονὶς τῶν ἐπρατειῶν, καὶ ὅτι ἡ μεγαλειότης τε ἠθέλησε νὰ φέρει τὰ στρατεύματά τε, εἰς τὰς χειμερινὰς μονὰς, καὶ τὰ ἔφερεν. Ὅντως χειμερινὰς καὶ αἰωνίας μονὰς τῶν Φραντζέζων ἠμπορεῖ τις νὰ ὀνομάσῃ τὰς νιφοβόλας κάμπας, ὅιτινες ἐπτείνονται ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὀ'κᾶν ἕως τὸν Βίσολαν. Διὰ νὰ μὴν μολύνωσι τὸν ἀέρα, ἡ διοίκησις εἰς τρεῖς ἐπαρχίας, τῆς Μόχας, τε Βιτέψκε καὶ Μογιλέβ ἔκαυσε 253 χ'λιάδας σώματα νεκρὰ τῶν ἐχθρῶν. Ε'ις τὴν Βίλναν ἐπάνω εἰς δύο βέρσια ἐυρέθησαν 50 χιλιάδες. Ε'δὼ δὲν ὀνομάζομεν τὴν Καλέγαν, τὸ Σμολένσκον καὶ τὸ Μίνσκ, ὅπε ἐδώθησαν μεγάλαι μάχαι καὶ ἐπάγωσαν ἀρκετοὶ· δὲν ἐπαριθμοῦμεν καὶ ἐκείνες, ὅσες ἐρρίψαν εἰς τὰ ποτάμια ἢ ἔθαψαν εἰς τὴν γῆν. Ὡ'ς τόσον ὁ Μεγαλόψυχος Ναπολέων εἰς ἕνα Μπελετίνι παραπονεῖται ὅτι εἰς μίαν νύκτα ἔχασε 30 χιλιάδας ἄλογα. Περὶ τῶν ἀνθρώπων δὲν λέγει ἐδὲν, ἐπειδὴ εἶχε πολλὲς, καὶ πριχᾶ νὰ ἔμβῃ ἐκ τὴν Ρ'ωσσίαν ἔλεγεν ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἐξοδεύσῃ τὸν καθ' ἕκασον μῆνα 25 χιλιάδας ἀνθρώπες.

Τελειώνω τὴν ἱσορίαν τάτην μὲ τὰς ἀκόλαθας σημειώσεις, τὰς ὁποίας νομίζω ἀναγκαιοτάτας διὰ τὸν ἀναγνώσην:

α. Ὅτι αἱ μάχαι, ὅσας ἐδὼ ἀναφέρω, εἶναι αἱ κυριώταται καὶ μεγαλήτεραι· ἀλλ' ἂν ἤθελε τις νὰ τὰς περιγράψῃ καὶ ὅλας καὶ καταλεπτῶς, δὲν ἔφθαναν πολλοὶ τόμοι.

καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω ἄτε τὴν δύναμιν, ἄτε τὸν καιρὸν νὰ τὸ πάμω.

Ε. Ὅτι ὅστις ἀνέγνωσε τὰς εἰδήσεις τᾶ Παρισίᾳ θέλει ἔυρῃ πολλὰ διαφορετικὰς τάτας ἀπὸ ἐκείνας. Εἰς ἐκείνας πολλάκις θέλει ἔυρῃ ὅτι τὸ Ῥωσσικὸν πεζικὸν ἠφανίθη ὀλότελα, καὶ ὅτι ἔμειναν μόνον ὀλίγοι τινὲς κοζάκοι· ἀλλαχᾶ θέλει ἔυρῃ ὅτι δὲν ἰξέυρει τις τὶ ἔγινε τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα· ἀλλαχᾶ ὅτι οἱ Τατάροι (οἱ πισότατοι ὑπηκόοι τῆς Ῥωσσίας) ἔκαυσαν 5 χιλιάδας χωρία, μισῶντας τὲς Ῥώσσες· θέλει ἔυρει καὶ τᾶτο, ὅτι ἐπῆραν οἱ Γάλλοι τὴν Καλίγαν, ὅτι ἐνίκησαν εἰς τὸ Μάλοϊ-Ἰαροσλάβετζ· τέως ὅτι τὸ στράτευμα μενεῖται ἐλεύθερα πρὸς τὰ χειμάδια, ἤτοι χειμερινὰς μονὰς. κ. τ. λ. κ. τ. λ. Ὡς φαίνεται τὰ πεφωτισμένα ἔθνη, καθὼς καὶ τὰ ἀφώτισα, ἔχεν χρείαν ν' ἀπατῶνται.

Ἐν ᾧ τὸ Ῥωσσικὸν στράτευμα ἦτον νὰ ἔμβῃ εἰς τὰ χώματα τῆς Σαξονίας, ὁ τροπαιῦχος Κατάζοβ, ὁ μόνος ὅστις εἶδε τὸν Ναπολέονα φεύγοντα καὶ τὸν ἐδείωχνεν ὑπὲρ τὰ 1000 βέρσια, εἰς θλίψεν ἀπαρηγόρητον τῶν Ῥώσσων, καὶ μεγάλε μέρες τῆς Εὐρώπης, ἐτελείωσε τὸ λαμπρὸν στάδιον τῆς ζωῆς τε εἰς τὴν πόλιν Μπάστζεν τῆς Σιλεζίας τὰς 18 Ἀπριλλίε. Τὸ σῶματε ἐφέρθη εἰς Πετρόπολιν τὰς 11 Ἰανίε· οἱ πολῖται ἐξέζευξαν τ' ἄλογα καὶ τὸ ἐτραβῦσαν αὐτοπροαιρέτως. Καθεῖς εἶχε διὰ τιμὴν τε νὰ τραβίξῃ τὴν ἅμαξαν, μὲ τὸ σῶμα τᾶ ἐλευθερωτᾶ τῆς πατρίδος καὶ τᾶ νικητᾶ τῶν

ἀνικήτων. Οἱ ὕστεροι δύο χρόνοι τῆς ζωῆς τε ἦσαν ἀδιάκοποι θρίαμβοι· θριαμβευτικὴ ἐστάθη καὶ ἡ ταφή τε· αὐτὸς ἐκείτετο περικυπλώμενος ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν σημαίων, τὰς ὁποίας ἐπῆρεν ἀπὸ τὰς ἐχθρός.

Ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τε ἡ Ῥωσσία εἰς 4 μῆνας ἐκατάπιε 500 χιλιάδας Φραντζέζες, καὶ ἤθελε καταπίει καὶ αὐτὸν τὸν Ναπολέονα, ἂν δὲν ἐμπόδιζε τὸ Ἄσρο - Σαξονικὸν σράτευμα, ὅμως βέβαια ἐκατάπιε τὴν δόξαντε.

ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

δημοσίως

ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1812 ἔτος.

I.

Ἐπιστολὴ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Αὐτῆς Μεγαλειότητος πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν Βασιλέων καὶ τῆς συνελεύσεως τῶν Μινίστρων, Ἀρχιστράτηγον Κόμητα Νικόλαον Ἰωαννήδην Σαλτικὸβ, ἀπὸ τὰς 13 Ἰουνίου 1812.

Κόμη Νικόλαε Ἰωαννήδη! Τὰ Φραντζέζικα στρατεύματα ἐμβῆκαν εἰς τὰ σύνορα τῶς Αὐτοκρατορείας Ἡμῶν. Δολερὰ καταδρομὴ ἐκάθη τὸ βραβεῖον τῆς καθερῆς διατηρήσεως τῆς συμμαχίας. Διὰ νὰ Φυλάξω τὴν εἰρήνην Ἐγὼ μετεχειρίσθην ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἦσαν σύμφωνα μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ θρόνου, καὶ μὲ τὸ ὄφελος τοῦ Λαοῦ Μου. Ὅλαι μου αἱ παχήσεις ἐκάθησαν ματαίαι. Ὁ Ἰμπεράτωρ Ναπολέων ἔβαλε καθερὰ εἰς τὸν νοῦτου ν' ἀΦανήσῃ τὴν Ρωσσίαν. Τὰ μετριότερα προβλήματα ἔμειναν δίχως ἀπόκρισιν. Ἡ αὐΦνήδιος ἐΦορμὴ ἐΦανέρωσε καθαρὰ τὸ ψεῦδος τῶν περὶ εἰρήνης ὑποχέσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐ πρὸ πολλοῦ Μᾶς ἐβεβαίωνε.

Διὰ τᾶτο δὲν Μοι μνέσκει ἄλλο, παρὰ νὰ ἄρω τὰ ὅπλα καὶ νὰ μεταχειριθῶ ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἡ Πρόνοια Μοι ἔδωκε διὰ νὰ ἀποκράσω τὴν δύναμιν μὲ δύναμιν. Ἐλπίζω εἰς τὸν ζῆλον τᾶ λαᾶ Μ8 καὶ εἰς τὴν Ἀνδρείαν τῶν στρατευμάτων Μ8. Φοβεριζόμενοι εἰς τὰς κόλπας τῶν ὁσπητίων των, αὐτοὶ θέλει τὰ ὑπερασπίζονται μὲ τὴν συνειθισμένην αὐτῶν σαθερότητα καὶ ἀνδρείαν. Ἡ θεία Πρόνοια θέλει ἐυλογίσῃ τὸ δίκαιον. Ἡ ὑπεράσπισις τῆς πατρίδος, ἡ διατήρησις τῆς ἀυτονομίας καὶ τιμῆς τᾶ ἔθνες, μὲ ἐβίασε νὰ ἑτοιμασθῶ εἰς μάχην. Δὲν θέλει βάλλω κατὰ τὰ ὅπλα, ἕως ὃ νὰ μὴν μείνῃ ἐδὲ εἷς στρατιώτης ἐχθρὸς εἰς τὸ βασίλειον Μ8. Μένω ἕυνες σοι

Τὸ πρωτότυπον ὑπεγράφθη ὕτως:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

II.

Ἔγγραφος προσαγὴ τῆς Αὐτᾶ Μεγαλειότητος δωθεῖσα ἐν Βίλνᾳ εἰς τὰ στρατεύματα Ἰσνίς 13.

Πρὸ πολλᾶ Ἡμεῖς παρετηρήσαμεν νὰ ἐχθρικὰ Φερσίματα κατὰ τῆς Ρωσσίας τᾶ Ἰμπεράτορος τῶν Φραντζεζων, ὅμως μὲ τρόπας εἰρηνικὰς καὶ ἡμέρας ἐλπίζαμεν νὰ τὰ ἐν-

κλίνωμεν. Τέλος, βλέποντες τὴν ἀδιάκοπον ἀναφύτρωσιν Φανερῶν ὕβρεων, Ἡμεῖς ἐυρέθημεν βιασμένοι, πάν καὶ ἐπιθυμήσαμεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν εἰρήνην, νὰ ὁπλισθῶμεν καὶ νὰ συνάξωμεν τὰ στρατεύματά μας Ἀλλὰ καὶ τότε, ἐλπίζοντες τὴν εἰρήνην, ἐμείναμεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Αὐτοκρατορίας Ἡμῶν, δίχως ν' ἀρχήσωμεν πόλεμον, ἀλλ' ἕτοιμοι εἰς ὑπεράσπισιν. Ὅλα τᾶτα τὰ πραεῖα καὶ εἰρηνικὰ μέσα δὲν ἐσάθησαν δυνατὰ νὰ διαφυλάξωσι τὴν ἡσυχίαν. Ὁ Ἰμπεράτωρ τῶν Φραντζέζων ἄρχησε πρῶτος τὸν πόλεμον, ῥιπτόμενος κατὰ τῶν στρατευμάτων Μας εἰς Κόβνον. Βλέπωντες λοιπὸν ὅτι αὐτὸς κατ' ἐδένα τρόπον δὲν κλίνει εἰς εἰρήνην, δὲν Μᾶς ἀπομένει ἄλλο, παρὰ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν εἰς βοήθειαν τὸν Προσάτην καὶ Μάρτυρα τῆς δικαιοσύνης, τὸν παντοδύναμον Θεὸν, καὶ νὰ σήσωμεν τὰς δυνάμεις Ἡμῶν κατὰ τῶν τᾶ ἐχθρᾶ. Δὲν πάμνει χρεία νὰ ἀναθυμῶ εἰς τὰς στρατάρχας καὶ στρατιῶτας τὸ χρέος των καὶ τὴν ἀνδρείαν. Εἰς αὐτὰς ἔπαλαι τρέχει τὸ ἔνδοξον διὰ τὰς νίκας τᾶ αἷμα τῶν Σλάβων. Στρατιῶται! Ἐσεῖς ὑπερμαχεῖτε τῆς πίσεως, τῆς πατρίδος, τῆς ἐλευθερίας! Ἐγὼ εἶμαι ἐν μέσῳ σας. Ὁ Θεὸς εἶναι κατ' ἐκείνᾶ, ὅστις ἀρχινᾷ.

III.

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΗΜΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΙΜΠΕΡΑΤΩΡ καὶ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΡΩΣΣΙΩΝ.

καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπὰ.

Ὁ ἐχθρὸς ἐμβῆκεν εἰς τὰ ὅριά Μας καὶ ἐξακολουθᾷ νὰ φέρῃ τὰ ὅπλατα εἰς τὰ ἔσω τῆς Ῥωσσίας, ἐλπίζων μὲ τὴν βίαν καὶ μὲ τὰ σκάνδαλα νὰ σαλεύσῃ τὴν ἡσυχίαν τότε τῶ μεγάλα κράτος. Ἔβαλε κατὰ νῶν δόλιον σοχασμὸν ἐκ θεμελίων ν' ἀνατρέψῃ τὴν δόξαν αὐτῶ καὶ εὐημερίαν. Μὲ πονηρίαν εἰς τὴν καρδίαν, μὲ πλάνην εἰς τὰ χείλη Φέρει αὐτῷ αἰωνίας ἀλύσεις καὶ δεσμά. Ἡμεῖς, προσκαλέσαντες τὴν βοήθειαν τῶ Θεῶ, σήνομεν κατ' αὐτῶ τὰ στρατεύματά Μας, τὰ ὁποῖα καλὸν ἀπὸ ἀνδρείαν νὰ τὸν κατατρωπωσι, νὰ τὸν καταπατήσωσι, καὶ νὰ ἐξαλείψωσιν ὅ,τι μείνῃ, ἀπὸ προσώπω τῆς γῆς. Ἡμεῖς ἔχομεν σερεὰν τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν δύναμιν αὐτῶν· ὅμως δὲν ἐμπορῶμεν καὶ δὲν πρέπει νὰ κρύψωμεν ἀπὸ τὰς πιστὰς Ἡμῶν ὑπηκόους, ὅτι τὰ παρ' αὐτῶ συναθροισθέντα

ἑτερογενῆ στρατεύματα εἶναι πολυάριθμα, καὶ ὅτι ἡ τόλμη τε ἀπαιτεῖ ἄϋπνον Φυλακήν. Ὅθεν, μ' ὅλην τὴν ἐλπίδα ἣν ἔχομεν εἰς τὸν στρατὸν Μας, νομίζομεν ἀναγκαιότατον νὰ συναίξωμεν εἰς τὰ ἔσω τᾶ βασιλείᾳ νέας δυνάμεις, ἵνα χηματίζωσιν, εἰς νέαν Φρίκην τᾶ ἐχθρᾶ, δεύτερον στήριγμα· ἐνισχυρίζον τὸ πρῶτον, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὅικων, τῶν γυναικῶν, τῶν παιδίων τᾶ καθ' ἑνὸς καὶ πάντων.

Ἡμεῖς ἤδη ἐκεκράξαμεν πρὸς τὴν πρωτόθρονον Ἡμῶν Πόλιν Μόσχαν, καὶ τῶρα Φωνᾶμεν εἰς ὅλας τὰς ὑπηκόας Ἡμῶν, εἰς ὅλας τὰς κατασάσεις καὶ τάγματα ἱερατικὰ καὶ κοσμικὰ, προσκαλᾶντες αὐτὰς ὁμοψύχως μὲ Ἡμᾶς καὶ παγκοινὶ νὰ συνεργῶσι κατὰ τῶν τολμημάτων καὶ διανοημάτων τᾶ πολέμιε. Ἂς ἐυρίσκῃ αὐτὸς εἰς κάθε τε πάτημα τὰς πιστὰς υἱὰς τῆς Ῥωσσίας, ἵνα τὸν κτυπῶσι μὲ ὅλας των τὰς δυνάμεις καὶ μὲ ὅλα τὰ μέσα, δίχως ν' ἀπέωσι τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην αὐτᾶ. Ἂς ἀπαντᾷ τὸν Ποζάρσκην εἰς κάθε Εὐγενῆ, τὸν Πάλιτζην εἰς κάθε ἱερωμένον, τὸν Μίνην εἰς κάθε πολίτην (*). Εὐγενεῖς! εἰς ὅλας τὰς καιρὰς ἦσ-

---

(*) Σωσὰ πρό διακοσίων ἐτῶν οἱ Λέχοι ἐκυρίευαν τὴν Μόσχαν καὶ χεδὸν τὸ βασίλειον ὅλον. Ἡ ἀνδρεία καὶ Φρόνησις τᾶ Κνιάζε Ποζάρσκη, αἱ πατριαὶ συμβολαὶ, νεθεσία καὶ παρορμήσεις τᾶ ὁσίε πατρὸς Ἀβραάμ Πάλιτζιν, κελαριε τῆς Λαύρας τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ ζῆλος καὶ ἡ

θαι σεῖς οἱ σωτῆρες τῆς πατρίδος. Ἁγιωτάτη Σύνοδος καὶ ἱερατεῖον! Σεῖς μὲ τὰς θερμάς σας προσευχὰς ἐκκλέσατε τὴν Χάριν τὲ Ὑψίσου εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Ῥωσσίας. Ῥῶσσοι, ἀνδρεῖοι ἀπόγονοι τῶν ἀνδρείων Σλάβων! σεῖς πολλάκις συνετρίψατε τὲ ὀδόντας τῶν καθ' ὑμῶν ὁρμησάντων λεόντων καὶ τίγρων. Ἑνωθῆτε ὅλοι μὲ τὸν σαυρὸν εἰς τὴν καρδίαν, μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας. Καμμία δύναμις ἀνθρώπε δὲν θέλει καταδαμάσει σας.

Διὰ νὰ χηματηθῶσι κατ' ἀρχὰς αἱ διορισμέναι δυνάμεις, δίδεται ἄδεια εἰς τὲς Εὐγενεῖς ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν νὰ συναθροίζωσι τὲς ἄνδρας, ὅσες σήσωσιν εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος, ἐκλέγοντες ἀπὸ τὸ μεταξύ των ἀρχηγὸν, καὶ δίδοντες περὶ τὲ ἀριθμὲ των εἴδησιν εἰς τὴς Μόσχαν, ὅπε θέλει ἐκλεχθῆ ὁ πρῶτος ἐπὶ πάντας ἡγεμών.

Ἐδώθη ἐν τῷ στρατοπέδῳ πλησίον τὲ Πολότζκ 1812 Γεννάρε 6.

προθυμία τὲ Κοσμᾶ Μίνην κρεωπόλε τῆς Κάτω - Νοβογοροδίας, ἐσάθησαν ὄργανα ἐνεργὰ, δι' ἓ ἡ Ῥωσσία ἀπέσεισε τὸν ζυγὸν τῶν Λέχων, τὲς ἐνίκησε, καὶ ἐπατὸν χρόνες μετέπειτα ἄρχησε νὰ τὲς δίδη τὸν νόμον

Ι Γ.

Δημοσίευσις

Δι' ὑψηλῆς προσαγῆς.

Μὲ ἄπραν λύπην καὶ θλίψιν καρδίας παντὸς πατριώτου, δημοσιεύεται διὰ τοῦ παρόντος, ὅτι ὁ ἐχθρὸς τὰς 3 Σεπτεμβρίου ἐμβῆκεν εἰς τὴν Μόχαν. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἂς μὴν ἀθημονήσῃ τὸ μέγα ἔθνος τῶν Ῥώσσων, μᾶλλον δὲ καθεῖς ἂς ὁρκισθῇ ν' ἀνάψῃ μὲ νέαν φλόγα ἀνδρείας, καὶ σταθερότητος, ἀδιαλείπτως ἐλπίζων, ὅτι τὰ καλὰ, ὅσα οἱ ἐχθροὶ μᾶς ἐπιφέρουν, θέλει τραπῶσιν ἐπὶ τὰς κεφαλάς των. Δὲν ἐκυρίευσεν ὁ ἐχθρὸς τὴν Μόχαν κατατροπώσας ἢ ἐξηθενήσας τὰ στρατεύματά μας, ἀλλ' ὁ Ἀρχιστράτηγος ἡμῶν συμβουλευθεὶς μὲ τοὺς πρωτίστας ἡγεμόνας, ἔκρινεν ἔυλογον νὰ δώσῃ τόπον τῆς ἀνάγκης πρὸς καιρὸν, ὅπως μεταβάλλῃ μὲ βεβαιτέρους καὶ καλλιτέρους τρόπους τὸν βραχὺν θρίαμβον τοῦ ἐχθροῦ εἰς ἄφευκτον ὄλεθρον. Ὅσον καὶ ἂν εἶναι πικρὸν διὰ κάθε Ῥῶσσον ν' ἀκούσῃ ὅτι ἡ πρώτη βασιλεύουσα πόλις περιέχει τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος· ὅμως αὐτὴ τοὺς περιέχει χωρὶς ἔρημη, γυμνὴ ἀπὸ τὰ πλοῦτης καὶ ἀπὸ τοὺς ἐγκατοίκους. Ὁ ὑπερήφανος πορθητὴς ἤλπιζεν ἀφ' οὗ ἔμβῃ εἰς αὐτὴν νὰ γίνῃ κύριος τῆς Ῥωσσίας καὶ νὰ ὑπαγορεύσῃ τὰ ἄρθρα τῆς εἰρήνης, καθὼς αὐτὸς ἤθελε· ἀλλὰ θέλει γελασθῇ εἰς τὰς ἐλπίδας του, καὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν δὲν θέλει

ξυρη μέσα, ὄχι νὰ δεσπόζη, ἀλλ' ἔτε νὰ ὑπάρχη. Τὰ ὥραν τὴν ὥραν περισσότερον συναθροιζόμενα γύρω τῆς Μόχας ςρατεύματάμας δὲν θέλει παύειν νὰ τῷ Φράττρσι ὅλας τὰς δρόμας καὶ νὰ καταπόπτωσι τὰ τάγματα, τὰ ὁποία καθημερινῶς ςέλνονται ἀπ' ἀυτὸν διὰ νὰ μαζόνωσι τροφὰς, ἕως ἂν ἀυτὸς νὰ εἰδῆ ὅτι ὁ ςοχασμὸς τε νὰ ἐκπλήξη τὰ πνεύματα ἐμβαίνωντας εἰς τὴν Μόχαν, ἦτον μάταιος, καὶ ὅτι θέλ' εἶναι διαςμένος γ' ἀνοίξη δρόμον ἀπὸ ἀυτὴν μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας.

Η' κατάςασις τε εἶναι ἡ ἀπόλαθη! ἀυτὸς ἐμβῆκεν εἰς τὸν τόπον μας μὲ τριακόσιας χιλιάδας ςρατιωτῶν (*) τῶν ὁποίων τὸ περισσότερον μέρος εἶναι ἀπὸ διάφορα ἔθνη, τὰ ὁποῖα τὸν θελεύειν καὶ τε ὑπακόσιν ὄχι ἀπὸ προθυμίαν, ὄχι διὰ ὑπέρασπισιν τῶν πατρίδων των, ἀλλ' ἀπὸ ἀιχρὰν δηλείαν καὶ Φόβον. Τὸ ἥμισυ τέτε τε ἑτερογενὲς ςρατεύματος ἠΦανίθη μέρος ἀπὸ τὰ ἀνδρεῖα μας ςρατεύματα, μέρος ἀπὸ ἀθενείας,

---

(*) Ε'ννοεῖται τὸ ςράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐκινεῖτο πρὸς τὴν Μόχαν, ἐκτὸς τε Ο'υδινὸ, τε Μαγδαλάλδ, τῶν Α'υςριακῶν, καὶ τε μετέπειτα ἐμβάντος Βικτόρος καὶ ἄλλων. Ὅμως ἴσως τότε δὲν ἔξευρεν ἡ διοίκησις καθολικὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν, ὅθεν καλήτερα τῆς ἐΦάνη νὰ εἰπῆ τι μέτριον. Ἴσως δὲ καὶ διὰ πολιτικὸν τὸν ἔκρυψε διὰ νὰ μὴ Φοβήση τὰ πνεύματα καὶ νὰ τὰ ῥίψη εἰς ἀπελπησίαν.

πίναν καὶ Φυγήν. Μὲ τὸ ἐπίλοιπον ἦλθεν εἰς τὴν Μόχαν, Α'υτη ἡ τολμηρὰ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐθάδης ὁρμὴ αὐτῆ εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Ρ'ωσσίας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν παλαιὰν μητρόπολιν, καλαπεύει τὴν Φιλοτιμίαν τε καὶ τῷ δίδει πρόφασιν νὰ ματαιοφρονῆ καὶ νὰ ἐπαίρεται. Α'λλὰ τὸ τέλος σεφανόνει τὸ ἔργον. Δὲν ἐμβῆκεν εἰς τόπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἕνα τολμηρὸν πάτημα γεμίζει ἔκπληξιν καὶ Φόβον τὰ πνεύματα καὶ ῥίπτει ἐμπρὸς τῶν ποδῶν τε καὶ τὸ στράτευμα καὶ τὸ ἔθνος. Η' Ρ'ωσσία δὲν εἶναι συνειθισμένη νὰ ὑποτάττηται, δὲν ὑποφέρει ὑποδέλωσιν, δὲν θέλει προδώσει τὲς νόμες, τὴν πίσιν, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ὑπάρχοντα της. Μὲ τὴν ὕστερην σαλαγματίαν τῆ ἅιματος τῆς καρδίας της θέλει τὰ ὑπερασπίζεται. Η' πάγκοινη προθυμία ἥτις Φαίνεται εἰς ὅλα τὰ μέρη καὶ ὁ ζῆλος, μὲ τὸν ὁποῖον θελληματικῶς ἐμβαίνεσιν εἰς τὰς συναθροιζομένας νέας κατὰ τῆ ἐχθρῆ ἑταιρείας, μαρτυρῆσι καθαρῶς, πόσον ἡ πατρίς μας εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἀσάλευτος, πεφραγμένη ἀπὸ τὴν σαθερὰν καρδίαν τῶν πισῶν υἱῶντης. λοιπὸν κανεῖς ἀς μὴν ἀθυμῆ· καὶ τὶς θέλει ἀθυμήσει τότε, ὅταν ὅλαι αἱ κατασάσεις τῆ βασιλείε πνέεν ἀνδρείαν καὶ σαθερότητα? ὅταν ὁ ἐχθρὸς μὲ τὰ ἀπομεινάρια τῶν στρατευμάτων τε, τὰ ὁποῖα ὥραν τὴν ὥραν ἀφανίζονται, μακρὰν ἀπὸ τὸν τόπον τε, εὑρίσκεται ἐν μέσῳ πολυαριθμε ἐθνες, περικυκλωμένος ἀπὸ τὰ στρατεύματά μας, ἀπὸ τὰ 'ποῖα τὸ ἕν στέκει ἐναντίον τε, τὰ δὲ ἄλλα τρία παχίζεν νὰ

τῦ κόψωσι τὸν δρόμον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσωσι νὰ λαμβάνῃ νέας δυνάμεις? Ὅτε ἡ Ἱσπανία ἐ μόνον ἀπέσεισε τὸν ζυγόν τε, ἀλλὰ τὸν Φοβερίζῃ νὰ πατήσῃ τὰ χώματά τε? Ὅτε τὸ μεγαλήτερον μέρος τῆς παρ' ἀυτῦ λεηλατισμένης καὶ ἐξηθενημένης Εὐρώπης, δελεῦον ἀυτὸν ἀκεσίως, κυττάζει καὶ προσδοκεῖ τὴν σιγμὴν τῦ νὰ Φύγῃ ἀπὸ τὴν βαρεῖαν καὶ ἀνυποφήρητον ἀυτῦ ἐξεσίαν? Ὅτε ἡ ἰδία γῆ ἀυτῦ δὲν βλέπει τέλος τῶν κακῶν καὶ τῦ χυνομένε παρ' ἀυτῆς ἰδίε καὶ ξένε ἅιματος διὰ τὴν ἐκείνε Φιλαρχίαν? Εἰς τέτην τῆν θλιβερὰν κατάσασιν ὅλε τὰ ἀνθρωπίνε γένες δὲν θέλει εἶναι ἔνδοξος ἐκεῖνος ὁ λαός, ὅστις ἀΦ' ἧ ὑπομείνει ὅλες τὰς ἀΦυχισμὸς, τέλος διὰ τῆς καρτερίας τε καὶ ἀνδρείας, ὄχι μόνον ἑαυτῷ θέλει ἀποκτήσει μόνιμον καὶ ἀδιάκοπον ἡσυχίαν, ἀλλὰ θέλει χαρίσει ἀυτὴν καὶ εἰς τὰ ἄλλα βασίλεια, ὡς καὶ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πολεμῶν μὲ ἰαυτὴν ὄχι θελημάτικῶς? Εἶναι ἴδιον καὶ ἀρεσὸν εἰς ἕν ἀγαθὸν ἔθνος νὰ ἀνταποδίδῃ καλὸν ἀντὶ κακῦ.

Παντοδύναμε Θεὲ! Βλέψον ἐλέῳ ὄμματι εἰς τὴν ἱκετεύουσάν Σε γονυκλιτῶς Ἐκκλησίαν τῆς Ῥωσσίας! Χάρισον τῷ ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ ὑπερμαχόντι ἀυτῆς λαῷ Σε σαθερότητα καὶ καρτερίαν, δι' ὧν ἀς θριαμβεύσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τε, ἀς κατατροπώσῃ ἀυτὸς, καὶ σώζων ἑαυτὸν, σώσει τὴν ἐλευθερίαν τῶν Βασιλειῶν καὶ Βασιλέων.

V.

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ καὶ τὰ λοιπὰ.

Γῆναι γνωσὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον μὲ ποῖον τρόπον ὁ ἐχθρὸς εἰσῆλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Αὐτοκρατορίας Ἡμῶν. Οὐδὲ τὰ μέτρα, ὅσα μετεχειρίσθημεν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωμεν ἀκριβῶς τὰς συνθήκας τῆς μετ' αὐτὸ εἰρήνης, ἐδε ἡ παντοτεινὴ Ἡμῶν ἐπιμέλεια μὲ κάθε τρὸπον ν' ἀποφύγωμεν πόλεμον Φονικὸν καὶ ἀφανισικὸν, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ βασάξωσι τὸν ἀμετάθετον αὐτὸ σκοπὸν. Μὲ εἰρηνικὰς εἰς τὰ χείλη ὑποχέσεις δὲν ἔπαυε νὰ σοχάζεται περὶ πολέμυ. Ἀφ' συνήθροισε δυνατὸν σράτευμα, τὸ ὁποῖον ἐπλήθυνε μὲ δυνάμεις Αὐσριακῶν, Πρέσσων, Σαξόνων, Βαβάρων, Βιρτεμβέργων, Βεσθφαλῶν, Ἰταλῶν, Ἱσπανῶν, Πορτογάλλων καὶ Λέχων, τὲς ὁποῖυς ἐβίασε μὲ ἀπειλὰς καὶ Φοβερισμὲς νὰ τὸν ἀκολυθήσωσι, μὲ τόσον πολυάριθμα σρατεύματα καὶ μὲ πλῆθος ὅπλων ἐκίνησεν εἰς τὰ ἔσω τῆ Βασιλείυ μας. Φόνοι, πυρκαϊὰ καὶ λεηλάτησις ἀκολυθῆσαν τὰ ἴχνητά. Ἡ διαρπαγὴ τῶν περισσιῶν, ἀὶ κεκαυμέναι πόλεις καὶ τὰ χωρία, ἡ Μόσχα πυρπολυμένη, τὸ Κρέμλι ἐκ θεμελίων ἀνατραμμένον, ὁι βεβηλωμένοι ναοὶ καὶ τὰ ἠτιμασμένα θυσιασήρια τῆ Κυρίυ, ἐν ἑνί λόγῳ ὅλα τὰ ἕως τῶρα ἀνήκεσα κακεργήματα καὶ βαρβαρότητες ἔκαμαν ἐν ἔργῳ Φανερὸν ὅ,τι εἰς τὸ βάθος τῶν λογισμῶν τε αὐτὸς ἔκ-

ρυπτε τόσον καιρὸν. Η' δυνατὴ, ἡ πλεσιοπάροχος, ἡ ἐυτυχὴς βασιλεία τῆς Ρ'ωσσίας πάντοτε ἐπροξενεῦσεν εἰς τὴν καρδίαν τε ἐχθρε φόβον καὶ μῖσος. Η' κυρίευσις ὅλε τε κόσμε δὲν ἠμπορεῦσε νὰ τὸν ἡσυχάσῃ ἐν ὅσῳ ἡ Ρ'ωσσία ἠθελ' εἶναι ἀνθηρὰ καὶ ἐυδαίμων. Γεμάτος φόβον καὶ ἄκρον μῖσος πρὸς ἀυτὴν, ἐρευνεῦσεν, ἐμηχανᾶτο, ἐφεύρισκεν ὅλα τὰ δόλια μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἔπαχε νὰ καταβάλλῃ ἀυτῆς τὴν δύναμιν, νὰ ξηράνῃ ὁλότελα τὴν ῥύσιν τε πλὲτε της, ν' ἀφανίσῃ καὶ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἀφθονίαν. Μὲ τὰς ἀπατηλὰς καὶ πανέργες ὑποχέσεις ἐφαντάζετο νὰ σαλεύσῃ τὸ πισὸν τῶν ὑπηκόων πρὸς τὸν θρόνον· ὑβρίζωντας τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ἐκκλησίας ἐθάῤῥει νὰ ἐξηθενήσῃ τὴν θρησκείαν καὶ νὰ μολύνῃ τὰ ἤθη μὲ παραφροσύνην καὶ ἀσέβειαν. Ε'ις τοιαύτας ἐλπίδας ἐθεμελίωνε τὰς ὀλεθρίας βελάς τε καὶ μὲ ἀυτὰς, ὡς φθοροποιὰ καὶ θανατηφόρος ἀνεμοζάλη, εἰσέβαλλεν εἰς τὸ κῆθος τᾶς Ρ'ωσσίας. "Ολη ἡ οἰκεμένη ἔτρεψε τὸ βλέμματης εἰς τὴν πάσχεσαν Η'μῶν πατρίδα, καὶ μὲ τεθλιμένην καρδίαν ἐσοχάζετο ὅτι βλέπει εἰς τὰς φλόγας τῆς Μόσχας τὴν τελευταῖαν ἡμέραν τῆς ἐλευθερίας της καὶ ἀνεξαρτησίας. Α'λλ' εἶναι μέγας καὶ ἰσχυρὸς ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης! Ο' θρίαμβος τε ἐχθρε ἐσάθη ὀλιγοχρόνιος. Στενοχωρέμενος πανταχόθεν ἀπὸ τὰ ἀνδρεῖα μας στρατεύματα ἀιαθάνθη ἀυτὸς ὅτι μακρὰν ἐξάπλωσε τὰ τολμηράτε πατήματα, καὶ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ἔτε μὲ τὰς Φοβεράς τε δυνάμεις, ἔτε μὲ τὰ πονηρὰ σκάνδαλα, ἔτε μὲ

τον τρόμον τῶν καιρῶν τε νὰ ταράξῃ τὲς πιςὲς καὶ ἀν-
δρείας Ρ'ώσσας, ἑαυτὸν δὲ νὰ σώτῃ ἀπὸ τὸν ὄλεθρον. Μετὰ
τοσαύτα μάταια ἐπιχειρήματα, βλέπων τὰ πολυάριθμα αὐτῦ
ςρατεύματα πανταχῦ συντριμμένα καὶ κατατζακισμένα, τῶρα
μὲ τὰ μικρὰ αὐτῶν λείψανα πάχει νὰ λυτρώσῃ μόνον τὸν ἑαυ-
τόν τε, καὶ ἐλπίζει ὅλην τε τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τὴν ταχύτη-
τα τῶν ποδῶντε. Φεύγει ἀπὸ τὴν Μόχαν μὲ τόσην ταπεί-
νωσιν καὶ τόσον Φοβον, μὲ ὅσην ἔπαρσιν καὶ κατακοδοξίαν
ἐπλησίαζε πρῶτα εἰς αὐτὴν· Φεύγει ἀΦήνωντας πυροβολα ὅπ-
λα, ῥίπτωντας ἀποσκευὰς, καίωντας τὰ χρειαζόμενα, καὶ ἀπα-
ρατῶντας ὅλα, ὅσα δὲν ἠμπορῦν ν' ἀκολαθήσωσι τὴν ὁρμὴν
τῶν ποδῶν τε. Χιλιάδες Φευγόντων κυλίονται κατὰ γῆς καὶ
ἀπόλλυνται! ἔτως ἡ δικάια τῦ Θεῦ ὀργὴ παιδεύει τὲς ὑβρισὰς
τῶρ ἱερῶντε! Μανθάνοντες μὲ πατρικὴν Φιλοτοργίαν καὶ μὲ
ἀγαλλόμενην καρδίαν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ κατορθώματα
τῶν ἀγαπητῶν Η'μῶν καὶ πιςῶν ὑπηκόων, ἐν πρώτοις Η'-
μεῖς προσΦέρομεν θερμὰς καὶ ζωηρὰς τὰς εὐχαριςείας τῷ
Δοτῆρι πάντων τῶν ἀγαθῶν, τῷ Παντοδυνάμῳ Θεῷ· ἔπειτα
δημοσίως καὶ παῤῥησίᾳ ἐν προσώπε τῆς πατρίδος ὅλης κηρύτ-
τομεν τὴν εὐγνομωσύνην Μας πᾶσι τοῖς πιςοῖς Η'μῶν ὑπη-
κόοις, ὡς ἀληθινοῖς υἱοῖς τῆς Ρ'ωσσίας. Διὰ τῆς κοινῆς προ-
θυμίας αὐτῶν καὶ τε ζήλε τὰ ςρατεύματα τῶν ἐχθρῶν κατήν-
τησαν εἰς τοιαύτην ἀτονίαν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ἢ ἠΦανί-
θησαν ἢ ἀιχμαλωτίθησαν. Ὅλοι ὁμοψύχως συνήργησαν εἰς

τ̃το. Τὰ ἀνδρεῖα μας στρατευματα παντ̃ ἐκτύπησαν καὶ κατέβαλον τὰς δυνάμεις τ̃ ἐχθρ̃. Οἱ ἔνδοξοι εὐγενεῖς τίποτε δὲν ἀψήφισαν διὰ νὰ πληθύνωσι τὰς δυνάμεις τ̃ Βασιλείᾳ· οἱ ἔντιμοι πραγματευταὶ ἐδόξασαν ἑαυτὰς μὲ πολλῶν εἰδῶν θυσίας. Ὁ πιστὸς λαὸς, οἱ ἁπλοῖ πολῖται, οἱ χωρικοὶ ἔδειξαν τοιαῦτα σημεῖα ἐμπιστοσύνης καὶ πατριωτισμ̃, ὁποῖα εἰς μόνον τὸ Ῥωσσικὸν ἔθνος εἶναι ἴδια. Αὐτοὶ, ἐμβαίνωντες προθύμως καὶ ἐκστσίως εἰς τὰ νεοσύλλεκτα ἐν τάχει τάγματα, ἔδειξαν τὴν ἀνδρείαν καὶ στθερότητα τῶν δοκίμων καὶ γεγυμνασμένων στρατιωτῶν. Τὰ στερεάτων στήθη, αἱ τολμηραὶ χεῖρες ἐτζάκησαν τὰς Φαλάγγας τῶν ἐχθρῶν τόσον στθερὰ, ὅσον πρῶτα ἔχιζαν μὲ τὸ ἄροτρον τὰς πεδιάδας τῆς γ̃ῆς. Τοιαῦτα κατορθώματα ἔδειξαν ὑπὸ τὸ Πολότζκ αἱ ἑταιρείαι τ̃ῆς Πετρ̃πόλεως καὶ Νοβογοροδίας, ἅτινες ἐστάλθησαν εἰς ἐνδυνάμωσιν τῶν στρατευμάτων, τῶν ὑπὸ τὴν ἐξκσίαν τ̃ Κόμητος Βιτγενστεῖν. Πρὸς τ̃τοις ἀπὸ τὰς παραστήσεις τ̃ Ἀρχιστρατήγ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν Ἡμεῖς εἴδαμεν μὲ χαρὰν μεγάλην ὅτι εἰς διάφορας ἐπαρχίας, μάλιστα δὲ εἰς τὴν τ̃ῆς Μόχας καὶ Καλάγας, οἱ χωρικοί αὐτοὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀρματόνοντο, ἔκλεγον ἀρχηγὰς, καὶ ὄχι μόνον κατ' ἀδένα τρόπον δὲν ἔκλιναν εἰς τὰς ἀπατηλὰς ὑποχέσεις τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ μέ καρτερίαν μαρτύρων ὑπέφεραν ὅλα τὰ βάσανα ἀπ' αὐτ̃ς. Συχνάκις αὐτοὶ ἠνώνοντο μὲ τὰ πολεμικὰ τάγματα καὶ τὰ ἐβοήθ̃σαν εἰς τὰ κινήματά των καὶ ἐπιβολάς. Πολλῶν

χωρίων οἱ ἐγκάτοικοι ἔκρυπταν εἰς τὰς δάσῃ τὰς Φαμιλίας των καὶ τὰ μικρὰ παιδία, καὶ ὁπλιζόμενοι ὁρκόυοντο ἐνώπιον τῦ Ἁγίυ Εὐαγγελείυ νὰ μὴν ἀφήσῃ εἷς τὸν ἄλλον· μὲ ὑπερβολικὴν ἀνδραγαθίαν ὑπερασπίζοντο, καὶ ἔπιπταν ἐπάνω τῶν ἐχθρῶν, τῶν ὁποίων πολλαὶ χιλιάδες ἐχαλάθησαν ἢ αἰχμαλωτίθησαν ἀπὸ τὰς χωρικὰς καὶ ἀπὸ τὰς γυναίκας των, καὶ χρεωστῦν τὴν ζωὴν των εἰς τὴν Φιλανθρωπίαν ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἦλθαν νὰ παύσωσι καὶ νὰ ἐνδύσωσι. Τόσον μεγάλη καρδία, τόσον ἀσάλευτος σαθερότης ὅλυ τῦ ἔθνυς, τῷ Φέρει ἀείμνησον δόξαν, ἥτις εἶναι ἀξία νὰ παραδωθῇ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀπογόνων. Ἡμεῖς ὁμῦ μὲ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, μὲ τὴν Ἁγιωτάτην Σύνοδον καὶ ἱερατεῖον, προσκαλόμενοι τὴν βοήθειαν τῦ Θεῦ, ἐλπίζομεν ἀδιακόπτως ἀπὸ τὰς τόσας ἀρετὰς τῦ λαῦ μας, ὅτι ἂν ὁ ἀχαλίνωτος Ἡμῶν ἐχθρὸς καὶ τῶν ἱερῶν ὑβριστὴς δὲν χαθῇ ὁλότελα ἀπὸ χειρὸς τῆς Ῥωσσίας, τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ τὰς βαθείας πληγάς τε καὶ ἀπὸ τὸ ῥέον ἀυτῦ αἷμα θέλει ἀισθανθεῖ τὴν δύναμιν καὶ ἰσχὺν ἀυτῆς. Ὡς τόσον νομίζομεν χρέος Ἡμῶν διὰ τῆς παγκοίνυ ταύτης δημοσιεύσεως νὰ Φανερώσωμεν ἐνώπιον πάντων τὴν εὐχαριστείαν καὶ τὸν πρέποντα ἔπαινον τῷ ἀνδρείῳ, πιστῷ καὶ εὐσεβεῖ λαῷ τῆς Ῥωσσίας. Ἐδόθη ἐν Πετρυπόλει τῇ 3 Νοεμρίυ ἔτει ἀπὸ Χ. Γ. 1812 τῆς δὲ Αὐτοκρατορίας Ἡμῶν δωδεκάτῳ.

VI.

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ καὶ τὰ λοιπὰ.

Ο' Θεὸς καὶ ὁ κόσμος εἶναι μάρτυς μὲ ποίας σκοπὰς καὶ μὲ πόσας δυνάμεις εἰσῆλθεν ὁ ἐχθρὸς εἰν τὴν Α'γαπητὴν Η'μῶν πατρίδα. Τίποτε δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν ἀντικόψη ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ πεισματώδη αὐτῆ βελήματα. Ε'λπίζων σαθερῶς εἰς τὰς καθ' Η'μῶν φοβερὰς δυνάμεις τε, τὰς ὁποίας συνήθροισεν ἀπ' ὅλα κεδὸν τῆς Ε'υρώπης τὰ βασίλεια, παρακινέμενος ἀπὸ ἀχόρταγον Φιλαρχίαν καὶ διψῶν αἷμα, ἐρρίφθη μὲ ὁρμὴν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μεγάλης Η'μῶν Α'υτοκρατορίας, διὰ νὰ τὴν καταποντίση μὲ τὰ κακὰ καὶ δεινὰ πολέμε φριτῆ καὶ ὀλεθριωτάτε, γεννημένε ὄχι τυχηρῶς, ἀλλὰ πρὸ καιρῆ προετοιμασμένε. Α'πὸ τὴν δοκιμὴν τὴν ὁποίαν εἴχαμεν τῆς ἀχαλινώτε αὐτῆ Φιλαρχίας καὶ τῆς αὐθαδείας τῶν ἐπιχειρημάτωντε, προγινώσκωντες ὁποῖον πικρὸν Μας ἑτοιμάζει ποτήριον, καὶ βλέπωντες αὐτὸν ἤδη εἰσβάντα εἰς τὰ ὅρια τῆς βασιλείας μὲ ἀδάμασον ὀργὴν, Η'μεῖς μὲ τεθλιμένην καρδίαν ἐυρέθημεν βιασμένοι, προσκαλεσάμενοι τὴν ἐξ ὕψε βοήθειαν, νὰ ἐνδυμνόσωμεν τὴν μάχαιραν καὶ νὰ ὑποχεθῶμεν ἐνώπιον τῆ βασιλείε Η'μῶν, ὅτι δὲν θέλει βάλλωμεν αὐτὴν εἰς τὴν θήκην της, ἐν ᾧ εἷς ἐχθρὸς ὁπλισμένος

θέλει μείνει εἰς τὴν γῆν Η᾽μῶν. Η᾽μεῖς σερεῶς ἐβάλα-
μεν κατὰ νῶν τάτην τὴν ὑπόχεσιν, ἐλπίζοντες εἰς τὴν ἀρετὴν
τᾶ ἔθνας, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς Μᾶς ἐνεπιστεύθη, καὶ δὲν ἠπα-
τήθημεν. Ο᾽ποῖον παράδειγμα ἀνδρείας, τόλμης, ἐυσεβείας,
ὑπομονῆς, καρτερίας καὶ σαθερότητος ἔδειξεν ἡ Ρ᾽ωσσία!
Ο᾽ ἐχθρὸς ὅστις ὅρμησεν εἰς τὰ σπλάγχνα της, μεταχειρι-
ζόμενος ὅλα τὰ μέσα τῆς σπληρότητος καὶ τῆς μανίας, δὲν
ἐδυνήθη νὰ ἐκτελέση κἄν τᾶτο, ὅτι κἂν Φορὰν ἀυτὴ ν᾽ ἀνα-
σενάξη ἀπὸ τὰς βαρείας πληγὰς τὰς οποῖας παρ᾽ ἀυτᾶ ἐλάμ-
βανε. Μὲ τὴν χῦσιν τᾶ ἅιματος ἀυτῆς Φαίνετο ὅτι ἐπλύθε-
νεν ἐν ἀυτῇ ἡ ἀνδρεία· μὲ τὴν πυρκαϊὰν τῶν πόλεων ἄναπ-
τε περισσότερον ὁ πατριωτισμὸς· μὲ τὴν καταλυσιν καὶ ἀφα-
νισμὸν τῶν ναῶν τᾶ Θεᾶ ἐσερεώνετο ἐν ἀυτῇ ἡ πίσις καὶ
ἐνεφύετο ἄσπονδος ἐκδίκησις. Τὸ σράτευμα, οἱ Ε᾽υγενεῖς, οἱ
Μεγισᾶνες, τὸ ἱερατεῖον, οἱ πραγματευταὶ, ὁ λαὸς, ἐν ἐνὶ
λόγῳ, πᾶσα τάξις καὶ κατάσασις, μὴ λυπέμενοι ἔτε ὑπάρ-
χοντα, ἔτε ζωὴν, συνέσησαν μίαν ψυχὴν, ψυχὴν ἐν
ταυτῷ ἀνδρεῖαν καὶ ἐυσεβῆ, ἴσα φλεγιζομένην ἀπὸ πα-
τριωτισμὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν. Ἡ ἡ πάγκοινη ὁ-
μοψυχία καὶ προθυμία ἐγένησε ταχέως ἐκεῖνα τὰ ἐπαινολο-
θήματα, τὰ χεδον ἀπίσευτα καὶ χεδὸν ἀνήκεσα. Α᾽ς παρα-
σήση τις ἐν ἑαυτῷ τὰς Φοβερὰς δυνάμεις τᾶ ἐχθρᾶ συναγμέ-
νας ἀ ὸ εἴκοσι διάφορα βασιλεια καὶ ἔθνη ὑπὸ μίαν σημαῖαν,
μὲ τὰς ὁποῖας ὁ ἀχόρταγος, ὁ διὰ τὰς νίκας τε ὑπερηφα-

νευόμενος, ἄγριος καὶ θηριώδης ἐχθρὸς ἐμβῆκεν εἰς τὸν τόπον Η᾽μῶν. Η᾽μισὸν μιλλιόνι πεζὸ καὶ ἱππικὸ μὲ χίλια πεντακόσια πυροβόλα ὅπλα τὸν ἠκολουθοῦσαν. Μὲ τοιαύτας πολυαριθμους δυνάμεις προχωρεῖ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ρ᾽ωσσίας, ἐξαπλώνεται καὶ παντοχοῦ σκορπίζει Φωτιὰν καὶ ἀφανισμὸν. Μόλις ἐπέρασαν ἓξ μῆνες μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς τὰ συνορὰ Μας, καὶ ποῦ εἶναι? Ε᾽δῶ ἁρμόζει νὰ εἰπῶμεν μὲ τὸν ἱερὸν Ψαλμῳδὸν: „Εἶδον τὸν ἀσεβῆ ὑπερυψούμενον καὶ ἐπαιρόμενον ὡς τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου· καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ!“ Οὕτως τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔθνος ἐκτελέσθη κατὰ πάντα εἰς τὸν ὑπερήφανον καὶ ἀσεβῆ ἐχθρὸν Η᾽μῶν. Πῶς τὰ στρατεύματά του, τὰ ὁποῖα παρομοίαζαν σύγνεφα ἀπὸ ἀνέμους συνηγμένα? Ε᾽σκορπίσθησαν ὡς ἡ δροχή. Μέγα μέρος αὐτῶν, ἀφ᾽ οὗ ἐπότισαν μὲ τὸ αἷματων τὴν γῆν, κοίτονται καὶ σπαράζουσι τὴν ἔκτασιν τῶν πεδιάδων τῆς Μόσχας, τῆς Καλούγας, τοῦ Σμολένσκου, τῆς ἄσπρης Ρ᾽ωσσίας καὶ τῆς Λιθουανίας. Οἱ ἄλλοι εἰς συνεχεῖς διαφόρους μάχας ἔγιναν μὲ τοὺς στρατηγοὺς των αἰχμάλωτοι, καὶ διατωτρόπως, ὥστε μετὰ τόσας καὶ τόσας κατ᾽ αὐτῶν νίκας, ἀκέραιαι χιλιαρχίαι αὐτῶν, καταφεύγωντες εἰς τὴν μεγαλοψυχίαν τῶν νικητῶν, ἔκλιναν ἐμπρὸς των τὰ ὅπλα των. Οἱ λοιποὶ, τόσον πολυάριθμοι ὡς οἱ πρώτοι, φεύγοντες ὁρμητικῶς, διωκόμενοι ἀπὸ τοὺς νικηφόρους ὅπλα, καὶ ὑπαντώμενοι ἀπὸ πάγον καὶ πῦρ, ἔσφωσαν

ὅλον τὸν δρόμον ἀπὸ τὴν Μάϊζαν ἕως τὰ σύνορα, μὲ τὰ ορμίλια των, μὲ πυροβόλα ὅπλα, μὲ ἀποσπυὰς, ὥστε τὰ ὀλιγάριθμα καὶ ἐτιδανὰ τῶν πολυαρίθμων δυνάμεων ἀπομεινάρια καταπιασμένα καὶ ἐξαρμάτωτα, μόλις ἡμιθανῆ θελ' ἡμπορέσουν νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς τὴν πατρίδα των διὰ νὰ ἀναγγείλωσι πρὸς παντοτινὸν τρόμον καὶ Φόβον τῶν ὁμογενῶν των, ὁποῖαν Φοβερὰν τιμωρίαν ἀπολαμβάνουσιν, ὅσοι μὲ σκοπὸν πολέμου τολμήσωσι νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ ἔσω τῆς πραταιᾶς Ρ'ωσσίας. Τανῦν μὲ ἄπραν ἀγαλλίασιν καὶ μὲ θερμᾶς πρὸς τὸ Θεῖον εὐχαριστείας ἀναγγέλλομεν εἰς τὲς ἀγαπητὰς καὶ πιστὲς Η'μῶν ὑπηκόους, ὅτι τὰ γεγονότα ὑπερέβησαν καὶ αὐτὰς Η'μῶν τὰς ἐλπίδας, καὶ ὅτι ὁ Η'μεῖς ἐδημοσιεύσαμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου, ὑπέρ τὸ μέτρον ἐτελειώθη· ὁδὲ εἷς ἐχθρὸς μένει ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς Η'μῶν; ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅλοι ἐδῶ μνέσκουσιν· ἀλλὰ εἰς ποῖαν κατάσασιν? σκοτωμένοι, λαβωμένοι, σκλάβοι. Α'υτὸς ὁ ὑπερήφανος ἐξουσιασὴς καὶ στρατηγὸς αὐτῶν μόλις ἐδυνήθη νὰ Φύγῃ ἀπ' ἐδῶ μὲ τὲς μεγαλητέρους αὐτοῦ ἀξιωματικὲς, ἀΦ' οὗ ἔχασεν ὅλον του τὸ στράτευμα καὶ ὅλα, ὅσα ἔσυρε πυροβόλα ὅπλα, τῶν ὁποίων ὑπὲρ τὰ χίλια, μὴ μετρῶντας ὅσα ἔρριψεν εἰς ποταμὲς ἢ ἔχωσεν εἰς τὴν γῆν, ἐπῆραμεν Η'μεῖς καὶ ἔχομεν εἰς τὰς χεῖρας μας. Α'πίθανος εἶναι ὁ ὄλεθρος καὶ ἀΦανισμὸς τῶν στρατευμάτων του. Μετὰ βίας ἡμπορεῖ τις νὰ πιστεύσῃ τὰ ὄμματά του. Τὶς ἐδυνήθη νὰ πάμῃ τοιαῦτα πράγματα? Δίχως τὰ ἀΦαιρέσωμεν τὴν

πρέπουσαν δόξαν ὅτε τὸ Περιφανὲς Ἀρχιστρατήγε Μας τὸ ὁποίῳ ἀι πρὸς τὴν πατρίδα δουλεύσεις εἶναι ἀθάνατοι, ὅτε τῶν ἄλλων ἐμπείρων καὶ ἀνδρείων στρατηγῶν, ὅιτινες ἐξέλαμψαν μὴ ζῆλον καὶ προθυμίαν, ὅτε ὅλε τὸ γενναίε στρατεύματος Ἡμῶν, ἠμπορῶμεν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι τὰ ὅσα ἀυτοὶ ἐπατώρθωσαν ὑπερβαίνουν τὰς δυνάμεις τὸ ἀνθρώπε. Λοιπὸν ἂς γνωρίσωμεν τὴν τὸ Θεὸ πρόνοιαν εἰς τοῦτο τὸ μέγα ἔργον. Ἂς ῥιφθῶμεν ἐνώπιον τὸ ἁγίε Θρόνε ἀυτὸ, καὶ βλέποντες ἐμφανῶς τὴν τιμωρὸν τῆς ἀσεβείας καὶ ἐπάρσεως χεῖρα, ἀντὶ νὰ ματαιοδοξῶμεν καὶ νὰ καυχώμεθα ἐν ταῖς νίκαις ἡμῶν ἂς διδαχθῶμεν ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο καὶ φρικώδες παράδειγμα νὰ ἐνπληρόνωμεν ἐν ταπεινῇ καρδίᾳ τὸν νόμον καὶ τὰ θελήματα ἀυτὸ, μὴ ὁμοιάζοντες κατ' ἐδὲν εἰς τούτες τὲς παραβάτας καὶ ἀποστάτας τῆς πίστεως καὶ ὑβριστὰς τῶν ναῶν τὸ Θεὸ, εἰς τὲς ἐχθρές μας, λέγω, τῶν ὁποίων τὰ σώματα, ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν, κυλιῶνται κατὰ γῆς, τροφὴ τῶν σκυλίων καὶ πορράκων. Μέγας ὁ Θεὸς Ἡμῶν ἐν ἐλέει καὶ ἐν ὀργῇ. Πορευθῶμεν ἐν ἀγαθότητι καὶ καθαρότητι διανοίας, διὰ τῆς μόνης ὁδὸ τῆς ἀγάσης πρὸς Ἀυτὸν, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγιότητας Ἀυτὸ, καὶ ἐκεῖ, ἐσεφανωμένοι δόξαν ἀπὸ τῆς χειρὸς Ἀυτὸ, προσφέρομεν εὐχαριστείας διὰ τὰ ἐλέη, ὅσα ἔβρεξεν εἰς Ἡμᾶς, δεόμενοι θερμῶς, ἵνα ἐπιμείνῃ ἐφ' ἡμῖν τὸ ἔλεος Ἀυτὸ, καὶ ἀποκόπτων τὰς μάχας καὶ αἱματοχυσίας, καταπέμψῃ ἡμῖν τὴν νίκην τῶν νικῶν, τὴν ἐφετὴν εἰρήνην καὶ

ἡσυχίαν. Ἐδώθη ἐν Βίλνᾳ τῇ 25 Δεκεμβρίε ἔτει ἀπὸ Χ. Γ. 1812 τῆς δὲ Αὐτοκρατορίας Ἡμῶν δωδεκάτῳ.

VI.

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ. κ. τ. λ.

Ἡ ἀπολύτρωσις τῆς Ῥωσσίας ἀπὸ τὲς ἐχθρὲς, τὲς τόσον πολυαρίθμες εἰς τὰς δυνάμεις των, ὅσον κακὲς καὶ σκληρὲς εἰς τὲς σκοπὲς των, ὁ παντελὴς αὐτῶν ἀφανισμὸς εἰς ἓξ μῆνας, ὥστε μόλις ὀλιγόν τι μέρος ἀπὸ αὐτὲς ἠμπόρεσε νὰ διαβῇ τὰ σύνορα Ἡμῶν, μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα τῆς ὁρμῆς των, εἶναι ἔργον τὲ ἐλέες, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔβρεξεν ἐπὶ τὴν Ῥωσσίαν, εἶναι ἀληθῶς ἀξιομνημόνευτον συμβὰν, τὸ ὁποῖον οἱ αἰῶνες δὲν θέλει ἐξαλείψουσιν ἀπὸ τὰς ἱστορίας. Εἰς διαφύλαξιν αἰωνίε μνήμης τῆς πρὸς τὴν Θρησκείαν καὶ πατρίδα προθυμίας, πίσεως καὶ ἀγάπης, μὲ τὰς ὁποίας ἐδοξάσθη ὁ λαὸς τῆς Ῥωσσίας εἰς τέτες τὲς δυσκόλες καιρὲς, καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐχαριστείας Ἡμῶν πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, ἥτις ἔσωσε τὴν Ῥωσσίαν ἀπὸ τὸν ἀφανισμὸν ὁ ὁπὸῖος τὴν ἐφοβέριζεν, ἀπεφατίσαμεν νὰ κτίσωμεν εἰς τὴν Πρώτην Βασιλεύουσαν πόλιν Ἡμῶν Μόσχαν ἐκκλησίαν, ἐπ' ὀνόματι τὲ Σωτῆρος Χρισὲ, περὶ τῆς ὁποίας θέλει δώσωμεν ἔθηκιν ἐν

καιρῷ. Ὁ Θεὸς εὐλογήσῃ τὸ ἐπιχείρημα Ἡμῶν! εἴθε ἐκτελεσθῇ αὐτό! ὁ δὲ ναὸς εἴθε διαμείνῃ εἰς αἰῶνας πολλὲς, καὶ ἐν αὐτῷ ἐνώπιον τᾶ Θρόνα τᾶ Θεᾶ εἴθε καίεται τὸ θυμίαμα τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ἀπογόνων, ὁμᾶ μὲ τὴν ἀγάπην καὶ μιμησιν τῶν ἔργων τῶν προγόνων των. Βιλνᾳ 25 Δεκεμβρίᾳ 1812.

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Ekstrateia tōn Phrantzesōn eis tēn Rhōssian kata to 1812 etos Prosetethē san basilika tina grammata kai dēmosienseis en kairō tu polemu ekdōtheisai

Petrupolis 1813

Eur. 240 h
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10405387-8